

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Ι. ΚΑΤΣΙΚΑΒΕΛΗ

Αρχιτέκτων, Α.Π.Θ.

**Η αστική αναζωογόνηση
και οι προτεραιότητες της στην Αττική.**

**Διερεύνηση της χωρικής και οικονομικής
κατανομής των ενταγμένων έργων
αναπλάσεων στο ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013.**

Επιβλέπουσα: Μαρία Μάρκου, Επίκουρη καθηγήτρια

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Νοέμβριος 2017

Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική -Σχεδιασμός
του χώρου
Κατεύθυνση Β': Πολεοδομία και
Χωροταξία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

•	Περίληψη	5
•	Abstract	6
•	Εισαγωγή	7
•	Δομή και Μεθοδολογία της Εργασίας.....	8
Κεφάλαιο 1	Ευρωπαϊκή Ένωση και Εθνική Αναπτυξιακή Πολιτική	10
01	Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	10
02	Οι χωρικές επιδράσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών	12
	<i>Η Περιφερειακή Πολιτική της ΕΕ και οι στόχοι της.....</i>	<i>12</i>
	<i>Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και η μεταρρύθμιση του 1988</i>	<i>14</i>
	<i>Υλοποίηση της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός</i>	<i>16</i>
	<i>Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν).....</i>	<i>17</i>
Κεφάλαιο 2	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς	20
01	Το ΕΣΠΑ 2007 – 2013 για την Ελλάδα	20
	<i>Η χωρική και οικονομική αποτελεσματικότητα.....</i>	<i>20</i>
	<i>Η αρχιτεκτονική του κειμένου.....</i>	<i>21</i>
	<i>Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.....</i>	<i>25</i>
	<i>Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής – Σύνδεση με τους γενικούς στόχους και τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα</i>	<i>26</i>
	<i>Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007 – 2013</i>	<i>27</i>
	<i>Ο προϋπολογισμός των Προγραμμάτων.....</i>	<i>30</i>
	<i>Η διαχείριση των ΕΠ και η διαδικασία υλοποίησης των έργων.....</i>	<i>31</i>
02	Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Αττική 2007-2013.....	35
	<i>Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Οι Στρατηγικοί Στόχοι & Επιλεγμένοι Βασικοί Δείκτες</i>	<i>35</i>
	<i>Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Οι Άξονες Προτεραιότητας.....</i>	<i>36</i>
	<i>Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Ο προϋπολογισμός του προγράμματος και των Άξονων Προτεραιότητας.....</i>	<i>36</i>
	<i>«Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής»: ο 2ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013</i>	<i>37</i>
	<i>«Αστική Ανάπτυξη (regeneration) και αναζωογόνηση»: ο 4ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013</i>	<i>38</i>
	<i>Το μέλλον: η περίοδος 2014 - 2020.....</i>	<i>38</i>
Κεφάλαιο 3	ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013: Ερευνητικό Κομμάτι.....	40
	<i>Οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ).....</i>	<i>40</i>
	<i>Η επιλογή του Άξονα και Φορέα για τον έλεγχο των εντάξεων.....</i>	<i>42</i>
	<i>Ενδεικτικές δράσεις προς ένταξη</i>	<i>42</i>
	<i>ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013: ΕΔΑ Αττικής Εντάξεις Έργων στον ΑΠ 04 «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών»</i>	<i>44</i>
	<i>Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (7240/2008): «ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ».....</i>	<i>45</i>
	<i>Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (1161/2009): «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ».....</i>	<i>48</i>
	<i>Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (20759/2011): «Ι. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και ΙΙ. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων».....</i>	<i>50</i>
	<i>Σύνολο εντάξεων στον ΑΠ 04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών».....</i>	<i>53</i>
Κεφάλαιο 4	Αφετηρίες και «Αποτελέσματα»	57
01	Πολοδομικός σχεδιασμός και Κριτήρια	57
	<i>Επίπεδα, Περιεχόμενο και Διαδικασίες Πολοδομικού Σχεδιασμού</i>	<i>57</i>
	<i>Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας (ΡΣΑ)</i>	<i>58</i>

N. 2508/1997: Ειδικά για τις αναπλάσεις	60
Παράγοντες και κριτήρια υποβάθμισης περιοχών κατοικίας	61
Η σημασία του πρασίνου στην πόλη.....	63
02 Η αστική αναγέννηση ή ανασυγκρότηση (Urban Regeneration)	65
03 Κράτος και Δημόσιο Συμφέρον. Η διαμόρφωση της Αττικής	66
Κεφάλαιο 5 Ανα-Κεφαλαίο-Ση	72
Κεφάλαιο 6 Βιβλιογραφία – Πηγές - Παράρτημα.....	75
01 Παράρτημα.....	77
01 Ευρετήριο Πινάκων.....	77
02 Ευρετήριο Εικόνων.....	79
03 Ευρετήριο Γραφημάτων.....	79
04 Πίνακας Διοικητικών Τομέων Αττικής.....	80
05 Πίνακας Δήμων Διοικητικών Τομέων Αττικής.....	80
06 Πίνακας Πληθυσμού Διοικητικών Τομέων Αττικής.....	84
07 Πίνακας Πρασίνου Διοικητικών Τομέων Αττικής.....	86
08 Θεματικές Ενότητες της πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη»	88
09 Αναλυτικός Πίνακας Εντάξεων Βορείου Τομέα «Πράσινη Ζωή στην πόλη»	89
10 Αναλυτικός Πίνακας Ενταγμένων Έργων	96
11 Μεθοδολογία Ανεύρεσης Των Στοιχείων	109

Ευχαριστίες

Πρώτα θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιτροπή επιλογής των υποψηφίων για το ΜΠΔΣ Πολεοδομία και Χωροταξία, ακαδημαϊκού Έτους 2014 – 2015, κ. Βαΐου, κ. Σαρηγιάννη και κ. Σερράο που μου έδωσαν την ευκαιρία να συμμετάσχω σε αυτό. Την καλή μου φίλη Αγγελική Αυγητίδου, Επίκουρη καθηγήτρια στο Παν. Μακεδονίας και τον κ. Γιώργο Μπαμπαλή, Αγρονόμο Τοπογράφο, πρώτο προϊστάμενο στην δημόσια υπηρεσία μου, οι οποίοι μου έδωσαν τις συστατικές επιστολές. Στην συνέχεια όλους τους συμφοιτητές μου, η επαφή με τους οποίους μου άλλαξε την κλειστή εικόνα που είχα για τους «νέους της εποχής μας». Η ενέργειά τους, η ποιότητα του λόγου και της σκέψης τους με συμπαρέσυρε σε ένα νέο μονοπάτι. Και φυσικά όλους τους καθηγητές, τις παραδόσεις και τις διορθώσεις των οποίων είχα την τύχη να παρακολουθήσω.

Την φίλη μου Μαρία Κλουτσινιώτη, Αρχιτέκτονα Μηχανικό του Δήμου Εύβοιας για την αμέριστη συμπαράστασή της αυτό το δύσκολο καλοκαίρι της τελικής συγγραφής της εργασίας. Την Εύη Γάτου για την μετάφραση της περίληψης και για την πολύτιμη βοήθειά της στην «επανάραξη» της συγγραφής. Τους γονείς και την αδερφή μου, Μαρία, και τα άλλα «μωρά μου», Λυδία – Ισαβέλλα, Αλκιβιάδη και Αλέξη.

Μα πάνω απ' όλα την κόρη μου, Ασπασία – Τατιανή, που αν δεν ήταν αυτή που είναι εγώ δεν θα μπορούσα να έχω όλα αυτά που περιέγραψα παραπάνω. Η εργασία δεν μπορεί να αφιερωθεί παρά μόνο σε αυτήν, και είναι πολύ λίγο σε σχέση με όσα έχει κάνει, κι ας είναι μικρή (λίγο ακόμη) για να τα γνωρίζει...

katsikaveli@gmail.com

Σχεδιασμός και επιμέλεια εξωφύλλου: Αγγελική Αυγητίδου

Μετάφραση περίληψης: Εύη Γάτου

- **Περίληψη¹**

Από τα μέσα του 20ου αιώνα το λεκανοπέδιο της Αττικής έχει υποστεί πολλαπλές μεταλλάξεις, που επηρέασαν τόσο την φυσιογνωμία του όσο και τις ζωές των κατοίκων. Η Ελλάδα στον αγώνα του εκσυγχρονισμού εγκατέλειψε παλαιά και υιοθέτησε νέα μοντέλα οργάνωσης του χώρου και της παραγωγής μέσω θεσμικών διαδικασιών οι οποίες ακολούθησαν την κατεύθυνση «της αγοράς» και όχι τις ανάγκες των κατοίκων.

Τα γεγονότα που συντέλεσαν σε αυτές τις μεταλλάξεις, ήταν σε μεγάλο βαθμό προϊόντα της διεθνοποίησης και του επιλεκτικού «ανοίγματος» της ελληνικής αγοράς σε ένα ευρύτερο παγκόσμιο και κατευθυνόμενο δίκτυο, όπου η παραγωγική βάση έπρεπε να είναι συμβατή με τις απαιτήσεις του διεθνούς κεφαλαίου.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 με κομβικό για την χώρα μας σημείο την υπαγωγή στο πρόγραμμα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (μνημόνιο) τον Απρίλιο του 2010, βρήκε την διαδικασία υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007- 2013 ακόμη στην αρχή του. Από την αρχή της κρίσης μέχρι σήμερα η εφαρμογή νεοφιλελεύθερων πολιτικών στο χώρο, μέσα από την επιβολή θεσμικών αναδιαρθρώσεων σε επίπεδο χωρικού σχεδιασμού που ακολουθούν το αυξανόμενο διεθνώς ενδιαφέρον για την γη και την γαιοπρόσοδο, είναι γεγονός.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι πρωτίστως να διερευνηθεί το χωρικό και οικονομικό αποτύπωμα των παρεμβάσεων των Ευρωπαϊκών Πολιτικών Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Αττικής.

Να αναδειχθούν οι περιοχές του λεκανοπεδίου, οι οποίες σύμφωνα με τα δεδομένα των προσκλήσεων χαρακτηρίστηκαν επιλέξιμες για την ένταξη έργων αναπλάσεων μέσα από την αναλυτική εξέταση της χωροθέτησης, του είδους και του μεγέθους (οικονομικού και χωρικού) των ενταγμένων έργων του Άξονα Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (Regeneration) Αστικών Περιοχών, του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Αττικής 2007 – 2013.

Να αναδειχθούν, επίσης, και να περιγραφούν οι πιθανές πολιτικές ανάπτυξης που προωθούνται μέσα από τα συγκεκριμένα έργα ανάπλασης.

1 Η διπλωματική εργασία βασίστηκε σε στοιχεία που προέκυψαν από την εκπόνηση δύο εργασιών στα μαθήματα του κ. Μηνά Αγγελίδη «Δυναμικές των Πόλεων και Σύγχρονες Πρακτικές Σχεδιασμού» με τίτλο «ΕΣΠΑ 2007 – 2013: Το παράδειγμα του ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ. Συγκριτική θεώρηση των ενταγμένων έργων αναπλάσεων σε σχέση με τους στόχους και τις προτεραιότητες του συγκεκριμένου προγράμματος» ΑΕ 2014 – 2015 ΧΕ και «Πολιτικές για τις πόλεις, το Περιβάλλον και τη Χωρική Ανάπτυξη στην Ευρώπη και την Ελλάδα» με τίτλο: «ΕΣΠΑ 2007 – 2013: Το παράδειγμα του ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ. Χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων στον Άξονα Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (Regeneration) Αστικών Περιοχών». Για να την αποφυγή συνεχών παραπομπών στα κείμενα των εργασιών, γεγονός που θα δυσχέραινε την ανάγνωση και ροή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, στοιχεία τους (κυρίως πίνακες και προγραμματικά κείμενα) ενσωματώθηκαν και στο παρόν κείμενο.

• **Abstract**

Since the mid-20th century, the Attica basin, the urban conglomeration of the Cities of Athens, Piraeus and suburban towns, has undergone multiple changes, affecting both its physiognomy as well as the lives of its inhabitants. In its struggle for modernization, Greece abandoned old structures and transitioned into new models of organization of space and production throughout diverse institutional processes dictated by the needs of the markets and not by the needs of its inhabitants.

The events that contributed to that transitioning were largely the product of the internationalization and of the selective "opening" of the Greek market to a global, directed network where the base production had to be compatible with the requirements of the international capital.

The global economic crisis of 2008, with its peak for our country being the signing of the Memorandum of Economic and Financial Policies (MEFP) in April 2010, found the implementation of the National Strategic Reference Plan (NSRF) 2007-2013 in its first stage. Since the beginning of the Greek crisis, the implementation of neo-liberal policies in the landscape planning through institutional restructuring of spatial planning is an undeniable fact, underlying the growing international interest for land and land resources.

The goal of the present thesis is to investigate the spatial and economic footprint of the European Development Policies in the Attica region. To present the areas of the Attica basin which according to the calls were eligible for projects of restructuring following a methodology of cross-examination of the localization, the type and the size (economic and spatial) of the projects of Priority Axis 04: Regeneration of Urban Areas of the Regional Operational Program (ROP) of Attica 2007 - 2013. Finally, to investigate and describe the development policies promoted through those specific projects of restructuring.

Kalliopi I. Katsikaveli

Architect AUTH

- **Εισαγωγή**

Την περίοδο 2004-2006, δηλαδή αμέσως μετά την «εθνική ευημερία» που έζησε η χώρα κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, σχεδιάστηκε το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007- 2013. Το ΕΣΠΑ αποτελεί ένα εθνικό χρηματοδοτικό εργαλείο, που οι αποφάσεις του δηλαδή οι εντάξεις των έργων, έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στον σχεδιασμό. Τα δεκατέσσερα (14) Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 είχαν άξονες άμεσα σχετιζόμενους με την χωρική ανάπτυξη, όπως ο τομέας των οδικών αξόνων, της αειφόρου ανάπτυξης, αλλά και έμμεσα όπως η μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, του άμεσου παραγωγού θεσμικών εργαλείων αλλά και της εφαρμογής αυτών.

Το ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013 αποτελεί μέρος του ΕΣΠΑ 2007-2014 για την χωρική ενότητα της Περιφέρειας Αττικής. Αποτελεί το τρίτο² σε χρηματοδοτική βαρύτητα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Το ΠΕΠ Αττικής 2007 - 2013 αποτέλεσε μία ιδιαίτερα σημαντική ευκαιρία για την Περιφέρεια Αττικής έχοντας έναν μεγάλο προϋπολογισμό προς διαχείριση. Όσον αφορά στην χωρική διάσταση του, και σύμφωνα με τις αρχικές εξαγγελίες και με βάση τα προγραμματικά κείμενα, σκοπός του ήταν η «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της προστασίας του περιβάλλοντος» και η «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας». Αφορά την γεωγραφική περιφέρεια Αττικής, και δύο³ από τους πέντε άξονες προτεραιότητάς του έχουν ως αντικείμενο θέματα αστικού περιβάλλοντος και σχεδιασμού.

Αφετηρία για την εκπόνηση της εργασίας αποτέλεσαν τα ερωτήματα: «Πού γίνονται αναπλάσεις; Πώς χρηματοδοτούνται; Πού πηγαίνουν τα χρήματα;». Στο ξεκίνημα της έρευνας διαπίστωσα ότι η υλοποίηση των περισσότερων έργων αναπλάσεων γινόταν μέσω χρηματοδοτήσεων κοινοτικών προγραμμάτων. Έτσι άρχισα να αναζητώ τα έργα αναπλάσεων που είχαν ενταχτεί στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013.

Το ΕΣΠΑ 2007 – 2013 αποτελεί ένα χρηματοδοτικό εργαλείο, που οι αποφάσεις του δηλαδή οι εντάξεις των έργων, έχουν σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η υλοποίησή του ξεκίνησε δύο χρόνια μετά από την ημερομηνία έναρξής του, δηλαδή το 2009, με την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση να έχει ήδη εμφανιστεί. Και το ερώτημα μετεξελίχθηκε και προέκυψε η απορία, «Το χρηματοδοτικό αυτό μέσο είναι ευέλικτο και μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της εποχής, ή πρέπει να ακολουθηθεί ανελαστικά ο αρχικός σχεδιασμός;»

Βασική υπόθεση εργασίας είναι ότι οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις είναι ένας μηχανισμός εφαρμογής νεοφιλελεύθερων πολιτικών. Οι πολεοδομικές και αρχιτεκτονικές προτεραιότητες, η έννοια του περιβάλλοντος, η ίδια η έννοια της πόλης έχουν ως ορίζοντα την ανάπτυξη μέσα από την επιχειρηματικότητα με καθαρά οικονομικούς όρους. Όροι όπως βιώσιμη ανάπτυξη, προστασία του περιβάλλοντος, αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιοχών, αστικό πράσινο, χρησιμοποιούνται κατά κόρον κάνοντας πιο εύκολη την αποδοχή των προγραμματικών κειμένων από τους κατοίκους στην περιοχή των οποίων εφαρμόζονται τα προγράμματα.

2 Βλ. Πίνακας 4: Κατάταξη των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδοτικό Σχήμα, σελ. 31

3 Είναι ο ΑΠ 02: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής και ο ΑΠ 04: Αναζωογόνηση (Regeneration) Αστικών Περιοχών

Μέσα από την διαδικασία εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας, προέκυπταν συνεχώς ερωτήματα, τα περισσότερα από τα οποία διαμόρφωσαν τα κεφάλαια και ενσωματώθηκαν στο κείμενό της, είτε ως αφορμές για μετέπειτα έρευνα είτε ως απλά ερωτήματα είτε με την μορφή ικανοποιητικής – ελπίζω – προσέγγισης.

Η εργασία βασίζεται κυρίως στο ερευνητικό της μέρος και στα αποτελέσματα της επεξεργασίας των στοιχείων που προέκυψαν από την έρευνα, ενώ το θεωρητικό μέρος από την προσπάθεια σύνδεσης, εξήγησης και κατανόησης αυτών. Προέκυψε δηλαδή η πρόκληση της οργάνωσης και τιθάσευσης των εμπειρικών ευρημάτων μέσα σε ένα ερμηνευτικό πλαίσιο.

Όσον αφορά στο ερμηνευτικό πλαίσιο αυτό για κάθε ερευνητή έχει ήδη οριστεί από τα συστήματα αξιών και ηθικής που τον διαμόρφωσαν. Έτσι η δική μου συνείδηση με οδήγησε σε μία αφετηρία σκέψης που ως πρωτεύον στοιχείο της έχει τον άνθρωπο όχι ως άτομο αλλά ως μέρος μίας κοινότητας. Η σκέψη αυτή εξελίσσεται και διαμορφώνεται συνεχώς μέσα από βιώματα και μελέτη, από αναθεωρήσεις και επεκτάσεις των αρχικών συλλογισμών, χωρίς όμως να έχει χάσει τον προσανατολισμό της. Διέπεται δε από μία έντονη αναφορά σε ιστορικά γεγονότα, καθώς η γνώση της ιστορίας είναι ένας βασικός πυλώνας αναφοράς μετασχηματισμών σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, συντελεί δηλαδή στην διαμόρφωση της πόλης.

Τέλος τα οποιαδήποτε λάθη ή παραλήψεις στο κείμενο είναι αποκλειστικά δική μου ευθύνη.

• **Δομή και Μεθοδολογία της Εργασίας**

Η εργασία βασίζεται στην επεξεργασία του υλικού των ενταγμένων έργων Αναπλάσεων στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013. Αρχικά γίνεται συνοπτική παρουσίαση της διαδικασίας δημιουργίας της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρησιμοποιώντας ως βασικό εργαλείο προσέγγισης του θέματος την ιστορία. Στην συνέχεια, εστιάζοντας στις ευρωπαϊκές πολιτικές με χωρικές επιπτώσεις, γίνεται παρουσίαση και σχολιασμός τους, καθώς και μία αρχική προσπάθεια ανακάλυψης των κατευθύνσεων που αυτές χαράσσουν.

Με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή συνοπτική παρουσίαση και σχολιασμός, παρουσιάζονται το προγραμματικό αναπτυξιακό κείμενο του ΕΣΠΑ 2007 – 2014, και το αντίστοιχο του ΠΕΠ Αττική που αποτελεί τμήμα του πρώτου. Παρουσιάζεται επίσης και το σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος.

Ακολουθεί το ερευνητικό κομμάτι, τμήμα του οποίου είναι και η δημιουργία μεθοδολογία έρευνας. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η επιλογή του άξονα και του φορέα για την εξέταση των έργων. Αρχικός στόχος ήταν η δημιουργία ενός ενιαίου χάρτη εξέτασης της θέσης και του οικονομικού μεγέθους των αναπλάσεων στην περιοχή της Αττικής. Ως εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν: ο νόμος του ΕΣΠΑ, η υπουργική απόφαση του συστήματος διαχείρισης, οι αποφάσεις εκχώρησης αρμοδιοτήτων διαχείρισης, οι προσκλήσεις των έργων και οι αποφάσεις ένταξης αυτών. Για την ανεύρεση των στοιχείων χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από ποικίλες πηγές, με βασική προϋπόθεση αυτά να διατίθενται ελεύθερα στο διαδίκτυο, και όχι να υπάρχει η ανάγκη για επαφή με προνομιακούς συνομιλητές. Η δέσμευση αυτή προέρχεται από την διαρκώς προβαλλόμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση ιδέα της διαφάνειας, ως κύριο μέσο για την πάταξη της διαφθοράς. Οι βασικές πηγές ήταν οι ιστοσελίδες του Υπουργείου Ανάπτυξης και της Ενδιάμεσης

Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Αττικής. Χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία ένταξης των έργων του Άξονα Προτεραιότητας των Αναπλάσεων, έγινε διασταύρωση των στοιχείων και επιλέχθηκαν τα έργα για τα οποία υπάρχουν οι αποφάσεις ένταξης

Στην συνέχεια τα στοιχεία ένταξης (θέση, είδος επέμβασης, κλπ) αποδελτιώθηκαν, και περάστηκαν σε πίνακες και σε χάρτες, σε μία αρχική προσπάθεια εξαγωγής συμπερασμάτων. Η κατηγοριοποίηση των έργων έγινε ανά διοικητικό τομέα της Περιφέρειας Αττικής όπως αυτή παρουσιάζεται στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπ. Εσωτερικών,⁴ έτσι ώστε μετά την αρχική χαρτογράφηση να γίνει η αρχική εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στα πλαίσια κριτικής ανάγνωσης των αποτελεσμάτων της έρευνας, από την επεξεργασία των στοιχείων που προέκυψαν από αυτήν και σε συνδυασμό με τις προγραμματικές δεσμεύσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος, προέκυψαν ερωτήματα τα οποία έπρεπε να τοποθετηθούν σε ένα ερμηνευτικό πλαίσιο.

Οι κοινοτικές πολιτικές έχουν σαφή χωροταξικό προσανατολισμό, με τον κυρίαρχο λόγο να αναφέρει ως γενικό στόχο την άρση των ανισοτήτων, την ανάπτυξη, το περιβάλλον την βιωσιμότητα. Σε συνθήκες κρίσης, όπως αυτές που ζούμε την τελευταία επταετία, όταν μόνη πηγή χρηματοδότησης για ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τα διαρθρωτικά ταμεία, τότε τι είδους πολιτικές εφαρμόζει; Κατά πόσο επηρεάζεται ο εθνικός προγραμματισμός και το διοικητικό σύστημα μίας χώρας σε μια τέτοια συγκυρία; Όσον αφορά στην αρμοδιότητα ένταξης, διαχείρισης και παρακολούθησης των έργων, εξετάζεται η εκχώρηση της παροχής δημοσίων υπηρεσιών όταν αυτή ανατίθεται σε έναν φορέα ΝΠΙΔ δημιουργημένο ακριβώς για να επιτελέσει αυτόν τον σκοπό, λειτουργεί υπέρ του κράτους ή υπέρ της μίας υπερεθνικής ένωσης, με όρους αγοράς;

⁴ Βλέπε Πίνακας 14: Οι γεωγραφικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής, σελ. 42

Κεφάλαιο 1 Ευρωπαϊκή Ένωση και Εθνική Αναπτυξιακή Πολιτική

01 Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τον 19^ο αιώνα το κυρίαρχο σύστημα του αποικιοκρατικού καπιταλισμού είχε να αντιμετωπίσει πολέμους, οικονομικές κρίσεις,⁵ καθώς και αναταραχές και εξεγέρσεις, τόσο στις αποικίες όσο και στα κράτη. Με αφετηρία αυτές τις «δυσλειτουργίες» του συστήματος ξεκίνησαν από τότε οι συζητήσεις για την δημιουργία μίας ενωμένης ευρωπαϊκής οικονομίας, ως νέο τόπο εγκαθίδρυσης και επέκτασης του κεφαλαίου.

Ο Α' ΠΠ μετέβαλλε τα σύνορα των υπαρχόντων ευρωπαϊκών κρατών (με την πτώση των αποικιοκρατικών αυτοκρατοριών⁶), και αποτέλεσε το εργαλείο «αναδιανομής» των αποικιών μεταξύ τους, με το ιδεολογικό πρόσχημα του πατερναλισμού, του «ανώτερου» λευκού και της κατώτερης ράτσας.

Το τέλος του Μεγάλου Πολέμου συνέπεσε με την Οκτωβριανή επανάσταση, η οποία μετέβαλλε τις κοινωνικές σχέσεις και η επίδρασή της στα εργατικά στρώματα τόσο των κρατών όσο και των αποικιών προκάλεσε ρωγμές κατάρρευσης στο καπιταλιστικό σύστημα. «Το κενό που άφησε η κατάρρευση των αυτοκρατοριών έπρεπε να καλυφθεί από εθνικιστικά κινήματα που να είναι όμως επαρκώς αντιπολεσεβικά»⁷

Την διέξοδο στο αδιέξοδο του καπιταλισμού μετά τον Α' ΠΠ, την έδωσε ο φασισμός. «Το Lebensraum (εύρεση ζωτικού χώρου) πρέσβευε ρητά την φυλετική ανωτερότητα των Γερμανών, οι οποίοι λόγω της υπεροχής τους, σωματικής, ψυχικής και γενετικής, είχαν το δικαίωμα να εκτοπίσουν όποιους θεωρούσαν υπανθρώπους. Ωστόσο η ιδεολογία αυτή απέκτησε δύναμη, όταν οι κοινωνικές συνθήκες επέτρεψαν την αποδέσμευσή της και την διάδοσή της στα μεγαλοαστικά κοινωνικά στρώματα»⁸

«Βλέπουμε εδώ μια γερμανική αφίσα από το μακρινό 1919. "Ο μπολσεβικισμός φέρνει πόλεμο, ανεργία και πείνα" είναι το κεντρικό σύνθημα. Η γυναικεία φερωτή μορφή είναι προφανώς η Γερμανία. Στο ένα της χέρι κρατάει το κλαδί της ειρήνης, ενώ το ειλητάριο στο άλλο χέρι γράφει τη λέξη "Εθνοσυνέλευση". Πίσω της απεικονίζεται ο γερμανικός λαός, εντός του οποίου περίοπτη θέση καταλαμβάνει ο ανάπηρος του πρόσφατου Μεγάλου Πολέμου (1914-1918). Τον κίνδυνο του μπολσεβικισμού αντιπροσωπεύει η αποκρουστική μαυροντυμένη φιγούρα με τη βόμβα και το μαχαίρι, δοσμένη με τρόπο που παραπέμπει στις στυλιζαρισμένες απεικονίσεις των Ρώσων ναρόντικων. {Το ότι βεβαίως δεν υπήρχαν ναρόντικοι στη Ρωσία του 1919 είναι μια μικρή λεπτομέρεια, που οφείλουμε ωστόσο να παραβλέψουμε....}

⁵ 1866: Α' Βιομηχανική Κρίση στην Αγγλία, 1878 – 1879: Νέα Βιομηχανική Κρίση στην Αγγλία, 1883: Γενίκευση της κρίσης.

⁶ Οι μεγάλες αποικιοκρατικές αυτοκρατορίες της εποχής: Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία και Πορτογαλία δυνάστευαν το 30% της ανθρωπότητας. Σε αυτές προστέθηκαν το Βέλγιο και η Γερμανία, με αποικίες κυρίως στην Αφρική.

⁷ (Λουλουδάκης, 2017), σελ. 45

⁸ Ως θεωρία αναπτύχθηκε από τον Friedrich Retzel και ως πολιτική και οικονομική ιδεολογία καθιερώθηκε από τον Γερμανό καγκελάριο Theobald Bethmann-Hollweg (1909 – 1917) (Λουλουδάκης, 2017), σελ. 39

Σε κάθε περίπτωση, η αποκρουστική φιγούρα του μολοσεβικισμού έρχεται από τα έξω. Δεν ανήκει στο εθνικό σώμα. Η Γερμανία-άγγελος, με το κλαδί της ειρήνης και την Εθνοσυνέλευση, είναι η ίδια Γερμανία που έστειλε τα παιδιά της στην ανείπωτη ανθρωποσοφαγή του Μεγάλου Πολέμου, τώρα όμως τα περιφρουρεί από τον μολοσεβικισμό, που φέρνει "ανεργία, πείνα και πόλεμο". {Το ότι ο μολοσεβικισμός έβαλε τέλος στον πόλεμο, στον οποίο είχε στείλει τα παιδιά της η Γερμανία, είναι άλλη μια μικρή λεπτομέρεια, που οφείλουμε κι αυτή να την παραβλέψουμε.} Όσο για την Εθνοσυνέλευση, ας μην το πολυκοσκινίζουμε. Το ότι ήταν στηριγμένη στις λόγχες των *Freikorps* είναι κι αυτό μια μικρή λεπτομέρεια. Τόσες και τόσες λεπτομέρειες παραβλέψαμε, εδώ θα κολλήσουμε;»⁹

Στην διάρκεια του μεσοπολέμου εγκαθιδρύθηκαν φασιστικά – εθνικιστικά καθεστώτα σε μία σειρά ευρωπαϊκών χωρών,¹⁰ μία βίαιη επιβολή του αστικού ολοκληρωτισμού, με δομικές αλλαγές τόσο στα κοινωνικά συστήματα όσο και στα συστήματα αξιών.

Επικεντρώνοντας στην εποχή μετά τον ΒΠΠ, για το σύγχρονο καπιταλισμό η συγκεντροποίηση του κεφαλαίου απαιτεί συνασπισμούς κρατών όχι μόνο οικονομικών αλλά και διοικητικών. Την εποχή εκείνη ιδρύονται Διεθνείς Δημόσιοι Οργανισμοί, όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η αρχική οργάνωση των θεσμών αυτών σύμφωνα με τα ιδεώδη και τις αξίες της ειρήνης, της ασφάλειας, της ελευθερίας, της ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, γρήγορα μετατράπηκαν σε μοχλούς κατεύθυνσης των κρατών στην χοάνη της παγκοσμιοποίησης.

Επίσης, εμφανίζεται το κίνημα για την άρνηση των συλλογικών αξιών και της αμφισβήτησης της έννοιας του δημοσίου συμφέροντος. Η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση αρχίζει να λαμβάνει και θεσμική υπόσταση: Στις 9 Μαΐου 1950¹¹ ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών, Ρομπέρ Σουμάν, προτείνει να τεθούν κάτω από κοινό έλεγχο και διοίκηση οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα της Γερμανίας και της Γαλλίας. Η πρόταση γίνεται αποδεκτή και με τη Συνθήκη των Παρισίων (18 Απριλίου 1951) γεννιέται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)¹², με την συμμετοχή έξι (6) κρατών (Γερμανίας, Γαλλίας, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο και Ιταλία). Το 1957, εγκαθιδρύονται δύο νέοι θεσμοί: Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενεργείας (ΕΚΑΕ), και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Κοινή Αγορά) Οι τρεις «Κοινότητες» συγχωνεύτηκαν το 1965 στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία από το 1993 ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁹ (Σκαμνέλος, 2017)

¹⁰ Ουγγαρία (1920), Ιταλία (1922), Βουλγαρία και Ισπανία (1923), Αλβανία (1924), Ελλάδα (1925), Λιθουανία, Πορτογαλία και Πολωνία (1926) και Γιουγκοσλαβία (1929)

¹¹ η οποία γιορτάζεται ως «μέρα της Ευρώπης», επιχειρώντας να μειωθεί το μέγεθος της σημασίας της 9ης Μαΐου 1945: η κόκκινη σημαία με το σφυροδρέπανο καρφώθηκε στην οροφή του Ράιχσταγκ, σηματοδοτώντας την ήττα της ναζιστικής Γερμανίας και το τέλος του β' παγκόσμιου πολέμου. Η μέρα αυτή χαρακτήριζε με ανεξίτηλα γράμματα στην Ιστορία ως η μέρα της αντιφασιστικής νίκης των λαών.

¹² Οι πρώτες πρωτοβουλίες για την οικονομική ένωση της Ευρώπης είχαν ξεκινήσει με την πρόταση των Γερμανών βιομηχάνων σε Γάλλους και Άγγλους καπιταλιστές τη συμμετοχή τους με 30% στη γερμανική βιομηχανία, με σκοπό τη δημιουργία ενός ηχηρού οικονομικού, βιομηχανικού, πολιτικού και στρατιωτικού μετώπου της Δυτικής Ευρώπης». (Λουλουδάκης, 2017), σελ. 48. Η διαπραγμάτευση αυτή αν και απέτυχε, δημιούργησε τις βάσεις για την μετέπειτα ΕΚΑΧ

02 *Οι χωρικές επιδράσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών*

Από την σύστασή της, οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμπεριείχαν γεωγραφικές διακρίσεις γεγονός που αναδεικνύει τη χωρική τους διάσταση. Συγκεκριμένα:

Κοινοτική πολιτική άνθρακα και χάλυβα: αποτελεί τομεακή πολιτική. Οι παρεμβάσεις στον χώρο είναι συγκεκριμένες διότι οι σχετικές δραστηριότητες ασκούνται σε οριοθετημένες περιοχές (ανθρακωρυχείων και χαλυβουργίας) αλλά και επειδή στο άρθρο 56 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) γίνεται σαφής αναφορά για παρεμβάσεις σε περιοχές που βρίσκονται σε κρίση.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο: αποτελεί τομεακή πολιτική. προώθηση της απασχόλησης καθώς και γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα των εργαζομένων. Οι παρεμβάσεις στον χώρο εμφανίζονται όταν συμπεριλαμβάνει στις προτεραιότητες του παρεμβάσεις σε περιοχές που πλήττεται η απασχόληση.

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – τμήμα Εγγυήσεων: αποτελεί τομεακή πολιτική. Όμως οι περισσότερες γεωργικές περιοχές χαρακτηρίζονται από κυριαρχία της παραγωγής κάποιου προϊόντος (πχ λάδι, καπνός, γάλα κλπ). Επομένως η στήριξη ενός έναντι κάποιου άλλου προϊόντος ενίσχυε ή έπληττε περιοχές.

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – τμήμα Προσανατολισμού: αποτελεί Χωρική πολιτική. Οι πόροι συγκεντρώνονται στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Στην συνέχεια (το 1972) το Συμβούλιο Υπουργών αποφάσισε ότι οι πόροι του θα πρέπει να συγκεντρώνονται κυρίως (και μέχρι ποσοστού 65%) στις λιγότερο ευνοημένες γεωργικές ζώνες, που ορίζονταν με συγκεκριμένα στατιστικά κριτήρια. (Η απόφαση αυτή εξελίχθηκε στην οδηγία του 1975 για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές).

Η Περιφερειακή Πολιτική της ΕΕ και οι στόχοι της

Η διαπίστωση των χωρικών ανισοτήτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιούργησε την ανάγκη αντιμετώπισης της περιφερειακής ανάπτυξης συνολικά, σε κοινοτικό επίπεδο. Στις κοινοτικές πολιτικές αρχικά καθορίζονται οι ζώνες παρέμβασης και στην συνέχεια το είδος των δημοσιονομικών μέσων και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους. Έχουν λοιπόν σαφή χωροταξικό προσανατολισμό, εφόσον αυτός προηγείται της δημοσιονομικής και της τομεακής λογικής. Ο προσανατολισμός αυτός ενισχύεται είτε μέσω παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες κατηγορίες περιφερειών είτε ενισχύοντας την εσωτερική διασύνδεση του ευρωπαϊκού χώρου μέσω ανταλλαγών και ανάπτυξης δικτύων.

Δεδομένου ότι οι πόλεις είναι οι τόποι όπου αναφύονται οι προκλήσεις αλλά και εκεί όπου μπορούν να εφαρμοστούν οι λύσεις με τη μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή για την εφαρμογή πολλών ενωσιακών ή εθνικών πολιτικών σε τοπικό επίπεδο. Εάν, για παράδειγμα, η ΕΕ θέλει να επιτύχει τους στόχους της για το κλίμα, χρειάζεται πόλεις που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν καλύτερα το ζήτημα της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της ενέργειας, ιδίως όσον αφορά τις μεταφορές, τον οικιστικό τομέα και τον αστικό σχεδιασμό

γενικότερα. Εξάλλου, έχει σημασία οι πόλεις να εφαρμόζουν μια πολύπλευρη προσέγγιση για την επίλυση προβλημάτων όπως οι θύλακες φτώχειας, η χωρική απομόνωση και η γήρανση του πληθυσμού.

Συνεπώς, η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ επικεντρώνεται στις περιφέρειες και τις πόλεις. Αποσκοπεί στην τόνωση της οικονομικής τους ανάπτυξης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων ενισχύοντας επενδύσεις στρατηγικού χαρακτήρα, και εστιάζοντας στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Είναι γνωστή και με τον ευρύτερο όρο «πολιτική συνοχής», δεδομένου ότι απώτερος στόχος της είναι η ενίσχυση της λεγόμενης «οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής» των περιφερειών που πληρούν τις προϋποθέσεις για χρηματοδότηση. Για την υλοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, επιδιώκει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της πράσινης οικονομικής ανάπτυξης στις περιφερειακές οικονομίες και την παροχή καλύτερων υπηρεσιών, περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης και καλύτερης ποιότητας ζωής στους κατοίκους. Για την υλοποίηση της εδαφικής συνοχής, επιδιώκει την σύνδεση των περιφερειών ώστε η κάθε περιφέρεια να αξιοποιεί τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματά της και να συνεργάζεται με τις άλλες μέσα από νέους και καινοτόμους τρόπους για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων (όπως η κλιματική αλλαγή), έτσι ώστε να αποκομίζει οφέλη και να ενισχύεται η ΕΕ στο σύνολό της.

Ασκείται μέσω της χρηματοδότησης των λεγόμενων διαρθρωτικών ταμείων Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Μαζί με το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), συναποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Επίσης υπάρχει το Ταμείο Αλληλεγγύης το οποίο παρέχει οικονομική ενίσχυση στις περιοχές της ΕΕ που πλήττονται από μεγάλες φυσικές καταστροφές.

Οι στόχοι και οι χρηματοδοτικές κατανομές της περιφερειακής πολιτικής είναι τρεις:

Σύγκλιση (81,54%). Αφορά περιφέρειες που το κατά κεφαλή ΑΕΠ είναι μικρότερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Στην κατηγορία αυτή οι περιφέρειες πάντα με βάση το ΑΕΠ χωρίζονται σε περιφέρειες σύγκλισης και σταδιακής εξόδου και σταδιακής εισόδου

Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα & Απασχόληση (15,95%). Στην κατηγορία αυτή οι περιφέρειες βοηθούνται έτσι ώστε: α) να επιτύχουν οικονομική αλλαγή μέσω της καινοτομίας και της προαγωγής της γνώσης, της επιχειρηματικότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της βελτίωσης της προσβασιμότητας σε αυτές και β) στήριξη και δημιουργία θέσεων εργασίας με την προσαρμογή του εργατικού δυναμικού και με επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους

Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (2,52%). Ενίσχυση διασυνοριακής συνεργασίας με την ανάπτυξη κοινών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, διεθνική συνεργασία με στόχο την επίτευξη ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης, διαπεριφερειακή συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και η μεταρρύθμιση του 1988

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ): Ιδρύθηκε το 1975 και αιτία της δημιουργίας του ήταν ένα δημοσιονομικός συμβιβασμός: εξασφάλιση στη Βρετανία και Ιρλανδία, που υποστηρίχτηκαν και από την Ιταλία, των χρηματοδοτικών ροών που θ' αντιστάθμιζαν τις παροχές της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής προς τα άλλα κράτη-μέλη. Λειτουργήσε, δηλαδή σαν ένα δημοσιονομικό εξισωτικό εργαλείο, με σαφώς όμως οριοθετημένες γεωγραφικά περιοχές παρέμβασης, έστω και αν τα κριτήρια ήταν εθνικά (παρενέβαινε μόνο σε περιοχές επιλέξιμες στα εθνικά συστήματα περιφερειακών ενισχύσεων) και όχι κοινοτικά.

Στην Συνθήκη ίδρυσης της κοινότητας δεν υπήρχε η έννοια της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής. Μέσω όμως των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ προωθούνται συγκεκριμένες κοινοτικές προτεραιότητες σε συγκεκριμένες ομάδες περιφερειών, και έτσι ο χωρικός και κοινοτικός χαρακτήρας του προγράμματος ενισχύεται. Παράλληλα, οι περιοδικές εκθέσεις για την κοινωνικο - οικονομική κατάσταση και εξέλιξη των περιφερειών της Κοινότητας εξελίχθηκαν σε αναλύσεις του συνόλου του κοινοτικού χώρου. Μέσα από αυτές τις περιοδικές εκθέσεις έγινε μια ταξινόμηση των κοινοτικών περιφερειών, αναλύθηκε και παρουσιάστηκε η χωρική κατανομή διαφόρων οικονομικών και κοινωνικών δεικτών, εξετάστηκε η εξέλιξη και αλληλεπίδραση διαφόρων μεγεθών κλπ. Έτσι, οι κοινοτικές περιοχές κατατάχθηκαν σε λιγότερο ανεπτυγμένες, σε βιομηχανικά παρηκμασμένες, σε αγροτικές, σε αστικές με ιδιαίτερα προβλήματα, σε περιφερειακές και νησιωτικές, σε παραμεθόριες.

Παράλληλα, η αύξηση των χρηματοδοτήσεων επέτρεψε στα διαρθρωτικά ταμεία και το ΕΤΠΑ να επηρεάσουν σημαντικά τον τρόπο ανάπτυξης των επιλεγμένων πλέον γεωγραφικών ζωνών (στόχοι περιοχών) μέσω των επιλεγμένων τομέων δράσης (ευρωπαϊκά δίκτυα, περιβάλλον)⁴

Η κατάταξη των Ευρωπαϊκών περιφερειών κατά στόχο, στη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων του 1988, ήταν αποτέλεσμα της συμμετοχής του ΕΤΠΑ στην ενίσχυση του χωροταξικού προβληματισμού στην κοινοτική σκέψη, πρακτική και νομοθεσία.

Αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της ΕΕ μέσω της μείωσης των περιφερειακών ανισοροπιών. Επικεντρώνεται σε ορισμένες θεματικές προτεραιότητες που αντικατοπτρίζουν τη φύση των στόχων «Σύγκλιση», «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία». Χρηματοδοτεί δράσεις:

- *Επενδύσεις κυρίως σε ΜΜΕ για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ως μέτρο στήριξης της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης,*
- *Έργα υποδομής που αφορούν την έρευνα και την καινοτομία στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, του περιβάλλοντος, της ενέργειας και των μεταφορών*
- *Χρηματοδοτικά μέσα με στόχο την ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των πόλεων και των περιφερειών*
- *Τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής*

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ): Ιδρύθηκε το 1958 και υποστηρίζει τις προτεραιότητες της Κοινότητας σε ότι αφορά την ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΚΤ αποσκοπεί να συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής βελτιώνοντας την απασχόληση και τις δυνατότητες απασχόλησης. Επικεντρώνεται σε ορισμένες θεματικές προτεραιότητες που αντικατοπτρίζουν τη φύση των στόχων «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Υποστηρίζει ενέργειες σύμφωνα με τις ακόλουθες προτεραιότητες:

- *Αύξηση της ικανότητας προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επικεφαλής των επιχειρήσεων, ώστε να βελτιωθεί η προβλεπτικότητα και η θετική διαχείριση των οικονομικών μεταβολών*
- *Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των αναζητούντων θέση εργασίας και των ανενεργών ατόμων*
- *Πρόληψη της ανεργίας και ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων*
- *Ενθάρρυνση της ενεργού γήρανσης και παράταση του ενεργού βίου*
- *Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά της εργασίας*
- *Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των λιγότερο ευνοημένων ατόμων με σκοπό τη βιώσιμη ένταξή τους στο χώρο της απασχόλησης*
- *Καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων στην αγορά της εργασίας*
- *Ενίσχυση και αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού*
- *Πρόωθηση των εταιρικών σχέσεων.*

Ταμείο Συνοχής: χρηματοδοτεί δράσεις στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση» στα ΚΜ που έχουν κατά κεφαλή ακαθάριστο εθνικό εισόδημα μικρότερο του 90% του κοινοτικού μέσου όρου. Οι δράσεις αυτές είναι: διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, έργα ενέργειας και μεταφορών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σιδηροδρομικές μεταφορές, συνδυασμένες μεταφορές, δημόσιες μεταφορές, κλπ

Το 1988 με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων πραγματοποιείται ο διαχωρισμός του κοινοτικού εδάφους σε χωρικές ενότητες, κυρίως σε ότι αφορά το ύψος και το είδος της κοινοτικής παρέμβασης, καθιστώντας έτσι ενεργή την χωροταξική παρέμβαση της Κοινότητας. Τα δημοσιονομικά και τομεακά μέσα καθορίζονται σε συνέχεια των επιλέξιμων περιοχών παρέμβασης. Υλοποιούνται μία σειρά κοινοτικών πρωτοβουλιών οι οποίες είτε παρεμβαίνουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες περιφερειών (Interreg, Leader, κλπ), είτε ενισχύουν την εσωτερική διασύνδεση του ευρωπαϊκού χώρου μέσω ανταλλαγών και ανάπτυξης δικτύων (Telematique, Stride, Euroform κ.λ.π).

Επιπλέον, στο άρθρο 10 του ΕΤΠΑ, επισημαίνεται η ανάγκη αντιμετώπισης της περιφερειακής ανάπτυξης συνολικά, σε κοινοτικό επίπεδο, και προβλέπονται μελέτες για τις χωρικές επιπτώσεις των διαφόρων έργων, για την αντιμετώπιση των ειδικών προβλημάτων των παραμεθόριων περιοχών αλλά και για την προετοιμασία ενός σχεδίου για τις προοπτικές χρήσης τον κοινοτικού χώρου.

Στην συνέχεια η Επιτροπή ανακοινώνει το σχέδιο «Ευρώπη 2000- Προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους», το οποίο αναπτύσσοντας ένα καθαρά χωροταξικό προγραμματισμό (καταγραφή υπάρχουσας κατάστασης, ανάλυση των τάσεων χωρικής εξέλιξης, συγκέντρωση εμπειριών, προτάσεων και αποφάσεων) καταλήγοντας σε κατευθύνσεις που θα μπορούσε ή θα έπρεπε να πάρει η οργάνωση και ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου. Πρόκειται δηλαδή για μία παρεμβατική πολιτική της Κοινότητας προς τα ΚΜ, η οποία με την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ρυθμιστικού Σχεδίου αναλαμβάνει τις αρμοδιότητες σχεδιασμού των ΚΜ.

Επιπλέον, το ίδιο σχέδιο, περιλαμβάνει ένα πλαίσιο που φιλοδοξεί να συμβάλλει: στη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των επί μέρους κοινοτικών πολιτικών, στην συστηματικότερη συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων προγραμματισμού σε κοινοτικό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, στην επέκταση του εθνικού προγραμματισμού και πέραν των εθνικών συνόρων, στον σχεδιασμό των διευρωπαϊκών δικτύων.

Υλοποίηση της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κοινοτικός Προϋπολογισμός

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) προτείνει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οργανισμοί από τους οποίους λαμβάνονται τυπικά οι αποφάσεις, τους προϋπολογισμούς των διαρθρωτικών ταμείων και τους κανόνες χρησιμοποίησής τους. Στην συνέχεια η Επιτροπή σε συνεργασία με το κράτος - μέλος προτείνει τους «κοινοτικούς στρατηγικούς προσανατολισμούς για την συνοχή», εγγύηση δηλαδή ότι τα κράτη - μέλη προσαρμόζουν τον προγραμματισμό τους στις προτεραιότητες της Ένωσης, δηλαδή ενθαρρύνουν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, προωθούν την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης και δημιουργούν περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης.

Η κατανομή των πόρων σε κάθε κράτος - μέλος είναι ενδεικτική και γίνεται από την Επιτροπή. Τα αρχικά κριτήρια είναι: περιφέρειες σύγκλισης, περιφέρειες σταδιακής εισόδου και περιφέρειες σταδιακής εξόδου, επιλέξιμος πληθυσμός, εθνική ευημερία, περιφερειακή ευημερία, ποσοστό ανεργίας. Τα νέα ΚΜ λαμβάνουν ενίσχυση κατά 166% μεγαλύτερη από τον ετήσιο μέσο όρο της ενίσχυσης της προηγούμενης περιόδου, ενώ τα παλαιά ΚΜ μειωμένη κατά 30%.

Επόμενο στάδιο είναι η κατάρτιση από κάθε κράτος - μέλος ενός «Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς» (ΕΣΠΑ). Το ΕΣΠΑ και τα Επιχειρησιακά του Προγράμματα επικυρώνονται από την Επιτροπή: Τα ΕΠ αποτυπώνουν την στρατηγική του ΚΜ και καθορίζουν τις βασικές εθνικές τομεακές πολιτικές της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Για τις χώρες και τις περιφέρειες του στόχου «Σύγκλιση» το 60% των δαπανών πρέπει να διατίθενται για τις προτεραιότητες που απορρέουν από την στρατηγική της Λισαβόνας. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις περιφέρειες του στόχου «ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» ανέρχεται σε 75%.

«Το 80% περίπου των εσόδων του κοινοτικού προϋπολογισμού προέρχεται από τις απευθείας εισφορές των κρατών-μελών στη βάση του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματός τους και από τις αντίστοιχες εισφορές στη βάση της αξίας της φορολογητέας ύλης του φόρου προστιθέμενης αξίας (σφ. ΦΠΑ)».¹³

Ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφέρει ριζικά από οποιονδήποτε προϋπολογισμό κράτους, ομοσπονδιακού ή μη, ως προς το ύψος του (αντιπροσωπεύει κάτω του 1% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, έναντι περίπου εν τρίτου ή και ενός δευτέρου του ΑΕΠ στις περισσότερες χώρες), την πηγή των εσόδων του (εισφορές και ΦΠΑ), τη δομή των δαπανών του (οι δαπάνες του δεν κατευθύνονται στους τομείς όπου κατευθύνονται οι δαπάνες ενός κλασσικού κρατικού προϋπολογισμού—παιδεία, υγεία, υποδομές...), τις οικονομικές λειτουργίες που καλείται να υπηρετήσει, αλλά και ως προς τα θεσμικά όργανα που αποφασίζουν γι' αυτόν, τη διαδικασία με την οποία καταρτίζεται και τους κανόνες που τον διέπουν. Ενώ ο ρόλος της ΕΕ σε όλους τους τομείς πολιτικής είναι σημαντικός και αυξανόμενος, ο προϋπολογισμός της δεν ανταποκρίνεται σε αυτό. Για τον προϋπολογισμό και την κατανομή του αρμόδια είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν).

Σύμφωνα με μελέτη κατ' ανάθεση της Τράπεζας της Ελλάδας¹⁴ χρησιμοποιώντας το ΑΕΠ ως δείκτη ευημερίας, τότε οι χώρες που συνεισφέρουν τα μεγαλύτερα ποσά στον προϋπολογισμό δεν είναι και οι χώρες με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε αντίθεση τον κυρίαρχο λόγο. Αναδιανεμητικό ρόλο έχουν μόνο οι δαπάνες συνοχής, οι οποίες συσχετιζόμενες με το επίπεδο ευημερίας των χωρών, δεν είναι σημαντικές. «Με άλλα λόγια, δεν ισχύει ότι οι φτωχότερες χώρες ενισχύονται περισσότερο»

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρουσία και ο λόγος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία, αν και μη εκλεγμένο σώμα ουσιαστικά «έχει το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας στο πολιτικό σύστημα της ΕΕ»¹⁵. Προτείνει σχέδια ευρωπαϊκών οδηγιών (οι οποίες γίνονται αποδεκτές μέσω νομοθετημάτων που ψηφίζουν τα εκλεγμένα εθνικά κοινοβούλια των κρατών – μελών) και κανονισμών καθώς και τους προϋπολογισμούς και τους κανόνες διαχείρισης των

13 (Αχιλλέας Μητσός, 2014). Τα στοιχεία για το κεφάλαιο αυτό αντλήθηκαν από την μελέτη κατ' ανάθεση από την Τράπεζα της Ελλάδος, το πνεύμα της οποίας βρίσκεται σε αντίθεση με το σύστημα αξιών μου, αλλά προσφέρει πολύτιμα στοιχεία για την χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Το πνεύμα της εργασίας διέπεται από την ανάγκη ολοκληρωτικής υποταγής της χώρας στα συμφέροντα της ΕΕ. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «Το αύριο της ευρωπαϊκής ενοποίησης θα τεθεί σε νέες βάσεις και είναι δυνατό η χώρα που πάντοτε σφράγισε τα μεγάλα θετικά βήματα προς την ενοποίηση, η Γερμανία, να μπορέσει να ζαναπαίξει έναν τέτοιο ρόλο. Η Ελλάδα πάντως είχε πάντοτε, και έχει σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, κάθε λόγο να τοποθετείται ανεπιφύλακτα υπέρ ομοσπονδιακών ρυθμίσεων, με επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και σε νέους χώρους πολιτικής, αλλά και με έμφαση στον υπερεθνικό, ομοσπονδιακό, σε αντιδιαστολή με το διακρατικό, χαρακτήρα των νέων ρυθμίσεων. Η μεταφορά εθνικής κυριαρχίας ως προς τα μεγάλα μεγέθη του προϋπολογισμού ή τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος σε υπερεθνικά όργανα και θεσμούς δεν είναι ισοδύναμη με αντίστοιχη μεταφορά σε άλλα κράτη-μέλη ή έστω σε διακρατικά όργανα, ούτε από την άποψη του εθνικού οφέλους ούτε από την άποψη της δημοκρατικής νομιμοποίησης. Ο έλεγχος των τραπεζών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στη βάση προαποφασισμένων και καθολικά εφαρμοζόμενων κανόνων ή ένας αντίστοιχος μηχανισμός ελέγχου των μεγάλων μεγεθών των κρατικών προϋπολογισμών, απαιτούν βεβαίως την εκχώρηση εθνικής κυριαρχίας, αλλά από όλους και προς υπερεθνικά όργανα και θεσμούς και όχι από κάποια κράτη-μέλη σε κάποια άλλα κράτη-μέλη»

14 (Αχιλλέας Μητσός, 2014)

15 (Βάσσαλος, 2015)

διαρθρωτικών ταμείων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το εκλεγμένο σώμα, μαζί με το Συμβούλιο κυρώνει τις προτάσεις της Επιτροπής, και έχει δικαίωμα τροποποιήσεων σε αυτές. Οι απορρίψεις των προτάσεων είναι εξαιρετικά σπάνιες.

Η Επιτροπή λειτούργησε ως ο μηχανισμός προώθησης ενοποίησης των αγορών με πίστη στην «ελεύθερη αγορά», γεγονός που καταδεικνύει τον ιδεολογικό προσανατολισμό της και ενισχύεται από την σύνθεσή της:

Το πολιτικό προσωπικό της αποτελείται από 28 αντιπροσώπους των κρατών – μελών, η σύνθεση των οποίων καθορίζεται μετά από συμφωνία – συσχετισμούς δυνάμεων των εθνικών κυβερνήσεων. Οι γενικές πολιτικές κατευθύνσεις αποφασίζονται στα γραφεία των αντιπροσώπων, και στον σχεδιασμό της νομοθεσίας και της πολιτικής της εμπλέκονται περίπου 13 χιλ. υψηλόβαθμοι υπαλλήλοι της Επιτροπής. Ο αριθμός αυτός είναι ιδιαίτερα μικρός για την σφαίρα επιρροής του: μία ήπειρος 500 εκ. κατοίκων.

Για τις απαιτούμενες πληροφορίες για την ετοιμασία των νομοθετικών κειμένων, διοργανώνει προσκλήσεις κατάθεσης γνωμοδοτήσεων από ομάδες συμφερόντων, συνέδρια, workshops, παραγγελίες μελετών από εταιρείες συμβούλων και από ομάδες εθνικών εμπειρογνομόνων. Η σύνθεση των τελευταίων αποτελείται κατά δύο τρίτα από στελέχη των υπουργείων των κρατών – μελών. Το υπόλοιπο απαρτίζεται από ακαδημαϊκούς, εκπρόσωπους εταιρειών, συνδικάτων, επαγγελματικών ενώσεων, καταναλωτικών οργανώσεων, ΜΚΟ, με την πλειοψηφία αυτών να είναι εκπρόσωποι πολυεθνικών, και να διαδραματίζουν έτσι σημαντικό ρόλο σε κρίσιμα ζητήματα, όπως εσωτερικής αγοράς, προστασίας του καταναλωτή, προστασίας του περιβάλλοντος, διεθνούς εμπορίου, έρευνας, κλπ

Παραδείγματα¹⁶ της επιρροής των λόμπυ των πολυεθνικών σε κρίσιμα ζητήματα μέσω των επιτροπών εμπειρογνομόνων αποτελούν: ο σχεδιασμός του ενιαίου νομίσματος, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής μέσω αποτυχημένων μεθόδων (εμπόριο ρύπων, χρήση πυρηνικής ενέργειας, κ.α) που προώθησαν την επιδότηση ενεργειακών κολοσσών, η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης αποτελούμενη από τραπεζίτες που διαμόρφωσαν την σημερινή μορφή επιτήρησης του τραπεζικού συστήματος, η διαδικασία απελευθέρωσης του χρηματοπιστωτικού τομέα και η δημιουργία μιας ενιαίας τραπεζικής και χρηματοοικονομικής αγοράς (απελευθέρωση της αγοράς παραγώγων και επικράτηση της λογικής της αυτορύθμισης των πάντων από τους οίκους αξιολόγησης μέχρι τα hedge funds). Ο έλεγχος της πολιτικής ατζέντας της επιτροπής διασφαλίζεται και με την μελέτη επιπτώσεων των νομοθετημάτων πάνω στην ανταγωνιστικότητα.

Ένας ακόμη ρόλος της επιτροπής, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είναι ότι προκειμένου να διασφαλιστούν οι χρηματοδοτήσεις, «η Επιτροπή σε συνεργασία με το κράτος - μέλος προτείνει τους «κοινοτικούς στρατηγικούς προσανατολισμούς για την συνοχή», εγγύηση δηλαδή ότι τα κράτη - μέλη προσαρμόζουν τον προγραμματισμό τους στις προτεραιότητες της Ένωσης. Όσον αφορά στις αναφερόμενες ως προτεραιότητες οι «περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης» αφορούν στην απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων, στην κατάλυση κάθε μέτρου προστασίας της και στην αντικατάστασή της από τον όρο «απασχόληση», η προώθηση της «ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης» σε καθορισμό των προτεραιοτήτων της έρευνας (έτσι ώστε η εξερεύνηση κοιτασμάτων σε χώρες πλούσιες σε πρώτες ύλες που όμως ανήκουν στον «τρίτο κόσμο» να θεωρείται ερευνητική δραστηριότητα) και η «καινοτομία και

¹⁶ (Βάσσαλος, 2015)

επιχειρηματικότητα» στην περιθωροποίηση της, κατά τα επίσημα κείμενα, ραχοκοκαλιάς της οικονομίας, την μικρομεσαία επιχείρηση. Τα επίσημα κείμενα αναφέρουν βασικές δημοκρατικές αρχές, οι οποίες έχουν νομιμοποιηθεί μετά από χρόνια εθνικών ταξικών αγώνων, όμως οι πρακτικές δείχνουν τον πραγματικό ρόλο: η επιτροπή δεν λειτουργεί παρά μόνο ως εργαλείο του διεθνοποιημένου πολυεθνικού κεφαλαίου για την επιβολή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών. Φορείς της λεγόμενης ανάπτυξης είναι η επιχειρηματικότητα, οι επενδύσεις, η κερδοφορία.

Η εμπλοκή της επιτροπής συνεχίζεται και στον σχεδιασμό των ΕΣΠΑ των ΚΜ, αλλά και στην παρακολούθησή τους. Παρουσιάζεται δηλαδή το ιδιότυπο σχήμα, ένα μη εκλεγμένο όργανο να είναι νομοθετικό και εκτελεστικό ταυτόχρονα, στο οποίο δεν ασκείται κανένας έλεγχος και λογοδοσία, «παραβιάζοντας έτσι τις θεμελιώδεις αρχές της αστικής δημοκρατίας, που είναι ο διαχωρισμός των εξουσιών και η λογοδοσία της εκτελεστικής εξουσίας»¹⁷

¹⁷ (Βουρεκάς, 2015)

Κεφάλαιο 2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

01 Το ΕΣΠΑ 2007 – 2013 για την Ελλάδα

Η χωρική και οικονομική αποτελεσματικότητα

«Οι περισσότερες κομπούλες μιμούνται τη δομή των μεγάλων αστικών κέντρων. Δηλαδή, είναι χωρισμένες: οι λευκοί από τους μαύρους, οι ετερόφυλοι από τους ομοφυλόφιλους, οι πλούσιοι από τους εύπορους, οι εύποροι από τους φτωχούς»¹⁸

Σύμφωνα πάντα με το προγραμματικό κείμενο, η στρατηγική ανάπτυξης της χώρας ολοκληρώνεται με τη χωρική της διάσταση και με την εισαγωγή στον προβληματισμό συγκεκριμένων στοιχείων, που προκύπτουν από τη θεώρηση της γεωγραφικής - φυσικής διάστασης του χώρου. Η εξισορροπημένη και αειφόρος χωρική ανάπτυξη φιλοδοξεί να ικανοποιήσει ταυτόχρονα στόχους, που συνδέονται άρρηκτα με την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Επισημαίνονται τρεις στόχοι άμεσα συνδεδεμένοι με το χώρο, οι οποίοι και προσδιορίζουν το περιεχόμενο της χωρικής ανάπτυξης: 1. η ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και μιας νέας σχέσης πόλης – υπαίθρου, 2. η εξασφάλιση της ισότητας πρόσβασης στις υποδομές και στη γνώση, καθώς και 3. η αειφόρος ανάπτυξη, ορθολογική διαχείριση και η προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Έτσι αναδεικνύονται τρεις χωρικές προτεραιότητες:

- η βιώσιμη αστική ανάπτυξη
- η ανάπτυξη της υπαίθρου
- η διασυννοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία

Η ανάγκη για ελεύθερη και μεγαλύτερη αγορά υπήρξε πάντα η κινητήρια δύναμη για την πολιτική της οικονομικής ολοκλήρωσης και την εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σταθμό αποτέλεσε η Ενιαία Πράξη του 1989 χωρίς σύνορα με την κατάργηση των διοικητικών δεσμεύσεων για την καλή λειτουργία της αγοράς, και στην συνέχεια την οργάνωση αυτών των διακινήσεων στο χώρο (υποδομές) και τη δημιουργία εξωτερικών οικονομιών.

Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ ενισχύεται η έννοια της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, η διεύρυνση δηλαδή των πολιτικών που στοχεύουν στην εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων μέσα από τις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων αλλά και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων των ευρωπαϊκών πολιτικών στις μειονεκτικές περιοχές. Εκτός από τον βασικό στόχο της συνοχής, τίθενται σε προτεραιότητα δύο ακόμη βασικοί στόχοι, οι οποίοι επίσης έχουν άμεσες χωρικές επιπτώσεις: τα διευρωπαϊκά δίκτυα και το περιβάλλον. Τα διευρωπαϊκά δίκτυα στους τομείς υποδομής μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας, απώτερο στόχο είχαν τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, έτσι ώστε οι πολίτες της Ένωσης, οι οικονομικοί φορείς και οι περιφερειακές και τοπικές αρχές να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματά τους (...)

¹⁸ (Barker, 1989)

Ο ρόλος του εθνικού κράτους στην άσκηση οικονομικής πολιτικής, η οποία έχει άμεσες και έμμεσες χωρικές επιπτώσεις, υποχωρεί συνεχώς κάτω από την πίεση των παγκόσμιων οικονομικών αλλαγών που περιορίζουν την κυριαρχία του και τη δυνατότητα παρέμβασης στον εσωτερικό οικονομικό του χώρο. Η οικονομική πολιτική ασκείται από υπερεθνικούς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Οργανισμός Οικονομίας Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)

Πέρα από το ζήτημα των χωρικών ανισοτήτων που παραδοσιακά αποτελούσε το λόγο της ανάπτυξης παρεμβατικών πολιτικών, υπό τη νέα προσέγγιση, στα κοινοτικά κείμενα τίθεται και ένας λόγος οικονομικής αποτελεσματικότητας, καθώς θεωρείται περισσότερο αποτελεσματική η ανάπτυξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές βάσει του εδαφικού τους κεφαλαίου, παρά σε άλλες. Σύμφωνα με την υπόθεση αυτή, οι χωρικές πολιτικές δεν αναπτύσσονται μόνο για την αντιμετώπιση του ζητήματος της χωρικής ισότητας, αλλά είναι ικανές να αντιμετωπίσουν και το ζήτημα της οικονομικής αποτελεσματικότητας.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο Harvey¹⁹:

«Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 η νεοφιλελεύθερη πολιτική για την πόλη (που εφαρμόστηκε για παράδειγμα στην ΕΕ) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αναδιανομή του πλούτου σε λιγότερο προνομιούχες γειτονιές, πόλεις και περιφέρειες ήταν μάταιη και ότι οι οικονομικοί πόροι θα μπορούσαν αντιθέτως να διοχετευτούν σε «επιχειρηματικούς» πόλους ανάπτυξης»

Σύμφωνα με αυτό το πρότυπο χωρικής πολιτικής οι περιφερειακές πολιτικές δεν πρέπει να απευθύνονται μόνο στις πιο μειονεκτικές περιοχές, αλλά σε όλες, ανεξαρτήτως του επιπέδου ανάπτυξής τους. Επίσης, ο στόχος των δημόσιων πολιτικών δε θα πρέπει να είναι η εξασφάλιση οικονομικών και δημοσιονομικών κινήτρων στις περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση, αλλά οι πολιτικές χωρικής ανάπτυξης θα πρέπει να διευκολύνουν όλες τις περιοχές να μεγιστοποιούν τις αναπτυξιακές τους ευκαιρίες. Και τέλος, η παροχή δημόσιων υπηρεσιών θα πρέπει να προσανατολίζεται και σε άυλες, πέρα από τις υλικές υποδομές, όπως κατάλληλες υπηρεσίες διευκόλυνσης της δημιουργίας επιχειρηματικών δικτύων, διάχυσης της γνώσης κλπ.

«Σε αυτού του τύπου τις πολιτικές, που προωθούνται για την αστική ανάπτυξη, διαπιστώνεται η αξιοποίηση του χώρου ως «στρατηγικού σημείου» εμβάθυνσης και επέκτασης της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού»²⁰

Η αρχιτεκτονική του κειμένου

Σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία καθορίστηκε η αναπτυξιακή πολιτική της Ελλάδας για την περίοδο 2007 – 2013, στο προγραμματικό κείμενο του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Αναφοράς 2007 – 2013 ((ΕΣΠΑ) το οποίο αποτελεί το τέταρτο²¹ έγγραφο αναφοράς)

¹⁹ (Harvey, 2012)

²⁰ (Περπινιά, 2015)

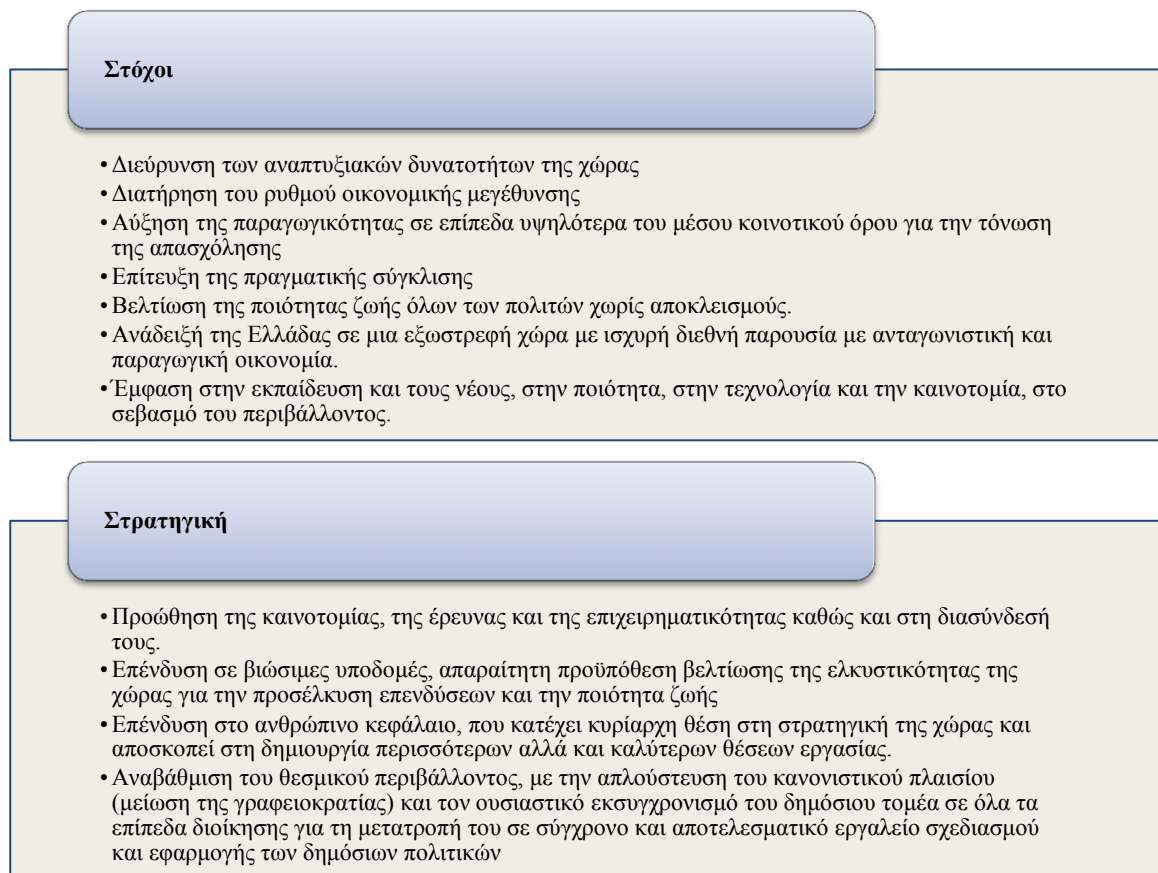
Η διάρθρωση του κειμένου έχει ως εξής:

Αρχικά αναφέρονται οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της χώρας για την επίτευξη των οποίων χαράζεται η Εθνική Στρατηγική. Για την εξειδίκευση των Αναπτυξιακών Στόχων, η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση επενδύεται σε πέντε Θεματικές Προτεραιότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν δεκαεπτά Γενικούς Στόχους, οι οποίοι θα υλοποιηθούν από τα προτεινόμενα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι και η Εθνική Στρατηγική, παρουσιάζονται συνοπτικά στο

Γράφημα 1, σελ. 22.

Οι Θεματικές Προτεραιότητες και οι Γενικοί Στόχοι στο Γράφημα 2, σελ. 23

Γράφημα 1: Αναπτυξιακοί Στόχοι και Εθνική Στρατηγική

ΘΠ 1 Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας

- Αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας

ΘΠ 2 Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία

- Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης.

ΘΠ 3 Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή

- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση.
- Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης. Στόχος είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.
- Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας.
- Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή).

ΘΠ 4 Θεσμικό Περιβάλλον

- Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης.

ΘΠ 5 Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης

- Ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας.
- Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία
- Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος
- Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής
- Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Γράφημα 2: Θεματικές Προτεραιότητες και Γενικοί Στόχοι

Η άσκηση κρατικής πολιτικής επηρεάζεται από τις πολιτικές ελέγχου της ΕΕ, συνεπώς οι άξονες της στρατηγικής για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων, είναι προσαρμοσμένοι στις προτεραιότητες της ΕΕ, δηλαδή: «καινοτομία και την επιχειρηματικότητα», «οικονομίας της γνώσης» και «δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης».

Με την δημιουργία ξεχωριστού άξονα που στοχεύει «στην αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος... του δημόσιου τομέα», για να μετατραπεί «σε σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο σχεδιασμού και εφαρμογής των

δημοσίων πολιτικών» γίνεται εμφανές ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων είναι η αλλαγή του εθνικού θεσμικού πλαισίου

Η συμμετοχή της Κομισιόν, τόσο στις χρηματοδοτήσεις όσο και στον σχεδιασμό των ΕΣΠΑ.²², διαπιστώνεται και στην εξειδίκευση των Αναπτυξιακών Στόχων, δηλαδή στις πέντε Θεματικές Προτεραιότητες στις οποίες επενδύεται η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Βρίσκονται σε συμφωνία με τις προτεραιότητες της ΕΕ, και έχουν την οικονομία ως πρωτεύον στοιχείο για την επίτευξη της ανάπτυξης. Η προσέγγιση αυτή αποσαφηνίζεται με την διατύπωση των δεκαεπτά Γενικών Στόχων.

Έτσι, ως προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής τίθενται η «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας» (ΘΠ 1) και η «Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης» (ΘΠ 5).

Στην πρώτη, ο παραγωγικός τομέας της οικονομίας της Ελλάδας για την Κομισιόν θα πρέπει να εστιάσει στην «εξωστρέφεια» και στις εισροές «Ξένων Άμεσων Επενδύσεων», στην «ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας» και την «αύξηση της παραγωγικότητας». Βλέπει δε τον τουρισμό ως προϊόν που πρέπει να διαφοροποιηθεί.

Όσον αφορά στην Ελκυστικότητα προέχει «ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας», η Ενέργεια, το Περιβάλλον (διαχείριση και πολιτική) και ο Πολιτισμός αποτελεί «ζωτικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας». Η οικονομική αναδιάρθρωση της χώρας επιδιώκεται εμμέσως και μέσω της ανάπτυξης της «Κοινωνία της γνώσης και καινοτομίας» (ΘΠ 2), ενώ η στρατηγική για την «Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή» (ΘΠ 3) εκτός από την «Διευκόλυνση της ισότιμη πρόσβασης στην απασχόληση» ενισχύει και την «προσαρμοστικότητα των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων» (σσ: εδώ υπάρχει και η επιβεβλημένη αναφορά στην ισότητα των φύλων). Στην συνέχεια, όσον αφορά στο «Θεσμικό Περιβάλλον» (ΘΠ 4), δηλαδή τη «βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών», αναφέρεται γενικά στην «αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών», ενώ η βασική στόχευση είναι η «διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης».

Έτσι, κατόπιν των παρεμβάσεων της Κομισιόν, στο εθνικό προγραμματικό κείμενο υιοθετούνται φανερά δύο από τις βασικές αρχές του νεοφιλελευθερισμού²³: «Άμεσες Ξένες Επενδύσεις χωρίς εμπόδια εισόδου» (μέσω της τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου) και «Εξάλειψη φραγμών εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων και καταστολή των νομών για την προστασία του περιβάλλοντος». Το κείμενο εστιάζει στην ανάπτυξη μέσω της επιχειρηματικότητας,

22 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν), σελ. 22

23 Ο νεοφιλελευθερισμός ή αλλιώς συναίνεση της Ουάσιγκτον διατυπώθηκε από τον οικονομολόγο John Williamson το 1989. Αυτός ο θεσμός είχε τρεις οργανισμούς οι οποίοι στήριζαν την πολιτική αυτή, το ANT, τη Παγκόσμια Κεντρική Τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών της Αμερικής. Αυτή η «συναίνεση» υιοθετούσε 10 αρχές τις οποίες έπρεπε να εφαρμόσουν οι χώρες της Λατινικής Αμερικής, ώστε να ξεφύγουν από το αδιέξοδο και να οδηγηθούν σε μεγέθυνση αλλά όχι και ανάπτυξη. Αυτές οι πολιτικές ήταν: 1. Ισοσκελισμένος Προϋπολογισμός, 2. Μείωση δημοσιονομικών δαπανών, 3. Χρηματοπιστωτική φιλελευθεροποίηση, 4. Συναλλαγματική ισοτιμία πλήρως ελεύθερη και κυμαινόμενη, 5. Φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την διαγραφή αναδιανεμητικών πολιτικών, 6. Απελευθέρωση διεθνούς εμπορίου και εξάλειψη κάθε είδους προστατευτισμού, 7. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις χωρίς εμπόδια εισόδου, 8. Ιδιωτικοποιήσεις, 9. Φιλελευθεροποίηση και εξάλειψη φραγμών εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων και καταστολή των νομών για την προστασία του περιβάλλοντος και 10. Δικαιώματα ιδιοκτησίας

ΕΜΠ – Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών – ΔΠΜΣ Πολεοδομία και Χωροταξία
Διπλωματική εργασία, Νοέμβριος 2017

της παραγωγικότητας, την οικονομική μεγέθυνση, την ανταγωνιστικότητα και τις επενδύσεις. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής, το περιβάλλον και η αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος τίθεται κάτω από την ομπρέλα ενός οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης, με όρους που κυριαρχούν στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές ανάπτυξης και λειτουργούν ως αναφορές με μοναδικό στόχο την βελτίωση της ελκυστικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στην ίδια ΘΠ, της «Ελκυστικότητας ως τόπο επενδύσεων και εργασίας», αναφέρονται και τα δημόσια ακίνητα των Υποδομών, της Ενέργειας, του Περιβάλλοντος και του Πολιτισμού, υιοθετώντας έμμεσα και μία άλλη βασική αρχή του νεοφιλελευθερισμού, τις «Ιδιωτικοποιήσεις». Σύμφωνα με την κ. Καραμανώφ «Τα ακίνητα αυτά δεν εξυπηρετούν απλώς τους θεμελιώδεις δημόσιους σκοπούς της εθνικής κυριαρχίας και της βιώσιμης ανάπτυξης (άμυνα, ασφάλεια, ουσιώδη στοιχεία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, βασικές ενεργειακές και συγκοινωνιακές υποδομές κ.λπ.), αλλά ταυτίζονται μαζί τους. Η ουσία δηλ. και η πραγμάτωση του δημοσίου σκοπού έγκειται ακριβώς στη διαφύλαξη και διαχείριση των ακινήτων αυτών, σύμφωνα με τον προορισμό εκάστου. Αν η φύση και ο χαρακτήρας του ακινήτου αλλοιωθεί, πλήττεται ανεπανόρθωτα και ο αντίστοιχος δημόσιος σκοπός και, για το λόγο αυτό, τα ακίνητα αυτά δεν είναι δεκτικά ιδιωτικοποιήσεως».

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Σε συμφωνία με τις στρατηγικές επιλογές της κυβέρνησης και τους γενικούς στόχους προχώρησε η διαμόρφωση των επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007 – 2013. Έγινε μία προσπάθεια δημιουργίας ενός ευέλικτου σχήματος διαχείρισης και έτσι καταρτίστηκαν οκτώ (8) Τομεακά ΕΠ (το ένα αφορά σε Τεχνική Βοήθεια), πέντε (5) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), δεκατέσσερα (14) Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας και ένα ΕΠ Εθνικού Αποθεματικού Απροβλέπτων. Την ίδια περίοδο υλοποιούνται παράλληλα τα προγράμματα Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης και Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας.

Τα επτά από τα οκτώ²⁴ Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, με συνοπτικά τους προϋπολογισμούς και το ποσοστό αυτών σε σχέση με το ΕΣΠΑ, είναι τα ακόλουθα:

- Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη: προστασία, αναβάθμιση και αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος, ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς και να συμβάλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, (Π/Υ: 2 δις €, ποσοστό: 8%)
- Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας: ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών μεταφορών της χώρας, (Π/Υ: 5 δις €, ποσοστό: 20%)

²⁴ Το όγδοο είναι η Τεχνική Βοήθεια

- Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα: βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη διάσταση της καινοτομίας, (Π/Υ: 1,7 δις €, ποσοστό: 7 %)
- Ψηφιακή Σύγκλιση: προώθηση των ΤΠΕ σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, (Π/Υ: 711εκ. €, ποσοστό: 3%)
- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού: ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων, (Π/Υ: εκ. 2,8 δις €, ποσοστό: 12%)
- Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, (Π/Υ: 1 7 εκ. €, ποσοστό: 7 %)
- Διοικητική Μεταρρύθμιση: δημιουργία μιας πολυκεντρικής, αποτελεσματικής, ανοικτής και ευέλικτης διακυβέρνησης, (Π/Υ: 436 εκ. €, ποσοστό: 2%)

Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής – Σύνδεση με τους γενικούς στόχους και τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Στον Πίνακα που ακολουθεί γίνεται μία προσπάθεια απεικόνισης των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω. Στην πρώτη στήλη έχουμε τις πέντε (5) θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής του ΕΣΠΑ, στην δεύτερη τους δεκαεπτά (17) Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ και στην τελευταία τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσω των οποίων θα υλοποιηθούν.

Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής	Γενικοί στόχοι του ΕΣΠΑ	Τομεακά Προγράμματα	Επιχειρησιακά
Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας	ΓΣ 1: Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
	ΓΣ 2: Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας		
	ΓΣ 3: Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας		
	ΓΣ 4: Η βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.	ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
	ΓΣ 5: Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.		
	ΓΣ 6: Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης.		

Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής	Γενικοί στόχοι του ΕΣΠΑ	Τομεακά Προγράμματα	Επιχειρησιακά
Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή	ΓΣ 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ
	ΓΣ 8: Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση.		
	ΓΣ 9: Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης. Στόχος είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.		
	ΓΣ 10: Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας.		
	ΓΣ 11: Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή).		
Θεσμικό Περιβάλλον.	ΓΣ 12: Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης.	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ	
Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης	ΓΣ 13: Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	
	ΓΣ 14: Ο ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία		
	ΓΣ 15: Η αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος		
	ΓΣ 16: Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής		
	ΓΣ 17: Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.		

Πίνακας 1: Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής, Γενικοί Στόχοι του ΕΣΠΑ, Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007 – 2013

Στόχος των ΠΕΠ είναι η συμβολή στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας/Περιφέρειας.

Κατά την διάρκεια του Γ' ΚΠΣ τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα ήταν 13 και είχαν χωρική αντιστοιχία με τις διοικητικές περιφέρειες της χώρας. Για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, η Ελλάδα χωρίστηκε σε πέντε χωρικές ενότητες, στις οποίες αντιστοιχούν σε πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ως εξής:

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιόδου 2007 - 2014	Χωρικές ενότητες (Περιφέρειες)
Μακεδονίας – Θράκης	Δυτική Μακεδονία Κεντρική Μακεδονία Ανατολική Μακεδονία - Θράκη
Δυτικής Ελλάδος – Πελοποννήσου – Ιόνιων Νησιών	Δυτική Ελλάδα Πελοπόννησος Ιόνιοι νήσοι
Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	Κρήτη Βόρειο Αιγαίο Νότιο Αιγαίο
Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου	Θεσσαλία Στερεά Ελλάδα Ήπειρος
Αττικής	Αττική

Πίνακας 2: ΠΕΠ 2007 – 2013 και χωρικές ενότητες

Ο σχεδιασμός των ΠΕΠ για όλες τις περιφέρειες προσπάθησε να καλύψει ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων όπως:

- Κοινωνικές υποδομές
- Υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη
- Πολιτισμός
- Έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας
- Πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης
- Πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιώτικων περιοχών

Ο παραπάνω σχεδιασμός φαίνεται στους κοινούς άξονες προτεραιότητας (ΑΠ) των ΠΕΠ, οι οποίοι είχαν κοινή ονομασία και ανά τριάδα άμεση αναφορά σε κάθε χωρική περιφέρεια. Η κωδικοποίησή τους έχει ως εξής:

- Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
- Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα
- Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής
- Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής

09. Μακεδονία – Θράκη (ΜΑΘΡΑ)	10. Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνια Νησιά (ΔΕΠΗΝ)	11. Κρήτη - Νήσοι Αιγαίου (ΚΝΑ)	12. Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος (ΘΕΣΗΠ)
Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΚΡΗΤΗΣ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας ΗΠΕΙΡΟΥ
Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΚΡΗΤΗΣ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΗΠΕΙΡΟΥ
Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΚΡΗΤΗΣ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

09. Μακεδονία – Θράκη (ΜΑΘΡΑ)	10. Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνια Νησιά (ΔΕΠΗΝ)	11. Κρήτη - Νήσοι Αιγαίου (ΚΝΑ)	12. Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος (ΘΕΣΗΠ)
Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Ψηφιακή Σύγκλιση & Επιχειρηματικότητα ΗΠΕΙΡΟΥ
Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	Χωρική Συνοχή και Συνεργα- σία στην Περ. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Τεχνική Υποστήριξη Εφαρ- μογής ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕ- ΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ		Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμο- γής ΚΡΗΤΗΣ & ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙ- ΓΑΙΟΥ	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρ- μογής ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
		Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμο- γής ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΗΠΕΙΡΟΥ

Πίνακας 3: Παρουσίαση των αξόνων των τεσσάρων ΠΕΠ του ΕΣΠΑ

Ο προϋπολογισμός των Προγραμμάτων

Το σύνολο του προϋπολογισμού του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 είναι 24 δις €, και κατανέμεται σε δεκατέσσερα προγράμματα. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα προγράμματα με βάση την χρηματοδότησή τους.

Κατάταξη των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδότηση ²⁵		
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Χρηματοδότηση	Ποσοστό επί του συνόλου του ΕΣΠΑ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	5 δις €	20%
1. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	3. δις €	13%
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	2,8 δις. €	12%
2. ΑΤΤΙΚΗ	2,6 δις €	11%
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2 δις €	8%

25 Στοιχεία από επίσημη ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΕΥ ΟΠΣ) (28.02.2015)

Κατάταξη των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδότηση²⁵		
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Χρηματοδότηση	Ποσοστό επί του συνόλου του ΕΣΠΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	1,7 εκ. €	7%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	1,7 εκ. €	7%
3. ΘΕΣΣΑΛΙΑ - ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ - ΗΠΕΙΡΟΣ	1,3 εκ. €	6%
4. ΚΡΗΤΗ & ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	1 εκ. €	5%
5. ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ- ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ- ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1 εκ. €	4%
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	711 εκ. €	3%
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ	436 εκ. €	2%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	265 εκ. €	1%
ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ	175 εκ. €	1%
ΣΥΝΟΛΟ	24 δις €	100%

Πίνακας 4: Κατάταξη των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδοτικό Σχήμα (πηγή στοιχείων: Πολλαπλές πηγές. Ιδία Επεξεργασία)

Η διαχείριση των ΕΠ και η διαδικασία υλοποίησης των έργων

Μία εξαιρετική κρίσιμη παράμετρος για την εφαρμογή της στρατηγικής του Αναπτυξιακού Σχεδιασμού είναι η διαχείριση, παρακολούθηση και υλοποίηση των προγραμμάτων, δηλαδή η εφαρμογή της πολιτικής.

Για την διαχείριση του ΕΣΠΑ ψηφίστηκε ο Ν. 3614/2007²⁶, σε εφαρμογή του υπ' αριθμ. 1083/2006 Κανονισμού²⁷ (ΕΚ) του Συμβουλίου της 11.7.2006 «περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του Κανονισμού (Ε.Κ.)αριθ. 1260/1999» (ΕΕ L 210 της 31.7.2006). Για την διαχείρισή και την εφαρμογή του η 14053/ΕΥΣ/2008 Κοινή Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης. Με τις δύο αυτές θεσμικές παρεμβάσεις, θεσμοθετήθηκε ένα δαιδαλώδες σύστημα παρακολούθησης των ΕΠ.

²⁶ (Ν.3614/2007 «Διαχείριση»)και ειδικότερα το άρθρα 4, 5 και 6 αυτού, όπως έχουν τροποποιηθεί από το Ν.3840/2010 (ΦΕΚ 53/Α/31.03.2010), «Αποκέντρωση, απλοποίηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007–2013» και ειδικότερα από τα άρθρα 4, 7 και 8 αυτού. Είχαν προηγηθεί οι νόμοι για τα ΚΠΣ, σε αντίστοιχη λογική.

²⁷ Ο κανονισμός καθορίζει το πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου για τον καθορισμό των κοινοτικών στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τη συνοχή, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και τη διαδικασία εξέτασης σε κοινοτικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό, ο κανονισμός αυτός καθορίζει τις αρχές και τους κανόνες όσον αφορά την εταιρική σχέση, τον προγραμματισμό, την αξιολόγηση, τη διαχείριση, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής διαχείρισης, την παρακολούθηση και τον έλεγχο με βάση τις συντρέχουσες αρμοδιότητες των κρατών - μελών και της Επιτροπής.

Στο Υπουργείο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης²⁸, υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων (ΕΣΠΑ) υπάγεται η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ) Είναι η αρχή που συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Συντονίζει και καθοδηγεί τις διαχειριστικές αρχές (Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης), που συστήθηκαν για τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, με στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής τους.

Ως διαχειριστική αρχή των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ορίστηκε²⁹ η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΕΕΠ), η οποία υπάγεται στην ΕΑΣ. Συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες διαχείρισης ασκούνται από την Μονάδα Α': Διαχείρισης Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω αναφερόμενα, η ΕΑΣ συντονίζει και καθοδηγεί επτά (7) ΕΥΔ, σε αντιστοιχία με τον αριθμό των ΕΠ. Όμως η «αναγκαιότητα του σχεδιασμού» εκτός από τις 7 ΕΥΔ των Τομεακών ΕΠ, για τις δεκατρείς (13) Περιφέρειες του ελληνικού διοικητικού συστήματος συστήθηκαν αντίστοιχες Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές (ΕΔΑ), στις οποίες εκχωρήθηκε αρμοδιότητα για την διαχείριση τμημάτων των Περιφερειακών Προγραμμάτων στην χωρική τους έκταση. Η ΕΥΣΕΕΠ «συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιάμεσων φορέων και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής».

Η εκχώρηση αρμοδιοτήτων είναι μία διαδικασία με την οποία μεταβιβάζεται η δυνατότητα διαχείρισης τμήματος ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος σε Ειδικές Υπηρεσίες (ΕΥ) ή Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές (ΕΔΑ) ή άλλους φορείς του δημοσίου, ή του ευρύτερου δημοσίου. Συγκεκριμένα:

«Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού ή με κοινή απόφαση των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, μετά από εισήγηση της αρμόδιας διαχειριστικής αρχής, δύναται να ορίζονται ένας ή περισσότεροι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης οι οποίοι αναλαμβάνουν την άσκηση μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής επιχειρησιακού προγράμματος ενεργώντας σε σχέση με δικαιούχους που εκτελούν πράξεις για λογαριασμό και υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 2 του Κανονισμού. Με όμοια απόφαση, ο ενδιάμεσος φορέας αναλαμβάνει αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης δράσεων συνολικής επιχορήγησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 42 του Κανονισμού».

Επισημαίνεται ότι οι προϋπάρχουσες διαχειριστικές αρχές που είχαν συσταθεί για την διαχείριση των προγραμμάτων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), είτε μετονομάστηκαν, ανάλογα με το ΕΠ, σε ΕΥΔ, είτε παρέμειναν με άλλο όνομα και αλλαγμένες αρμοδιότητες, είτε (σε λίγες περιπτώσεις) συγχωνεύθηκαν.

Για την στελέχωση των Ειδικών Υπηρεσιών, αρμόδια είναι η Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ) ανώνυμη μη κερδοσκοπική εταιρεία του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, η οποία εποπτεύεται από τον Υπουργό

²⁸ Οι ονομασίες των Υπουργείων και των Γενικών Γραμματειών, έχουν αλλάξει πολλές φορές τα τελευταία χρόνια. Στην ανα χείρας εργασία οι φορείς αναφέρονται με τις ονομασίες που είχαν το 2015, που ήταν και το κλείσιμο της διαχειριστικής περιόδου του ΕΣΠΑ που εξετάζεται.

29 (333/Β/29.2.2008) ΦΕΚ 1455/Β/2012

Οικονομίας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην επίσημη ιστοσελίδα³⁰ της, συστήθηκε³¹ για την στήριξη της δημόσιας διοίκησης για την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η δράση της επικεντρώνεται κυρίως σε: Επιστημονική και τεχνική στήριξη της Δημόσιας Διοίκησης στη διαχείριση των αναπτυξιακών προγραμμάτων και κυρίως αυτών που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, καλύπτοντας ανάγκες σε: εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία, μεθόδους και διαδικασίες και πληροφοριακά συστήματα και σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή. Δραστηριοποιείται σε: 1. Στελέχωση των Ειδικών Υπηρεσιών, 2. Εκπαίδευση στελεχών των Ειδικών Υπηρεσιών και των Δικαιούχων, 3. Ανάπτυξη συστημάτων & ειδικών εργαλείων και μεταφορά τεχνογνωσίας για την οργάνωση της διαχείρισης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και έργων, 4. Ανάπτυξη & διαχείριση πληροφοριακών συστημάτων, 5. Λειτουργία, στέγαση και εξοπλισμός των Ειδικών Υπηρεσιών με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, 6. Συμβουλευτική, διαχειριστική & τεχνική υποστήριξη των Δικαιούχων και είναι 7. Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης. Ενδεικτικά αναφέρονται δημόσιες δομές οι οποίες έχουν αντίστοιχες αρμοδιότητες: Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού, Οικονομικές Υπηρεσίες των Υπουργείων και των ΝΠΔΔ, Διευθύνσεις Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης.

Οι Ειδικές Υπηρεσίες λειτουργούν παράλληλα με τον δημόσιο τομέα, σε πολλές περιπτώσεις δημιουργώντας σύγχυση αρμοδιοτήτων, ενώ θα μπορούσαν απλά να αναβαθμιστούν και να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες υπηρεσίες του δημοσίου.

Για παράδειγμα, για τις περιφέρειες αρμοδιότητες αναπτυξιακού σχεδιασμού και διαχείρισης, είχε η Διεύθυνση Σχεδιασμού & Ανάπτυξης των (κρατικών)³² Περιφερειών. Οι τελευταίες ιδρύθηκαν με τον ν. 2503/1997 (ΦΕΚ Α/107), σε συμφωνία με το Άρθρο 101, παρ. 3 του Συντάγματος, για τα επίπεδα διακυβέρνησης Αποτελούνταν από τα τμήματα: 1. Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής³³, 2. Εφαρμογής Προγραμμάτων & Διαχείρισης Έργων³⁴ και

30 <https://www.mou.gr/el/Pages/Default.aspx> (2017, Οκτώβριος)

31 Άρθρο 3, Ν. 2372/1996: «Σύσταση φορέων για την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 29 Α)

32 Με το άρθρο 186 του Ν. 3852/04.06.2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87 Α/07.06.2010), οι αρμοδιότητες της (κατηρημένης) κρατικής περιφέρειας μεταφέρθηκαν στη νέα αιρετή περιφέρεια.

33 Αρμοδιότητες Τμήματος: Σύνταξη προτάσεων για τη διαμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής. Εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής πολιτικής στο επίπεδο της Περιφέρειας. Μέριμνα για την κατάρτιση και έγκριση του αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας, ο συντονισμός των φορέων εκτέλεσης και η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του. Εισήγηση στο Περιφερειακό συμβούλιο, για την έγκριση των μεσοχρόνιων νομαρχιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στα πλαίσια των μεσοχρόνιων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων. Εκπόνηση γενικών και ειδικών αναπτυξιακών μελετών που αφορούν την Περιφέρεια

34 Αρμοδιότητες Τμήματος: Τελική διαμόρφωση, μέριμνα για την έγκριση και την παρακολούθηση της εκτέλεσης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων Περιφερειακού Επιπέδου. Παρακολούθηση και έλεγχος της εφαρμογής της επενδυτικής πολιτικής του Δημοσίου τομέα κατά την κατάρτιση και εκτέλεση των Νομαρχιακών Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1622/1986. Εισήγηση προς το Περιφερειακό Συμβούλιο για τις προτάσεις της Περιφέρειας για το Εθνικό Ετήσιο Πρόγραμμα (Δημόσιες Επενδύσεις Εθνικής Σημασίας). Επιλογή και παρακολούθηση της εκτέλεσης έργων και προγραμμάτων που υποβάλλονται για χρηματοδότηση στην ΕΕ και άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του ΠΔΕ

ΕΜΠ – Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών – ΔΠΜΣ Πολεοδομία και Χωροταξία
Διπλωματική εργασία, Νοέμβριος 2017

3. Κινητρων Περιφερειακής Ανάπτυξης³⁵. Από την περιγραφή των τμημάτων φαίνεται ότι ο σχεδιασμός και η διαχείριση αφορούσαν κυρίως σε έργα και προγράμματα ενταγμένα στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Στο κρίσιμο κεφάλαιο της διαχείρισης των έργων παρατηρείται ένα ακόμη φαινόμενο εκχώρησης αρμοδιοτήτων από την σφαίρα του δημόσιου στον ιδιωτικό τομέα. Όπως αναφέρει και η κ. Καραμανάφ (Καραμανάφ, Μαρία, 2010), «η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης συνίσταται στην εκπλήρωση δημοσίων σκοπών χάριν του δημοσίου συμφέροντος, επιτελείται σε δύο σαφώς διακεκριμένα στάδια: Α) Λήψη Απόφασης: Τα κατά περίπτωση αρμόδια διοικητικά όργανα, προχωρούν (σε διάφορες φάσεις) στην επεξεργασία όλης εκείνης της πληροφορίας που πρέπει να ληφθεί υπόψη από το τελικώς αποφασίζον αρμόδιο όργανο, προκειμένου αυτό να προβεί νομίμως στην οριστική του επιλογή, δηλαδή στην έκδοση της ατομικής εκτελεστής διοικητικής απόφασης και Β) Εφαρμογή: εκτέλεση όλων εκείνων των υλικών ενεργειών που είναι αναγκαίες για την υλοποίηση της ληφθείσης αποφάσεως, έτσι ώστε τα προβλεπόμενα από αυτήν αποτελέσματα να επέλθουν έτσι ακριβώς όπως σχεδιάστηκαν». Το πρώτο στάδιο γίνεται αποκλειστικά από τα όργανα της Διοίκησης (ή των ΝΠΔΔ αυτής) και λαμβάνεται προς δημόσιο συμφέρον, ενώ το δεύτερο είναι σαφώς διακεκριμένο από το πρώτο, υπόκειται στο έλεγχο του και, ως υλική ενέργεια, μπορεί να ανατεθεί και σε μη δημόσια όργανα.

Η διαδικασία λήψης μίας απόφασης είναι περίπλοκη και χρονοβόρα, και λαμβάνει υπόψη της πλήθος κριτηρίων (έννομων αξιών) τα οποία πρέπει να συνεκτιμήσει, προκειμένου η τελική απόφαση να είναι νόμιμη. Η χρονοβόρα αυτή διαδικασία αναφέρεται συχνά ως «γραφειοκρατικές αγκυλώσεις», κατηγορείται ότι λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη, και ζητείται επιμόνως η απλοποίησή της, και η μετατροπή της λήψης αποφάσεων σε διαδικασία fast track.

Στο πλαίσιο της Δημόσιας Διοίκησης, υπάρχουν παθογένειες οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν. Όμως η δημιουργία παράλληλων δομών, ανεξάρτητες από τις υφιστάμενες θεσμοθετημένες διοικητικές λειτουργίες και διαδικασίες, που υπακούει σε κανονισμούς και κατευθυνόμενα νομοθετήματα από τις πολιτικές ελέγχου της ΕΕ, δεν διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον.

Για την υλοποίηση των έργων, αρχικά γίνονται οι προσκλήσεις προς τους δυνητικούς δικαιούχους για να υποβάλλουν προτάσεις έργων, οι οποίες μετά από αξιολόγηση θα ενταχθούν στο πρόγραμμα.

Οι δικαιούχοι είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί οργανισμοί, φορείς ή επιχειρήσεις αρμόδιοι για την έναρξη ή την ένταξη και υλοποίηση πράξεων. Εφόσον οι προτάσεις τους ενταχθούν, οι δικαιούχοι είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση και παρακολούθηση των έργων.

35 Αρμοδιότητες Τμήματος: Προώθηση των διαδικασιών αξιολόγησης και έγκρισης των επενδύσεων, ο έλεγχος αυτών και η εφαρμογή των σχετικών με τα κίνητρα διατάξεων

02 Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Αττική 2007-2013

Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Οι Στρατηγικοί Στόχοι & Επιλεγμένοι Βασικοί Δείκτες

Το ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013 αποτελεί μέρος του ΕΣΠΑ 2007-2014 για την χωρική ενότητα της Περιφέρειας Αττικής. Αποτελεί το τέταρτο³⁶ σε χρηματοδοτική βαρύτητα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Το ΠΕΠ Αττικής 2007 - 2013 αποτέλεσε μία ιδιαίτερα σημαντική ευκαιρία για την Περιφέρεια Αττικής έχοντας έναν μεγάλο προϋπολογισμό προς διαχείριση. Όσον αφορά στην χωρική διάσταση του, και σύμφωνα με τις αρχικές εξαγγελίες και με βάση τα προγραμματικά κείμενα, σκοπός του ήταν η «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της προστασίας του περιβάλλοντος» και η «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας». Αφορά την γεωγραφική περιφέρεια Αττικής, και δύο³⁷ από τους πέντε άξονες προτεραιότητάς του έχουν ως αντικείμενο θέματα αστικού περιβάλλοντος και σχεδιασμού.

Ο γενικός στρατηγικός αναπτυξιακός στόχος που τέθηκε για την Περιφέρεια Αττικής ήταν «η ανάδειξη του διεθνούς ρόλου της πρωτεύουσας με παράλληλη εξομάλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής». Ο γενικός αναπτυξιακός στόχος εξειδικεύεται μέσα από το ΠΕΠ Αττικής στους παρακάτω βασικούς στόχους:

- Διεύρυνση του Διεθνούς Ρόλου της Πρωτεύουσας.
- Αποκατάσταση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος.
- Μείωση της ανεργίας και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Αναβάθμιση υποδομών και αιεφόρος διαχείριση των πόρων στις δυτικές περιοχές, στις υποβαθμισμένες περιοχές και τις λοιπές περιμετρικές ζώνες
- Αποκατάσταση των επιπτώσεων από τον σεισμό στην Αττική την 7-9-99.

Τα βασικά αναμενόμενα αποτελέσματα από την ολοκλήρωση του προγράμματος ήταν:

- Κατασκευή 2,36 Km οδικού δακτυλίου της Αθήνας
- Δημιουργία 1 νέου ΧΥΤΑ
- Κατάρτιση 7.226 ατόμων
- Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης
- Βελτίωση και συμπλήρωση 20 Km εθνικού – επαρχιακού οδικού δικτύου.
- Ενίσχυση 430 μεταποιητικών και τουριστικών ΜΜΕ

36 Βλ. Πίνακας 4: Κατάταξη των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδοτικό Σχήμα, σελ. 31

37 Είναι ο ΑΠ 02: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής και ο ΑΠ 04: Αναζωογόνηση (regeneration) Αστικών Περιοχών

Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Οι Άξονες Προτεραιότητας

Με βάση τους επιλεχθέντες γενικούς- στόχους του Προγράμματος τις θεματικές και χωρικές προτεραιότητες αλλά και το περιεχόμενο – προτάσεις της Ex-ante αξιολόγησης καθώς και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων διαμορφώθηκαν οι πέντε (5) Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος

13. Αττική (ΑΤΤΙΚΗ)	Περιγραφή του Άξονα Προτεραιότητας
Ενίσχυση των Υποδομών Προσπελασιμότητας και Ενέργειας	Περιλαμβάνονται οι παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας. Η στρατηγική αφορά αφενός στη διασφάλιση της κινητικότητας ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών μέσα από ένα δίκτυο αναβαθμισμένων και περιβαλλοντικά «καθαρών», σύγχρονων, αποδοτικών, αποτελεσματικών και οικονομικά προσιτών ενδοαστικών και εξωαστικών μεταφορικών υποδομών και, αφετέρου, στην αναβάθμιση και διασφάλιση της λειτουργικότητας του ενεργειακού συστήματος.
Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής	Ακολουθεί ανάλυση στο «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας ζωής»: ο 2ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013, σελ. 37
Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Καινοτομίας & της Ψηφιακής Σύγκλισης	Περιλαμβάνονται παρεμβάσεις οι οποίες εξυπηρετούν την ενίσχυση της Έρευνας και της Τεχνολογίας καθώς και της διάχυσης των αποτελεσμάτων της στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, την ενίσχυση της καινοτομίας, την μεγαλύτερη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών από τις επιχειρήσεις, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των ΜΜΕ της Περιφέρειας την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών και τον εμπλουτισμό του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος, την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων την παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας καθώς και την ενίσχυση του θεσμικού παραγωγικού- επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
Αναζωογόνηση (Regeneration) Αστικών Περιοχών	Ακολουθεί ανάλυση στο «Αστική Ανάπτυξη (regeneration) και αναζωογόνηση»: ο 4ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013, σελ. 38
Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	Περιλαμβάνονται δράσεις όπως η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών, η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, η αξιολόγηση και οι έλεγχοι καθώς και η απαραίτητη ενημέρωση και δημοσιότητα του Προγράμματος.

Πίνακας 5: Παρουσίαση των αξόνων προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττικής του ΕΣΠΑ 2007 - 2013

Το ΠΕΠ Αττική 2007-2013: Ο προϋπολογισμός του προγράμματος και των Άξόνων Προτεραιότητας

Από το σύνολο του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, το 37% του προϋπολογισμού του διατίθεται στα Περιφερειακά Προγράμματα. Από αυτόν το 30% πηγαίνει στην Περιφέρεια Αττικής. Ο προϋπολογισμός³⁸ του ΠΕΠ Αττική κατέχει την τέταρτη θέση στο σύνολο των προγραμμάτων, με ποσοστό 11% του ΕΣΠΑ, και την δεύτερη σε αυτόν των ΠΕΠ. Επίσης ενώ είναι σχεδόν ίσος με αυτό του πρώτου ΠΕΠ, είναι διπλάσιος από τον προϋπολογισμό του αμέσως επόμενου Περιφερειακού προγράμματος, του ΠΕΠ Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος (ΘΕΣΗΠ), σηματοδοτώντας την βαρύτητα που παίζει η Περιφέρεια Αττικής στην ανάπτυξη της χώρας. Ο Π/Υ του ΠΕΠ Αττική για την προγραμματική - 2007 - 2013 είναι περίπου διπλάσιος από την προηγούμενη προγραμματική (1.589.136.017€)

38 *Ανέρχεται στα 2.868.235.295€.*

Έχει κωδικό CCI 2007GR161PO006, εγκρίθηκε με την Ε(2007) 5443/5.11.2007, για αρχικό προϋπολογισμό (Π/Υ) 3.051.000.000,00€. Τον Δεκέμβριο του 2012 ο Π/Υ του προγράμματος **τροποποιήθηκε** (απόφαση: C(2012) 9522/F 12.12.2012) και πλέον ανέρχεται στα 2.868.235.295,00€.

Για το ΠΕΠ Αττική, η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη και η κατανομή της ανά Άξονα Προτεραιότητας (ΑΠ), μετά την τροποποίηση, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ 2007 - 2013			
ΑΠ. 01	Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας –ενέργειας	843,5 εκ €	29%
ΑΠ. 02	Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας ζωής	1,2 δις €	42%
ΑΠ. 03	Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύ-γκλισης	622 εκ €	22%
ΑΠ. 04	Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών	166 εκ €	6%
ΑΠ. 05	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	29 εκ €	1%
	ΣΥΝΟΛΟ	2,8 δις €	100%

Πίνακας 6: Χρηματοδοτικό Σχήμα ΠΕΠ Αττική, ανά Άξονα Προτεραιότητας, μετά την τροποποίηση (πηγή στοιχείων: Απόφαση ΕΕ ένταξης. Ιδία Επεξεργασία)

«Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας ζωής»: ο 2ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013

Ο Άξονας Προτεραιότητας εξυπηρετεί κατά προτεραιότητα τους Γενικούς Στόχους «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της προστασίας του περιβάλλοντος» και «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας».

Ο Π/Υ του άξονα, μετά την τροποποίηση, ανέρχεται σε 1.207.717.647,00€ και αποτελεί το 42,11% του προγράμματος

Η ένταξη των έργων στον συγκεκριμένο άξονα του προγράμματος στόχευε:

- Ορθολογική και περιβαλλοντικά αποδεκτή διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
- Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων
- Πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων
- Ανάπτυξη κοινωνικών δομών για τη συμφιλίωση οικογενειακής ζωής και εργασίας
- Ενίσχυση και εκσυγχρονισμό των υποδομών υγείας

- Κάλυψη των κενών που παρατηρούνται στις εκπαιδευτικές υποδομές³⁹
- Παροχή ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών προς τους πολίτες
- Ανάδειξη και προστασία των μνημείων της Περιφέρειας
- Ανάδειξη του πολιτισμού σαν προωθητικού κλάδου για την οικονομία

«Αστική Ανάπτυξη (regeneration) και αναζωογόνηση»: ο 4ος Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττική 2007-2013

Ο Π/Υ του άξονα, μετά την τροποποίηση, ανέρχεται σε 165.882.353,00€ και αποτελεί το 5,78% του προγράμματος.

Η ένταξη των έργων στον συγκεκριμένο άξονα του προγράμματος στόχευε:

- Στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων της πόλης
- Στην ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας
- Στην αναζωογόνηση του αστικού ιστού
- Στην αποτελεσματική διαχείριση της κοινωνικής κρίσης και
- Στην διασφάλιση της υλοποίησης και της βιωσιμότητας του προγράμματος.

Απώτερος στόχος είναι η Αθήνα να ενισχυθεί ούτως ώστε να ωριμάσει ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα βάσει των Ευρωπαϊκών κατευθύνσεων για την Πολιτική Συνοχής και τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και να επιτευχθεί η χρηματοδότηση της πρωτεύουσας απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επόμενη προγραμματική περίοδο (2014- 2020).

Το μέλλον: η περίοδος 2014 - 2020

Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (με αριθμό απόφασης C (2014)1017019/12/2014) το νέο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Αττικής. ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ για την έγκριση ορισμένων στοιχείων του επιχειρησιακού προγράμματος «Αττική» για στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» για την περιφέρεια Αττικής στην Ελλάδα CCI 2014GR16M2OP012⁴⁰

³⁹ Για το σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης συμπεριλαμβανόμενης και της προσχολικής αγωγής

⁴⁰

(<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/index.cfm?fuseaction=list&n=10&adv=0&coteId=3&year=2014&number=&version=F&dateFrom=2014-12-01&dateTo=2014-12-27&serviceId=16&documentType=&title=%CE%B3%CE%B9%CE%B1+%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%AD%CE%B3%CE%BA%CF%81%CE%B9%C>)

Το νέο ΠΕΠ Αττικής περιλαμβάνει συνολική δημόσια δαπάνη 1,139 δις ευρώ, η οποία κατανέμεται σε 13 Άξονες Προτεραιότητας και σε 2 Διαρθρωτικά Ταμεία. Η έγκριση του Προγράμματος εξασφαλίζει για την Περιφέρεια Αττικής 285 εκατομμύρια ευρώ για την καταπολέμηση της φτώχειας, 267 εκατομμύρια ευρώ για δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και 230 εκατομμύρια για την πρόληψη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Επίσης προβλέπονται στοχευμένες δράσεις βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας σε Περιφερειακό επίπεδο.

Χωρίς σχολιασμό παρατίθενται οι προϋπολογισμοί του προγράμματος για τις δύο προηγούμενες και για την επόμενη προγραμματική περίοδο:

Για το Γ' ΚΠΣ 2000 – 2006:	1,140 δις €
Για το ΕΣΠΑ 2007 – 2013:	2,8 δις €
Για το ΣΕΣ 2014 – 2020:	1,5 δις €

Κεφάλαιο 3 ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013: Ερευνητικό Κομμάτι

Οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ)

Η αρμοδιότητα για την διαχείριση των Περιφερειακών Προγραμμάτων εκχωρήθηκε⁴¹ σε δεκατρείς (13) **Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές** (ΕΔΑ), οι οποίες έχουν χωρική αρμοδιότητα την κάθε Περιφέρεια του ελληνικού διοικητικού συστήματος, καθώς και σε άλλους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ). Για την διαχείριση του ΠΕΠ Αττικής αρμοδιότητες έχουν εκχωρηθεί στους ακόλουθους δέκα ΕΦΔ:

ΕΠ 13. ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ συνολικού προϋπολογισμού: 2.868.235.295,00		
ΕΦΔ	Π/Υ Εκχώρησης	ΠΟΣΟΣΤΟ Εκχώρησης
ΕΔΑ Αττικής ⁴²	2 δις €	68%
ΕΥΔ ΕΠΑΕ43	536. εκ €	19%
ΕΥΔ ΕΠ ΨΣ	225. εκ €	8%
ΕΥΠΟΤ	109. εκ €	3%
ΕΥΔ ΕΠΠΕΡΑΑ	52. εκ €	1%
ΕΕΤΑΑ	35. εκ €	1%
Δ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ (ΕΑΤΠΑ)	31 εκ €	1%
ΜΟΔ ΑΕ & ΕΥΣΣΑΑΠ	4,2 εκ €	Ποσοστό μικρότερο του 0,5%
Σύνολο ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ	2.868.235.295	

Πίνακας 7: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ 2007 – 2013: Πίνακας ΕΦΔ του προγράμματος (πηγή στοιχείων: Εθνικό Τυπογραφείο, τεύχος Β', αναζήτηση σε ημερήσια κυκλοφορία. Αναλυτικά τα ΦΕΚ στην Βιβλιογραφία. Ιδία Επεξεργασία)

Οι εκχωρήσεις του προϋπολογισμού των Αξόνων Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττικής ανά Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης κωδικοποιούνται στον Πίνακα 8, με στόχο να διαπιστωθεί το ποσοστό διαχείρισης που έχει ο κάθε φορέας ανά άξονα προτεραιότητας.

⁴¹ Βλέπε και Η διαχείριση των ΕΠ και η διαδικασία υλοποίησης των έργων, σελ. 36

⁴² Με την απόφαση 40839/ΕΥΣ 4684/20.09.2011, από το ποσό των 1.949,644.971,00 € που διαχειρίζεται η ΕΔΑ Αττικής έχει εκχωρηθεί η αρμοδιότητα έκδοσης πρόσκλησης και ένταξης

⁴³ Με την υπ' αριθμ. (1356/Β/2010) εκχωρήθηκε από την ΕΥΣ στην ΕΥΔ ΕΠΑΕ ποσό 448.949.382,00 € για την διαχείριση τμήματος των Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ ΑΤΤΙΚΗ. Στην συνέχεια, η ΕΥΔ ΕΠΑΕ προχώρησε σε β' βαθμού εκχωρήσεις σε 10 ΕΦΔ για τον ΑΠ 03. Το συνολικό ποσό των β' βαθμού εκχωρήσεων ανέρχεται σε 367.609.914,00 €, ενώ στην ΕΥΔ ΕΠΑΕ απομένει προς διαχείριση ποσό ίσο με 81.339.468,00 €

ΟΙ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΕΦΔ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ:

(Στοιχεία 2011)	ΕΔΑ Αττικής	ΕΥΔ ΕΠΑΕ	ΕΥΔ ΕΠ ΨΣ	ΕΥΠΟΤ	ΕΥΔ ΕΠΠΕΡΑΑ	ΕΕΤΑΑ	Δ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ (ΕΑΤΠΑ)	ΜΟΔ ΑΕ	ΕΥΣΣΑΑΠ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΠ. 01: Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας –ενέργειας	767 εκ € 90%	76 εκ € 9%				8 εκ € 1%				843,5 εκ € 30%
ΑΠ. 02: Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας ζωής	967 εκ € 80%	2,5 εκ € 0,20%	104 εκ € 8%	110 εκ € 9%	52 εκ € 4%	28 εκ € 2%	10 εκ € 0,80%			1,2 δις € 42%
ΑΠ. 03: Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης	17 εκ € 2%	448 εκ € 72 %	118 εκ € 19 %							622 εκ € 21 %
ΑΠ. 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών	188 εκ € 113 %						20 εκ € 12 %			166 εκ € 6%
ΑΠ. 05: Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	10 εκ € 35 %	8 εκ € 30 %	3 εκ € 13 %				1 εκ € 4 %	4 εκ € 13 %	0,25 εκ € 0,80%	29 εκ € 1%
ΣΥΝΟΛΟ:	1,9 δις €	537 εκ €	226 εκ €	110 εκ €	36 εκ €	35 εκ €	31 εκ €	4 εκ €	0,25 εκ €	2,8 δις €

Πίνακας 8: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ 2007 – 2013: Εκχωρήσεις στους ΕΦΔ ανά Άξονα Προτεραιότητας (πηγή στοιχείων: Από ΦΕΚ Εκχωρήσεων, βλ. βιβλιογραφία. Ίδια Επεξεργασία)

Η επιλογή του Άξονα και Φορέα για τον έλεγχο των εντάξεων

Η χωρική διάσταση του σχεδιασμού του ΠΕΠ Αττική απεικονίζεται σε δύο από τους πέντε άξονες προτεραιότητας του προγράμματος:

- Ο ΑΠ02: «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής» ο οποίος εξυπηρετεί κατά προτεραιότητα τους Γενικούς Στόχους «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της προστασίας του περιβάλλοντος» και «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας» το 80% του προϋπολογισμού δηλαδή το μεγαλύτερο μέρος του, έχει εκχωρηθεί προς διαχείριση στην ΕΔΑ Αττικής
- Ο ΑΠ04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών» ο οποίος εξυπηρετεί κατά προτεραιότητα τους Γενικούς Στόχους «Αναζωογόνηση του Αστικού Ιστού» και «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας», δηλαδή το σύνολο του προϋπολογισμού, έχει εκχωρηθεί προς διαχείριση στην ΕΔΑ Αττικής

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 7, η ΕΔΑ Αττικής παίρνει το μεγαλύτερο ποσοστό (68%) διαχείρισης του ΠΕΠ Αττικής. Συνεπώς, η σημασία των έργων που η υπηρεσία αυτή θα εντάξει στο πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα βαρύνουσας σημασίας, για την χωρική ενότητα της Αττικής. Επίσης στους Άξονες Προτεραιότητας με χωρική διάσταση (2 και 4), διαχειρίζεται το σύνολο του προϋπολογισμού του 4^{ου} ΑΠ

Συνεπώς, για να έχουμε μία πληρέστερη απεικόνιση της χωρικής διάστασης των επεμβάσεων, τα έργα που θα εξεταστούν είναι του Άξονα Προτεραιότητας 4 των αναπλάσεων, λόγω της άμεσης συνάφειάς τους με την χωρική διάσταση του σχεδιασμού, και συγκεκριμένα τα έργα που έχει εντάξει η ΕΔΑ Αττικής, διότι είναι ο φορέας που έχει διαχειριστεί το σύνολο του προϋπολογισμού.

Εξετάζονται όλα τα έργα, όπως αυτά είναι δημοσιοποιημένα στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής⁴⁴. Σύμφωνα με τους κανόνες δημοσιότητας είναι στα πλαίσια των υποχρεώσεων των φορέων η ανάρτηση των στοιχείων. Δυστυχώς δεν έχει καθοριστεί κοινός τρόπος ανάρτησης, και έτσι η ανεύρεση και διασταύρωση των στοιχείων αποτελεί ερευνητικό πεδίο από μόνη της! Στο παράρτημα σελ. 109, παρουσιάζεται διαγραμματικά η μεθοδολογία ανεύρεσης των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα εργασία

Ενδεικτικές δράσεις προς ένταξη

Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι ενδεικτικές δράσεις προς ένταξη στο ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013, όπως αυτές περιγράφονται στο προγραμματικό κείμενο, οι οποίες αποσκοπούν:

44 (http://old.pepatikis.gr/home/?page_id=9)

- Στην ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας

Η ποιότητα του αστικού χώρου αποτελεί μια κρίσιμη παράμετρο στη λήψη αποφάσεων για την επιλογή του τύπου εγκατάστασης οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν επηρεάζονται από τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών ή το κόστος εργασίας αλλά και από τα επίπεδα φορολογίας. Η βελτίωση του αστικού χώρου επιχειρείται είτε μέσω της δημιουργίας πολιτιστικών και ψυχαγωγικών πόλων έλξης, είτε αναβάθμισης της εικόνας της πόλης μέσω μετασχηματισμών του αστικού τοπίου.

- Στην αναζωογόνηση του αστικού ιστού

Για τις αστικές περιοχές που παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα περιβαλλοντικής υποβάθμισης άμεση προτεραιότητα αποτελεί η περιβαλλοντική αναβάθμιση μέσω και της ενίσχυσης του αστικού πράσινου, η βελτίωση της ποιότητας του αστικού δημόσιου χώρου μέσω πεζοδρομήσεων, η αλλαγή χρήσεων γης, και η αξιοποίηση των παλαιών κτιρίων, ενδεχομένως σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και την αξιοποίηση σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων. Παράλληλα προτεραιότητες αποτελούν για τις περιοχές αυτές οι παρεμβάσεις πρόωθησης της κοινωνικής ενσωμάτωσης και των ίσων ευκαιριών αφού υπάρχει σημαντική συγκέντρωση ευαίσθητων για το κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων πληθυσμού, όπως είναι οι εθνικές μειονότητες, οι νέοι, οι μακροχρόνια άνεργοι κλπ. Για τις παρεμβάσεις αυτές σημαντική θα είναι η συμβολή του ΕΚΤ. Ως βραχυπρόθεσμη λύση θεωρείται η ανάπλαση του δημόσιου χώρου, η προστασία και σύνδεση των λίγων μητροπολιτικού χαρακτήρα πάρκων με στόχο τη δημιουργία διαδρόμων πρασίνου.

- Στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων της πόλης

Οι δύο παραπάνω προσεγγίσεις, σε συνδυασμό με την εφαρμογή εκτεταμένων, πλην όμως σημειακών παρεμβάσεων για την αύξηση του αστικού πρασίνου, θα συμβάλλουν αποφασιστικά και στην άμβλυνση του κινδύνου που δημιουργούν οι «θερμικές νησίδες» και γενικότερα τα υψηλά επίπεδα ρύπανσης που χαρακτηρίζουν την Περιφέρεια. Επίσης, επιχειρείται η αναστροφή της εικόνας του ιστορικού κέντρου της Αθήνας.

- Στην αποτελεσματική διαχείριση της κοινωνικής κρίσης και

Η ελλιπής διαθεσιμότητα πόρων δεν αποτελεί την μόνη αιτία για την προβληματική υφιστάμενη κατάσταση. Τα θεσμικά κενά, η επικάλυψη αρμοδιοτήτων και η απουσία ενός συνολικού σχεδίου αποτελούν παράγοντες που επιδρούν αρνητικά. Ο συνδυασμός μεγάλων παρεμβάσεων, όπως για παράδειγμα η μετατροπή του πρώην αεροδρομίου Ελληνικού σε πάρκο δεν αρκούν για να μεταβάλλουν την κατάσταση, αλλά απαιτείται και η χρηματοδότηση παρεμβάσεων σε επίπεδο γειτονιάς, ιδιαίτερα στις πλέον υποβαθμισμένες συνοικίες του κέντρου.

- Στην διασφάλιση της υλοποίησης και της βιωσιμότητας του προγράμματος

Οι παρεμβάσεις αυτές μπορούν πλέον να γίνουν σε συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με την αξιοποίηση του χρηματοδοτικού μέσου JESSICA περιλαμβάνοντας τη δημιουργία πολιτιστικών εγκαταστάσεων, κτιρίων γραφείων, κατοικίας υψηλών προδιαγραφών, χώρων πρασίνου και αναψυχής.

ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013: ΕΔΑ Αττικής Εντάξεις Έργων στον ΑΠ 04 «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών»

Στον ΑΠ. 04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών», στην ΕΔΑ Αττικής έχει εκχωρηθεί ποσό 188 εκ €, δηλαδή παραπάνω από το σύνολο του προϋπολογισμού του άξονα προγράμματος

Στον άξονα σύμφωνα με το ΠΕΠ θα ενταχθούν παρεμβάσεις που αφορούν σε:

- Αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων της πόλης
- Ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας
- Αναζωογόνηση του αστικού ιστού
- Αποτελεσματική διαχείριση της κοινωνικής κρίσης και
- Διασφάλιση της υλοποίησης και της βιωσιμότητας του προγράμματος.

Στον συγκεκριμένο άξονα, εκδόθηκαν τέσσερις προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 310 εκ. €. Όλες οι προσκλήσεις αφορούσαν στον Κωδικό Θεματικής Προτεραιότητας (ΚΘΠ) 61: «Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναζωογόνηση», δηλαδή σε συμφωνία με τις διακηρύξεις και τους στόχους του προγράμματος. Οι προσκλήσεις αυτές ήταν οι ακόλουθες:

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΔΥΝΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
«Πράσινη Ζωή στην πόλη»	100 εκ €	68 Δήμοι της Αττικής
Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας.	50 εκ €	ΥΠΕΧΩΔΕ ΥΠΕΘΑ Περ.Αττικής (Δ/ση Δημοσίων Έργων) ΟΤΑ (Β' βαθμού) Περ.Αττικής ΟΤΑ (Α' βαθμού) Περ.Αττικής
3.ι. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών	20 εκ €	Περ. Αττικής
3.ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων	30 εκ €	ΥΠΕΚΑ ΕΤΑ - Ολυμπιακά Ακίνητα ΕΑΧΑ Αποκ. Διοίκηση Αττικής
Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας.	110 εκ €	Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου
ΣΥΝΟΛΟ	310 εκ €	

Πίνακας 9: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, Προσκλήσεις του ΑΠ 04 (πηγή στοιχείων: Τέσσερις Προσκλήσεις αναρτημένες στην ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)

Παρατηρείται ότι ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων, είναι διπλάσιος από τον προϋπολογισμό του άξονα. Το φαινόμενο αυτό (overbooking), είναι συνηθισμένη πρακτική, έτσι ώστε στο τέλος της προγραμματικής περιόδου τυχόν ανενεργές εντάξεις να μπορούν να απενταχθούν, χωρίς αυτό να φέρνει αναστάτωση στην απορρόφηση του⁴⁵. Σε περίπτωση που όμως πραγματοποιηθεί η υπέρβαση (πράγμα όχι σπάνιο), τότε αυτή επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό ή περνάει ως «έργο – γέφυρα» στις επόμενες προγραμματικές περιόδους.

Αναλυτικά οι εντάξεις των έργων, οι προϋπολογισμοί και λοιπά στοιχεία (αρ. πρωτ. Τίτλος έργου, κωδικός έργου) φαίνονται στο παράρτημα, στον Πίνακα ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ - ΕΔΑ Αττικής: ΑΠ 4 Ενταγμένα Έργα (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής, με την μεθοδολογία που αναλύεται στον , σελ. 109) των έργων, έτσι ώστε να εξαχθούν αρχικά συμπεράσματα σχετικά με την ύπαρξη σχεδιασμού αυτών.

Στην τέταρτη πρόσκληση (α.π. 2757/2012): «Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας», με προϋπολογισμού 110 εκ. € δεν εντάχθηκαν έργα.

Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (7240/2008): «ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ»

Το 2008 η ΕΔΑ Αττικής βγάζει την πρώτη πρόσκληση, προϋπολογισμού 100 εκ.: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη». Με αυτήν καλούσε τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού⁴⁶ να υποβάλουν προσκλήσεις στις ακόλουθες θεματικές προτεραιότητες⁴⁷:

- *Αύξηση / Βελτίωση της λειτουργικότητας κοινόχρηστων χώρων και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος:*
- *Βελτίωση της προσβασιμότητας και της κινητικότητας*
- *Δράσεις οριζόντιου χαρακτήρα.*

Οι παραπάνω θεματικές προτεραιότητες ήταν και τα μοναδικά κριτήρια για την ένταξη των έργων⁴⁸.

Σύμφωνα με τα τεθέντα στο εγκεκριμένο κείμενο του ΠΕΠ θα μπορούσαν να τεθούν κριτήρια για την εξασφάλιση της κατανομής των έργων σε περιοχές που έχουν περισσότερες ανάγκες, ή κριτήρια ελέγχου των υποβληθέντων δαπανών (υπερκοστολόγησης), πχ τιμολογία για τον έλεγχο των υποβληθέντων παρεμβάσεων (πλακάκια, δενδροφυτεύσεις, φωτιστικά σώματα, κλπ), για την ορθή διασφάλιση των κονδυλίων.

Η διαδικασία ένταξης, γινόταν με το σύστημα της περιοδικής συγκριτικής αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων ανά τρίμηνο, με έναρξη του 1ου τριμήνου αξιολόγησης την 6/11/2008 και λήξη την 6/02/2009. Η διαδικασία αυτή είχε την πιθανότητα οι διαθέσιμοι πόροι να μην επαρκούν για την χρηματοδότηση όλων των εγκεκριμένων προτάσεων.

⁴⁵ Η χαμηλή απορρόφηση φέρνει την υπερδέσμευση με φόβο να «μην χαθούν τα λεφτά»

⁴⁶ «περιοχής μητροπολιτικού κέντρου Αθηνών σύμφωνα με το ρυθμιστικό σχέδιο του ΟΡΣΑ»

⁴⁷ Αναλυτικά τα στοιχεία στον Πίνακα 21 στο Παράρτημα

⁴⁸ Τα κριτήρια του φορέα δεν συμπεριλαμβάνονται στην παρατήρηση

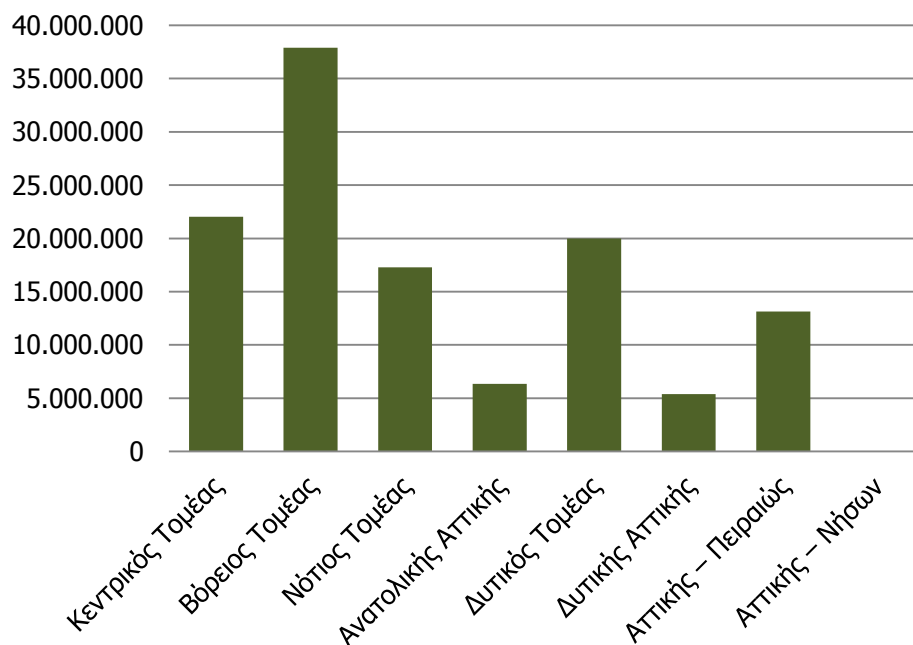
Σε σύνολο 66 Δήμων εντάχθηκαν 49 έργα συνολικού προϋπολογισμού 113 εκ €.

Η κατηγοριοποίηση τους ανάλογα με την γεωγραφική θέση του Δήμου είναι η ακόλουθη:

«Πράσινη Ζωή στην πόλη»				
ΤΟΜΕΑΣ	ΔΗΜΟΙ	ΕΡΓΑ	Π/Υ	Ποσοστό
Κεντρικός	8	8	22 εκ €	18%
Βόρειος	15	16	38 εκ €	31%
Νότιος	8	7	17 εκ €	14%
Ανατολικής Αττικής	13	4	6 εκ €	5%
Δυτικός	8	7	20 εκ €	16%
Δυτικής Αττικής	6	1	5 εκ €	4%
Αττικής – Πειραιώς	4	5	13 εκ €	11%
Αττικής – Νήσων	8	0	0	0%
		49	113 εκ €	

Πίνακας 10: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 1η Πρόσκληση: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη», του ΑΠ 04 προϋπολογισμός ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)

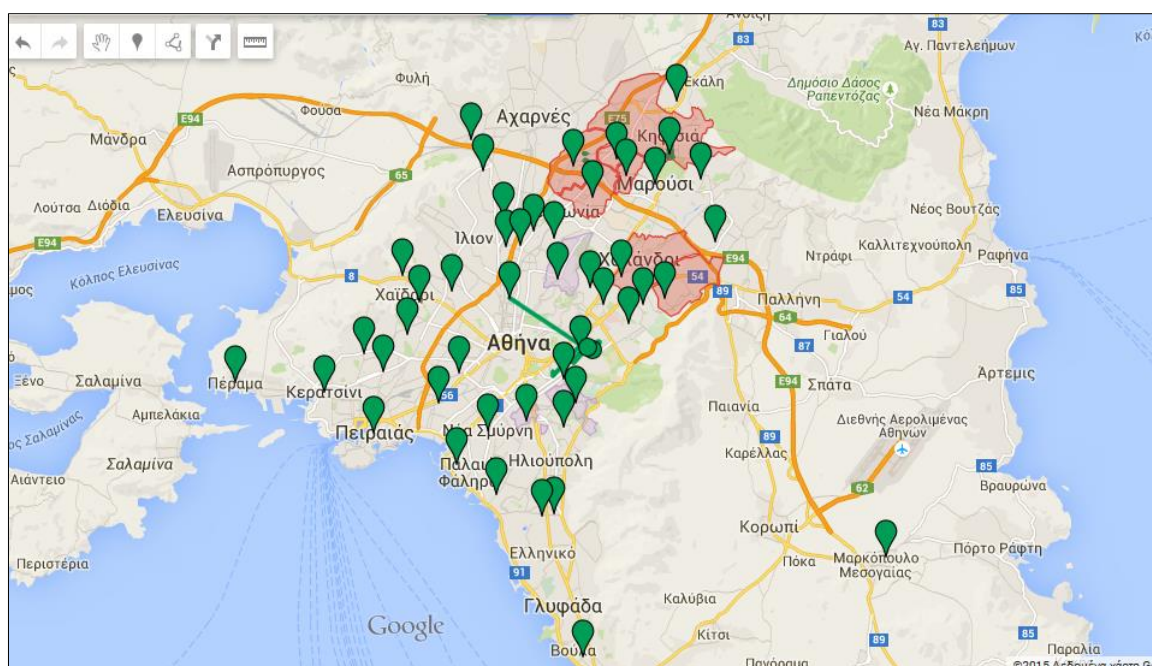
Σχηματικά ο Πίνακας 10 απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 3: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 8. Ιδία Επεξεργασία)

Το μεγαλύτερο ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταχθέντων έργων (31%) όσο και του αριθμού αυτών (16) εντοπίζεται στον Βόρειο τομέα της Αττικής. Ακολουθεί ο Κεντρικός (18% και 8 αντίστοιχα) και ο Νότιος (14% και 7 αντίστοιχα). Ακολουθεί η Δυτική Αττική, με 16%, ενώ οι υπόλοιποι τομείς (ανατολικός και λοιπές περιοχές) έχουν συνολικά 15%.

Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων της πρώτης πρόσκλησης απεικονίζεται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 1: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη»: Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)

Είδος των ενταγμένων έργων

Στον Πίνακα 22, στο παράρτημα, παρουσιάζονται τα δεκαέξι έργα του Βόρειου Τομέα που έχει το μεγαλύτερο ποσοστό (31%) ένταξης στην Πρόκληση «Πράσινη Ζωή στην Πόλη». Τα έργα παρουσιάζονται με μία μικρή περιγραφή του φυσικού τους αντικειμένου και σε μερικά (εκείνα για τα οποία υπήρχαν χωρικά στοιχεία) γίνεται απεικόνιση σε google map.

Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (1161/2009): «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ»

Τον επόμενο χρόνο, το 2009 εκδίδεται η δεύτερη πρόσκληση, προϋπολογισμού 50 εκ. «Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις Ευρείας Κλίμακας». Με αυτήν καλούσε τους: **α.** ΥΠΕΧΩΔΕ, **β.** ΥΠΕΘΑ, **γ.** Περ. Αττικής (Δ/ση Δημοσίων Έργων), **δ.** Νομ. Αυτοδιοικήσεις Περ. Αττικής και **ε.** ΟΤΑ Α΄ βαθμού) Περ. Αττικής, να υποβάλουν προσκλήσεις στην ακόλουθη θεματική προτεραιότητα:

1. Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναζωογόνηση (Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας)

Ως στόχο των παρεμβάσεων η πρόσκληση έθετε την πολεοδομική και κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση αστικών περιοχών με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και ανάπτυξη πολιτιστικών, τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Σε σύνολο 72 φορέων⁴⁹ εντάχθηκαν 9 έργα συνολικού προϋπολογισμού 74 εκ. €.

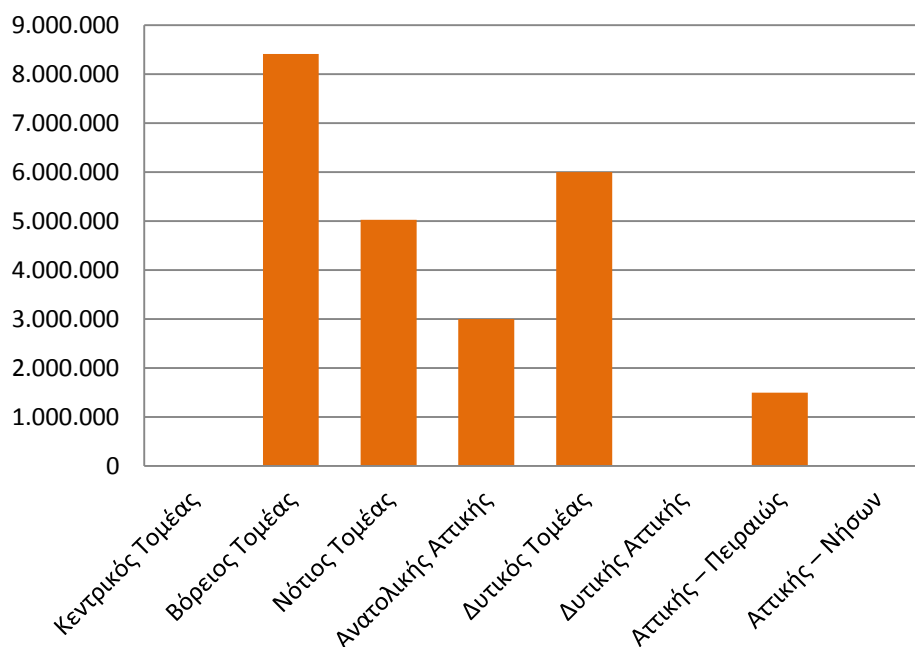
Η κατηγοριοποίηση τους ανάλογα με την γεωγραφική θέση του Δήμου είναι η ακόλουθη:

«Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας»				
ΤΟΜΕΑΣ	ΔΗΜΟΙ	ΕΡΓΑ	Π/Υ	Ποσοστό
Κεντρικός	8	0	0 εκ €	0%
Βόρειος	15	2	8 εκ €	11%
Νότιος	8	2	5 εκ €	7%
Ανατολικής Αττικής	13	1	3 εκ €	4%
Δυτικός	8	2	6 εκ €	8%
Δυτικής Αττικής	6	0	0 εκ €	0%
Αττικής – Πειραιώς	4	1	1,5 εκ €	2%
Αττικής – Νήσων	8	0	0 εκ €	0%
Jessica		1	50 εκ. €	68 %
		9	74 εκ. €	

49 66 δήμοι, 2 υπουργεία, 1 περιφέρεια, 3 νομαρχίες

Πίνακας 11: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 2η Πρόσκληση του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)

Σχηματικά ο Πίνακας 11 απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα

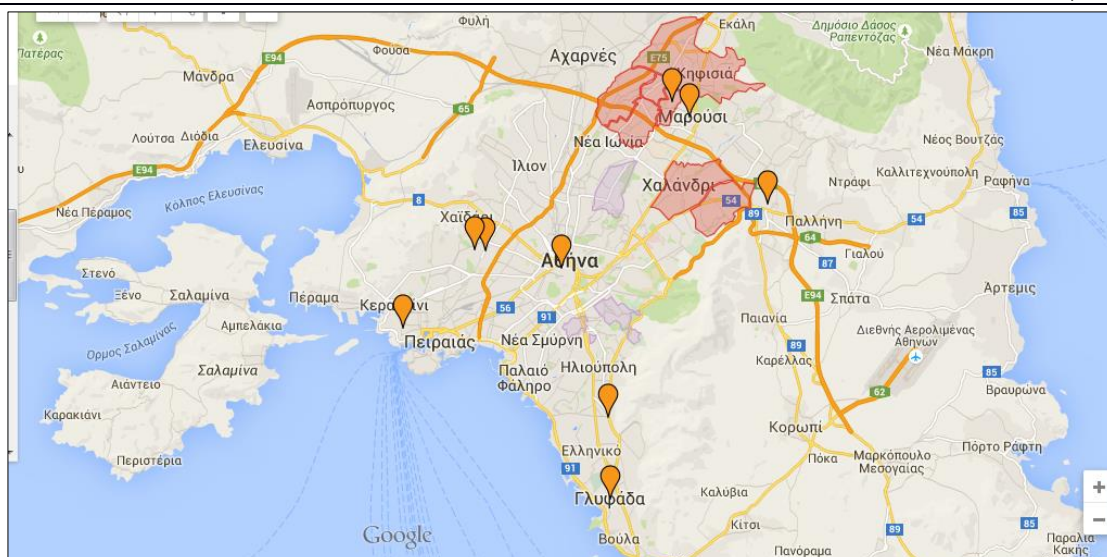

Γράφημα 4: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 10. Ιδία Επεξεργασία)

Το συντριπτικό ποσοστό του προϋπολογισμού (68%) αφορά στην συμμετοχή του δημοσίου για την χρηματοδότηση έργων με το εργαλείο Jessica.

Ακολουθεί ο Βόρειος τομέας με 11% και ακολουθούν ο Δυτικός και ο Νότιος (8% και 7% αντίστοιχα). Η Ανατολική Αττική συμμετέχει με ποσοστό 4% ενώ οι λοιπές περιοχές εμφανίζουν πολύ μικρή συμμετοχή (2%).

Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων της δεύτερης πρόσκλησης απεικονίζεται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 2: «Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)

Είδος των ενταγμένων έργων

Στον Πίνακα 12 παρουσιάζονται ενδεικτικά τα έργα του Βόρειου Τομέα που μετά το Jessica έχει το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό (11%) ένταξης στην Πρόκληση «Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις Ευρείας Κλίμακας». Τα έργα παρουσιάζονται με μία μικρή περιγραφή του φυσικού τους αντικειμένου.

Έργο / Φορέας	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ Π/Υ: 7.195.500€
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΡΟΜΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΠΕΥΚΗ Π/Υ: 1.215.879€

Πίνακας 12: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 2η Πρόσκληση: «Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις Ευρείας Κλίμακας», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (**ΒΟΡΕΙΟΣ**). Ιδία Επεξεργασία)

Άξονας Προτεραιότητας 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ (20759/2011): «I. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και II. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων»

Η τρίτη και τελευταία πρόσκληση που έχει εντάξεις, εκδίδεται το 2011, με προϋπολογισμό 50 εκ.

Με αυτήν καλούσε τους : α. Περ. Αττικής, β. ΥΠΕΚΑ, γ. ΕΤΑ - Ολυμπιακά Ακίνητα, δ. ΕΑΧΑ και ε. Αποκ. Διοίκηση Αττικής, να υποβάλουν προσκλήσεις στην ακόλουθη θεματική προτεραιότητα:

1. Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναζωογόνηση (Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας)

Ως στόχο των παρεμβάσεων η πρόσκληση έθετε την πολεοδομική και κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση αστικών περιοχών με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και ανάπτυξη πολιτιστικών, τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

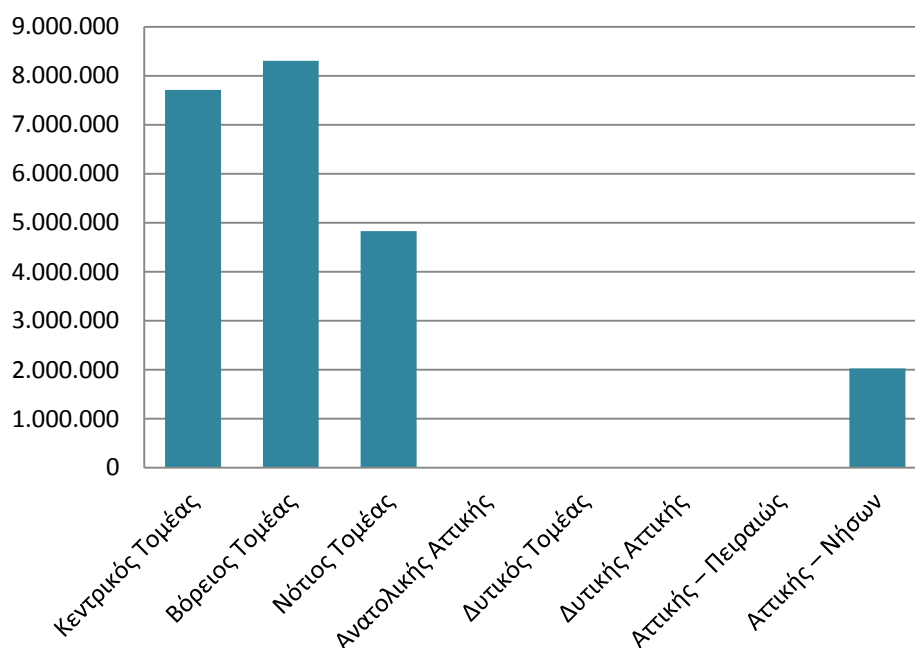
Σε σύνολο 5 φορέων εντάχθηκαν 6 έργα συνολικού προϋπολογισμού 23 εκ. €.

Η κατηγοριοποίηση τους ανάλογα με την γεωγραφική θέση του Δήμου είναι η ακόλουθη:

«ι. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών» «ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων»				
ΤΟΜΕΑΣ	ΔΗΜΟΙ	ΕΡΓΑ	Π/Υ	Ποσοστό
Κεντρικός	8	2	7,7 εκ €	34%
Βόρειος	15	1	8 εκ €	36%
Νότιος	8	1	5 εκ €	21%
Ανατολικής Αττικής	13	0	0 εκ €	0%
Δυτικός	8	0	0 εκ €	0%
Δυτικής Αττικής	6	0	0 εκ €	0%
Αττικής – Πειραιώς	4	0	0 εκ €	0%
Αττικής – Νήσων	8	1	2 εκ €	9%

Πίνακας 13: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 3η Πρόσκληση του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)

Σχηματικά ο Πίνακας 13 απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα

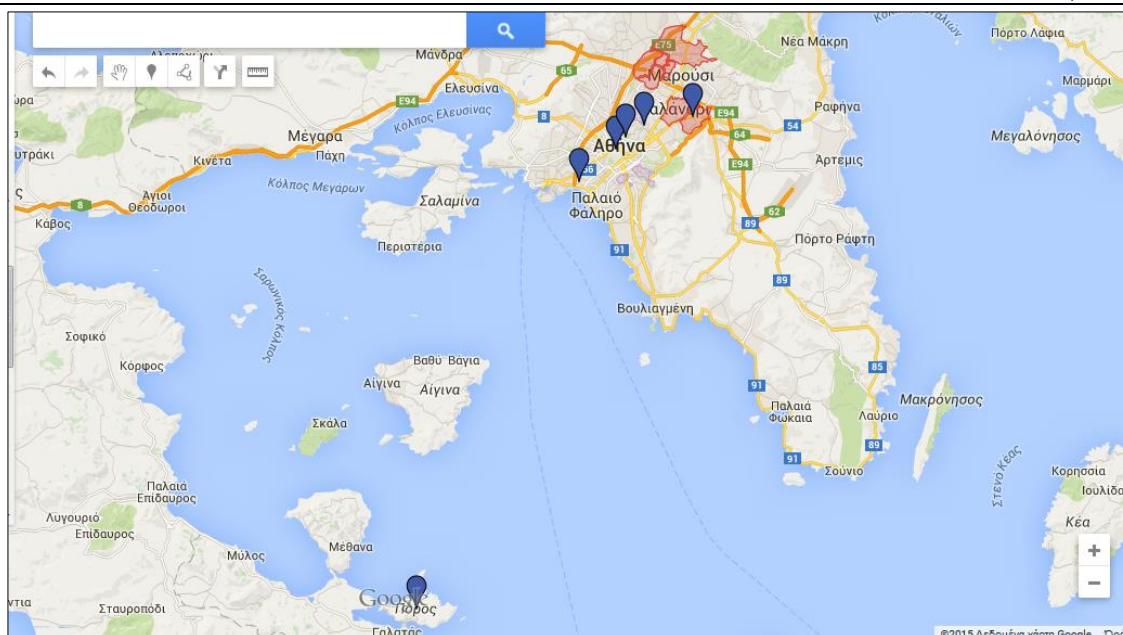

Γράφημα 5: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 11. Ιδία Επεξεργασία)

Αντίστοιχη είναι και η εικόνα στην τρίτη πρόσκληση, με την σημαντική παρατήρηση ότι εδώ απουσιάζουν τελείως οι δυτικές περιοχές.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταχθέντων έργων (36%) εντοπίζεται στον Βόρειο τομέα της Αττικής. Ακολουθεί ο Κεντρικός (34%) και ο Νότιος (21%). Μικρό ποσοστό (9%) έχει η υπόλοιπη Αττική, ενώ απουσιάζουν τελείως οι δυτικές περιοχές.

Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων της τρίτης πρόσκλησης απεικονίζεται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 3: «i. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών, ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)

Είδος των ενταγμένων έργων

Στον Πίνακα 14 παρουσιάζεται το έργο του Βόρειου Τομέα που έχει το μεγαλύτερο ποσοστό (36%) ένταξης στην Πρόκληση «I. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και II. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων». Το έργο παρουσιάζεται με μία μικρή περιγραφή του φυσικού του αντικειμένου.

Έργο / Φορέας	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ Π/Υ: 8.304.675€

Πίνακας 14: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 3η Πρόσκληση: «I. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και II. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (ΒΟΡΕΙΟΣ). Ιδία Επεξεργασία)

Σύνολο εντάξεων στον ΑΠ 04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών»

Στον ΑΠ. 04: Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών, στην ΕΔΑ Αττικής έχει εκχωρηθεί ποσό 188 εκ €, δηλαδή το σύνολο του προϋπολογισμού του άξονα προγράμματος.

Εκδόθηκαν τέσσερις προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 310 εκ. €

Εντάχθηκαν 64 έργα συνολικού προϋπολογισμού 210 εκ. €. Σύμφωνα με τα ποσά των ενταγμένων έργων η κατανομή είχε ως εξής:

1. Στην Βόρεια περιοχή της Αττικής: 22 έργα συνολικού προϋπολογισμού 63 εκ €
2. Έργο Jessica στην περιοχή της Αττικής: 1 έργο, συνολικού προϋπολογισμού 50 εκ€
3. Στην Νότια περιοχή της Αττικής: 10 έργα συνολικού προϋπολογισμού 30 εκ €
4. Στην Κεντρική περιοχή της Αττικής: 11 έργα συνολικού προϋπολογισμού 30 εκ €
5. Στην Δυτική περιοχή της Αττικής: 11 έργα συνολικού προϋπολογισμού 28,5 εκ €
6. Στην Λοιπή περιοχή της Αττικής: 6 έργα συνολικού προϋπολογισμού 14 εκ €
7. Στην Ανατολική περιοχή της Αττικής: 3 έργα συνολικού προϋπολογισμού 7 εκ €

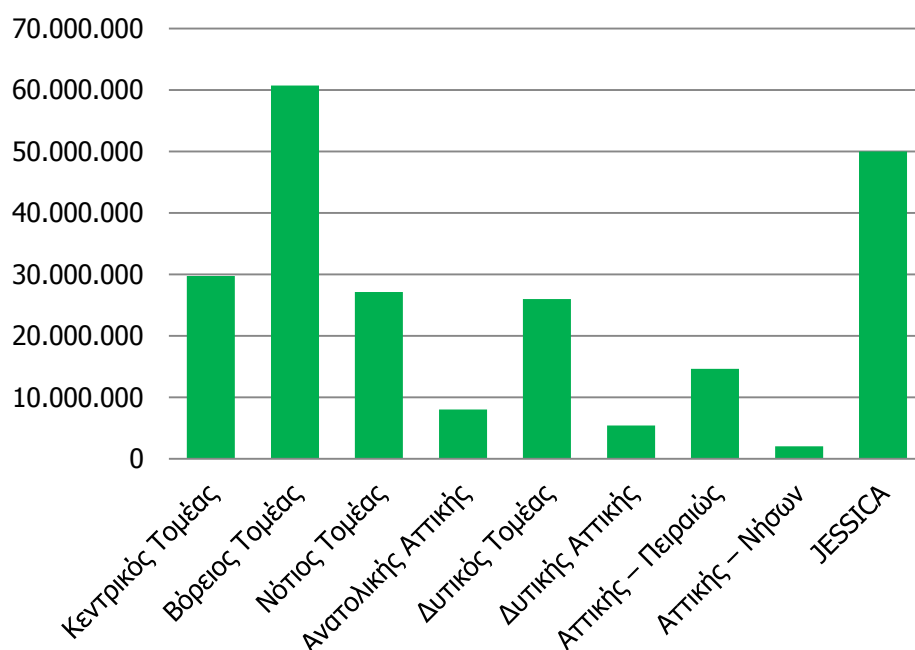
Από την απλή ανάγνωση των τίτλων των εντάξεων των έργων, διαπιστώνουμε ότι αυτά αφορούν κυρίως σε Βελτίωση χώρων πράσινου και κοινόχρηστων χώρων για την αναβάθμιση της ζωής στην πόλη, Περιβαλλοντικές Αναβαθμίσεις, Αστικές Αναπλάσεις, Αναβάθμιση της Ποιότητας του Δημόσιου Χώρου και Πράσινη Ζωή στην Πόλη, τίτλοι που συνάδουν με τον σκοπό των προσκλήσεων.

Στον Πίνακα 15 βλέπουμε το σύνολο των έργων και του προϋπολογισμού τους ανά τομέα της Αττικής, καθώς και την ποσοστιαία αναλογία.

ΤΟΜΕΑΣ	ΔΗΜΟΙ	ΕΡΓΑ	Π/Υ	Ποσοστό
Κεντρικός	8	10	30 εκ €	13%
Βόρειος	12	19	61 εκ €	27%
Νότιος	8	10	27 εκ €	12%
Ανατολικής Αττικής	13	5	8 εκ €	4%
Δυτικός	7	9	26 εκ €	12%
Δυτικής Αττικής	5	1	5 εκ €	2%
Αττικής – Πειραιώς	5	6	14 εκ €	7%
Αττικής – Νήσων	8	1	2 εκ €	1%
Jessica		1	50 εκ. €	22%

Πίνακας 15: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, Σύνολο Προσκλήσεων του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Πίνακας 8, Πίνακας 10 και Πίνακας 11. Ιδία Επεξεργασία)

Σχηματικά ο Πίνακας 12 απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα

Γράφημα 6: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 12. Ιδία Επεξεργασία)

Το μεγαλύτερο ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταχθέντων έργων (29%) όσο εντοπίζεται στον Βόρειο τομέα της Αττικής.

Ακολουθεί με μεγάλο ποσοστό που αντιστοιχεί στο 1/4 του προϋπολογισμού (23%) η συμμετοχή του δημοσίου για την χρηματοδότηση έργων με το εργαλείο Jessica.

Στην συνέχεια βρίσκονται: ο Κεντρικός τομέας με 14% και ο Δυτικός και ο Νότιος (12%). Οι υπόλοιπες περιοχές εμφανίζουν πολύ μικρή συμμετοχή (κάτω του 5%).

Συσχετίζοντας τον προϋπολογισμό των ενταγμένων έργων και τον πληθυσμό των τομέων⁵⁰ μπορούμε να βγάλουμε έναν δείκτη μέτρησης κατανομής ποσών ανά κάτοικο.

Και σε αυτήν την περίπτωση διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό χρημάτων που έχει διατεθεί στον Βόρειο τομέα είναι διπλάσιο του αμέσως επόμενου με 136€ ανά κάτοικο

ΤΟΜΕΑΣ	Π/Υ ενταγμένων έργων	Πληθυσμός Δήμων	% στο σύνολο	€ Ανά Κάτοικο
Βόρειος	61 εκ €	447.228	15%	136€

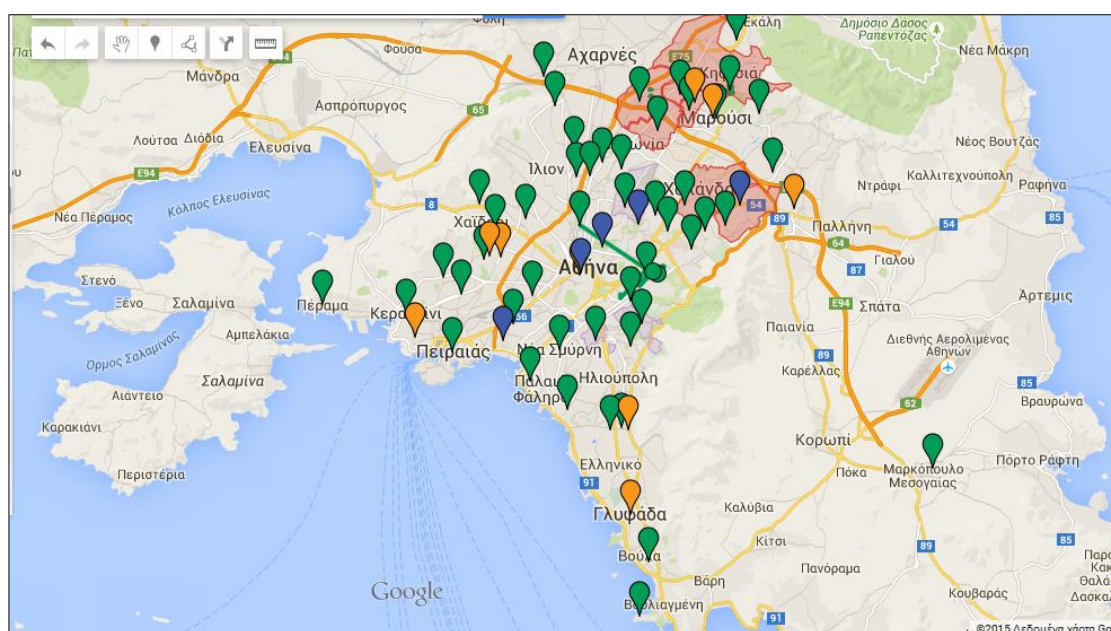
50 Στον Πίνακα 19, σελ. 42, παρουσιάζονται τα στοιχεία των δήμων σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛΛΣΤΑΤ

ΤΟΜΕΑΣ	Π/Υ ενταγμένων έργων	Πληθυσμός Δήμων	% στο σύνολο	€ Ανά Κάτοικο
Νότιος	27 εκ €	394.203	13%	69€
Δυτικός	26 εκ €	386.969	13%	67€
Κεντρικός	30 εκ €	751.051	26%	40€
Δυτικής Αττικής	5 εκ €	141.055	5%	38€
Αττικής – Πειραιώς	14 εκ €	394.470	13%	37€
Ανατολικής Αττικής	8 εκ €	358.589	12%	22€
Αττικής – Νήσων	2 εκ €	71.069	2%	29€
Jesicca	50 εκ. €			

Πίνακας 16: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, σύνδεση πληθυσμού και προϋπολογισμού ενταγμένων έργων (πηγή στοιχείων: Πίνακας 5 και Πίνακας 13. Ιδία Επεξεργασία)

Θα ήθελα να επισημάνω εδώ, ότι για την πληρέστερη ανάλυση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η γεωγραφική κάλυψη των τομέων αλλά και το υφιστάμενο αστικό πράσινο σε κάθε δήμο, κάτι που δεν μπορούσε να ολοκληρωθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας.

Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων όλων των προσκλήσεων απεικονίζεται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 4: ΑΠ 04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)

Κεφάλαιο 4 Αφιετηρίες και «Αποτελέσματα»

Ο κυρίαρχος λόγος του ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013 είναι αυτός της συνοχής και της οικονομικής ανάπτυξης. Αναφέρει την βελτίωση της κατάστασης των υποβαθμισμένων περιοχών και την βελτίωση του αστικού πρασίνου με στόχο την άμβλυνση των κινδύνων που προκύπτουν από το φαινόμενο της αστικής νησίδιας, μερικές από τις θεσμικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για τον χαρακτηρισμό μίας περιοχής προς ανάπλαση. Έτσι σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο αναπλάσεων στην Ελλάδα και ειδικότερα στην Αττική και παρουσιάζονται τα κριτήρια των υποβαθμισμένων και η σημασία του πρασίνου στην πόλη. Στην συνέχεια γίνεται ιστορική αναφορά στην πολεοδομική συγκρότηση της Αττικής, σε μία προσπάθεια κατανόησης των «κρατικών» πολιτικών που την διαμόρφωσαν, και τον ρόλο του κράτους και του δημόσιου μηχανισμού ελέγχου των δημοσίων έργων σε αυτήν.

*01 Πολεοδομικός σχεδιασμός και Κριτήρια*⁵¹

Επίπεδα, Περιεχόμενο και Διαδικασίες Πολεοδομικού Σχεδιασμού

Με τον Ν. 1337/1983 (ΦΕΚ 33/Α/1983): «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις» και την «Επιχείρηση Πολεοδομική Ανασυγκρότηση (ΕΠΑ)» που τον πλαισίωσε έγινε μία από τις πρώτες συστηματικές προσπάθειες για την αναδιοργάνωση του συστήματος πολεοδομικού σχεδιασμού στη χώρα μας. Καθιερώνεται η μελέτη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (σε επίπεδο αστικής γης), η πολεοδομική μελέτη («ένταξη στο σχέδιο πόλης») και η πράξη εφαρμογής της τελευταίας.

Ο Ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124/Δ/13-06-1997): «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις» επέφερε αλλαγές στο προγενέστερο σύστημα πολεοδομικού σχεδιασμού, οι οποίες συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Ρυθμιστικά Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος για όλα τα πολεοδομικά συγκροτήματα και τις ευρύτερες περιοχές τους που εμφανίζουν διεθνή, διαπεριφερειακή ή ειδική σημασία (Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Βόλος, Καβάλα κλπ).
- Διευρυμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια που φιλοδοξούν να ρυθμίσουν πολεοδομικά ολόκληρο τον αστικό και περιαστικό χώρο των οικισμών με πληθυσμό πάνω από 2000 κατοίκους. Τα νέα ΓΠΣ αντιδιαστέλλονται προς τους προκατόχους τους του ν.1337/1983 τόσο ως προς τη χωρική έκταση που καταλαμβάνουν όσο και ως προς το περιεχόμενό τους.⁵²

⁵¹ Δεν συμπεριλαμβάνω το νέο θεσμικό πλαίσιο διότι δεν ήταν σε ισχύ κατά την διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2007 - 2013

⁵² Το ΓΠΣ, κατά το ν. 2508/1997, συντάσσεται για την εδαφική περιφέρεια ενός τουλάχιστον καποδιστριακού ΟΤΑ, στον οποίο περιλαμβάνεται ένας τουλάχιστον οικισμός άνω των 2000 κατοίκων. Το ΓΠΣ περιλαμβάνει τις πολεοδομημένες ή προς πολεοδόμηση περιοχές, τις περιοχές γύρω από τις πόλεις και οικισμούς στις οποίες απαιτείται έλεγχος της οικιστικής εξάπλωσης, συμπεριλαμβανομένων και των περιοχών που καθορίστηκαν ως ζώνες

- Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ) για κάθε ομάδα γειτονικών οικισμών του μη αστικού (αγροτικού) χώρου, καθένας από τους οποίους έχει πληθυσμό μέχρι 2000 κατοίκους. Το περιεχόμενο των ΣΧΟΟΑΠ είναι ταυτόσημο με αυτό των ΓΠΣ.
- Ειδικοί οργανισμοί για την παρακολούθηση της εφαρμογής των Ρυθμιστικών Σχεδίων, οι οποίοι ιδρύονται με τη μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κατά το πρότυπο των ήδη λειτουργούντων Οργανισμών Αθήνας και Θεσσαλονίκης και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.
- Ειδικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου για την παρακολούθηση της εφαρμογής των ΓΠΣ και των ΣΧΟΟΑΠ σε κάθε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Εναλλακτικά, για την εκπλήρωση του ίδιου σκοπού, αντί των παραπάνω ειδικών νομικών προσώπων, μπορούν να συνιστώνται με απόφαση του νομαρχιακού συμβουλίου ειδικές επιτροπές πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Ευρεία αποκέντρωση πολεοδομικών αρμοδιοτήτων προς την Περιφέρεια και τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις.

*Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας (ΡΣΑ)*⁵³

Κατά την διάρκεια σχεδιασμού του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, είχε ήδη καθοριστεί το σύνολο των στόχων, των κατευθύνσεων, των προγραμμάτων και των μέτρων που προβλέπονταν ως αναγκαία για τη χωροταξική και πολεοδομική οργάνωσή της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας⁵⁴ στα πλαίσια των πενταετών προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, με το Νόμο 1515/18.02.1985: «*Ρυθμιστικό Σχέδιο και πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας*» (ΦΕΚ 18/Α/18.02.1985)

Ο ν. 1515/1985 περιλαμβάνει:

- Γενικούς και ειδικούς στόχους
- Κατευθύνσεις
- Σύσταση και οργάνωση του Οργανισμού Αθήνας
- Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος
- Παράρτημα με τις ειδικότερες κατευθύνσεις και μέτρα για την χωροταξική και πολεοδομική ανασυγκρότηση της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας, καθώς και τα διαγράμματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 «*Ορισμός και περιεχόμενο του ρυθμιστικού σχεδίου*»: «*Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας αποβλέπει στο σχεδιασμό και προγραμματισμό της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας μέσα στα πλαίσια της εθνικής χωροταξικής πολιτικής, στη χωροταξική δομή και οργάνωσή της σε επίπεδο περιφέρειας, στη χωροταξική διάρθρωση των τομέων παραγωγής, του συστήματος μεταφορών, της λοιπής τεχνικής υποδομής και του κοινωνικού εξοπλισμού καθώς*

οικιστικού ελέγχου (ΖΟΕ), τα εγκεκριμένα κατά τη δημοσίευση του νέου νόμου ΓΠΣ, καθώς και περιοχές ειδικής προστασίας που δεν πρόκειται να πολεοδομηθούν

⁵³ <http://www.organismosathinas.gr/Default.aspx?id=16> (Πρόσβαση: 17.08.2017)

⁵⁴ Ευρύτερη περιοχή Αθήνας για την εφαρμογή του νόμου αυτού είναι η περιοχή του νομού Αττικής και η Μακρόνησος εκτός από τα Κύθηρα.

και στην πολιτική γης και κατοικίας, στη λήψη μέτρων και στο σχεδιασμό για τη χωροταξική και τη νέα πολεοδομική δομή της πρωτεύουσας καθώς και στο σχεδιασμό περιοχών ή ζωνών ειδικού ενδιαφέροντος ή ειδικών προβλημάτων, στη λήψη μέτρων, όρων και περιορισμών για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος, στο συντονισμό των προγραμμάτων και των μελετών που έχουν σχέση με το ΡΣΑ και που εκπονούνται από όλους τους άλλους φορείς, προκειμένου να εξασφαλίζεται η εφαρμογή τους κατά τις διατάξεις του παρόντος και στον καθορισμό των απαιτούμενων για την εφαρμογή τους παρεμβάσεων, των προτεραιοτήτων πραγματοποίησης και χρηματοδότησης καθώς και των θεσμικών, οικονομικών και διοικητικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν».

Στο άρθρο 3, παρ. 1 «Στόχοι και κατευθύνσεις»: καθορίζονται οι γενικότεροι στόχοι ως εξής:

«α) Η ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της Αθήνας και η αναβάθμιση της κεντρικής περιοχής της, β) Η βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους κατοίκους της και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, γ) Η εξισορρόπηση των κοινωνικών ανισοτήτων από περιοχή σε περιοχή, δ) Η διεύρυνση των επιλογών κατοικίας και εργασίας, αναψυχής και ψυχαγωγίας σε κάθε περιοχή της Πρωτεύουσας και ε) Η ποιοτική αναβάθμιση κάθε γειτονιάς και η προστασία των περιοχών κατοικίας από οχληρές λειτουργίες και χρήσεις»

Στο ίδιο άρθρο, παρ. 3, στους ειδικότερους στόχους για την εξέλιξη της περιοχής αναφέρεται: «ε) Η άμβλυνση των ανισοτήτων στην κατανομή του κοινωνικού εξοπλισμού και στην ποιότητα του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος με ανακατανομή χρήσεων, λειτουργιών και επενδύσεων προς όφελος των δυτικών και των λοιπών υποβαθμισμένων περιοχών».

Στην συνέχεια, παρ. 4, στους ειδικότερους στόχους για την χωροταξική οργάνωση της περιοχής αναφέρεται: «δ) Η ανασυγκρότηση του αστικού ιστού με την ανάσχεση της εξάπλωσης και την εξυγίανση της πόλης, τη δημιουργία πολυκεντρικής δομής, τον έλεγχο χρήσεων γης καθώς και των πυκνοτήτων, την ανασυγκρότηση της γειτονιάς καθώς και την αναβάθμιση και αποσυμφόρηση της κεντρικής περιοχής της Αθήνας και του Πειραιά με έμφαση στην διατήρηση και ανάδειξη του ιστορικού τους χαρακτήρα».

Στο άρθρο 4 διατυπώνεται σαφώς ότι: «2. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες και οι φορείς του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να προσαρμόζουν τα προγράμματά τους που αφορούν την ευρύτερη περιοχή της Αθήνας με το ρυθμιστικό σχέδιο και το πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος»

Με το άρθρο 5 «Εφαρμογή ρυθμιστικού σχεδίου και προγράμματος προστασίας περιβάλλοντος» ιδρύθηκε ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ο «Οργανισμός Αθήνας» (ΟΡΣΑ) ως επιτελικός φορέας σχεδιασμού για την Αττική. Μεταξύ άλλων, έργο του ΟΡΣΑ είναι η «... παρακολούθηση της εφαρμογής και η εξασφάλιση της πραγματοποίησης του ρυθμιστικού σχεδίου της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας...» (Άρθρο 5, παρ. 3). Για την εφαρμογή του ρυθμιστικού σχεδίου «Κάθε υπουργείο ή άλλος φορέας του δημοσίου τομέα στις αρμοδιότητες του οποίου ανήκουν ενέργειες που εμπίπτουν στα θέματα που περιλαμβάνει το ρυθμιστικό σχέδιο και η προστασία περιβάλλοντος της Αθήνας ή επηρεάζουν την εφαρμογή τους, οφείλει να καταρτίζει σε συνεργασία με τον Οργανισμό ετήσιο και κυλιόμενο πενταετές πρόγραμμα εφαρμογής για την πραγμάτωση των στόχων του ρυθμιστικού σχεδίου». Ο ΟΡΣΑ καταργήθηκε το 2014, στα πλαίσια των μνημονιακών απαιτήσεων για μείωση των εποπτευόμενων οργανισμών. Κατόπιν της κατάργησής του ψηφίστηκε ο ν. 4277/204: «Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής και άλλες διατάξεις». (ΦΕΚ 156/Α)

Ν. 2508/1997: Ειδικά για τις αναπλάσεις

Με βάση τον Ν. 2508/1997⁵⁵ «Η οικιστική οργάνωση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός πραγματοποιούνται σε δύο επίπεδα. Το δεύτερο επίπεδο αποτελεί την εξειδίκευση και εφαρμογή του πρώτου επιπέδου και περιλαμβάνει την πολεοδομική μελέτη και την πράξη εφαρμογής της, καθώς και τις πολεοδομικές μελέτες αναπλάσεων, παραγωγικών πάρκων ή άλλες πολεοδομικές μελέτες» (Άρθρο 1, παρ. 3). Η μελέτη ανάπλασης ως εργαλείο του δεύτερου επιπέδου της οικιστικής οργάνωσης και του πολεοδομικού σχεδιασμού, αποτελεί την εξειδίκευση και εφαρμογή του πρώτου επιπέδου. (Ν. 2508/97, άρθρο 1, παρ. 3)

Για τον χαρακτηρισμό μίας περιοχής ως περιοχής ανάπλασης πρέπει να συντρέχουν τουλάχιστον οι περισσότερες από τις κατηγορίες προβλημάτων που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 8 του Ν. 2508/97:

α) μεγάλες κτιριακές πυκνότητες ή μεγάλες ελλείψεις κοινόχρηστων χώρων και χώρων για κοινωφελείς εγκαταστάσεις,

β) συγκρούσεις χρήσεων γης ή ανάγκη ριζικής αναδιάρθρωσης των χρήσεων γης, ανάλογα με τις δυνατότητες και προοπτικές της περιοχής,

γ) έλλειψη προστασίας και ανάδειξης των ιστορικών, αρχαιολογικών και πολιτιστικών στοιχείων και δραστηριοτήτων της περιοχής,

δ) εντεινόμενη υποβάθμιση της αισθητικής και εν γένει της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και των φυσικών της στοιχείων, και

ε) σοβαρά προβλήματα στο απόθεμα κατοικιών.

Η περιοχή ανάπλασης είτε ορίζεται από το αντίστοιχο ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ ή ρυθμιστικό σχέδιο (άρθρο 4, παρ. 3), είτε καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, εφόσον η ανάπλαση εναρμονίζεται με τις βασικές κατευθύνσεις του πρώτου επιπέδου σχεδιασμού.

Η διαδικασία ανάπλασης γίνεται με πρωτοβουλία από τους αναφερόμενους στο άρθρο 9, παρ. 2 φορέων, είτε αυτεπάγγελα είτε κατόπιν αιτήσεων ενδιαφερομένων πολιτών ή φορέων της περιοχής.

Ως ανάπλαση περιοχής θεωρείται: «το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων, παρεμβάσεων και διαδικασιών πολεοδομικού, κοινωνικού, οικονομικού, οικιστικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, που προκύπτουν από σχετική μελέτη και που αποσκοπούν κυρίως στη βελτίωση των όρων διαβίωσης των κατοίκων, τη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος, την προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών, ιστορικών, μορφολογικών και αισθητικών στοιχείων και χαρακτηριστικών της περιοχής.» (άρθρο 8, παρ. 1)

Η πολεοδομική μελέτη ανάπλασης είναι το τρίτο στάδιο της απαιτούμενης μελέτης για την ανάπλαση μίας περιοχής. Το σύνολο της μελέτης αποτελείται από:

55 «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας και άλλες διατάξεις»

α) προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης σύμφωνα με το άρθρο 9 του παρόντος, β) πρόγραμμα ανάπλασης σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος, και γ) πολεοδομική μελέτη ανάπλασης ή σχετικές ειδικές μελέτες σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 11 του παρόντος». (άρθρο 8, παρ. 7)

Η πολεοδομική μελέτη ανάπλασης μπορεί να περιλαμβάνει τυχόν τροποποιήσεις ή αναθεώρηση του εγκεκριμένου σχεδίου της περιοχής, τον τελικό καθορισμό των ειδικών όρων ή περιορισμών δόμησης, των μέσων επέμβασης και τυχόν ζώνες επέμβασης, προσδιορισμό συγκεκριμένων τοπικών ή σημειακών επεμβάσεων και κάθε άλλη επιβαλλόμενη για το σκοπό της παρέμβασης παρέμβαση. Εγκρίνεται με απόφαση (αιρετού) Περιφερειάρχη σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για τροποποίηση εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων διαδικασίες του ΝΔ 1923. (άρθρο 11, παρ. 2)

Η ιδιαιτερότητα των αναπλάσεων είναι η επικέντρωση του σχεδιασμού στις περιοχές εντός σχεδίου με στόχο και κατεύθυνση την πολεοδομική και περιβαλλοντική τους αναβάθμιση. Αφορούν και τμήματα πολεοδομικών ενοτήτων (πχ μεμονωμένα ΟΤ). Το ζητούμενο του επιπέδου του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού προκύπτει από την ένταση της πολεοδομικής επέμβασης, ιδίως στους οικοδομήσιμους χώρους της περιοχής. Οι αναπλάσεις μπορούν να έχουν το παρακάτω περιεχόμενο και μορφή (άρθρο 8, παρ. 5):

α) ανασυγκρότηση δομημένης περιοχής ή και μεμονωμένου οικοδομικού τετραγώνου, η οποία κατά τις διαδικασίες ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, συνεπάγεται την αναδόμηση του μεγαλύτερου τουλάχιστον τμήματος της περιοχής.

β) βελτίωση οικοδομήσιμων και κοινόχρηστων χώρων της περιοχής με επεμβάσεις στην εσωτερική διαρρύθμιση, στις χρήσεις, στις όψεις των κτιρίων, σε συμπληρωματικό εξοπλισμό τους με τους αναγκαίους χώρους και δίκτυα, στη διαμόρφωση, ενοποίηση και αισθητική αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων και των ακάλυπτων χώρων των οικοδομικών τετραγώνων, την κατασκευή των αναγκαίων υποδομών ή άλλων παρόμοιων βελτιώσεων.

γ) βελτίωση της λειτουργίας του εξοπλισμού, της μορφής και αισθητικής των κοινόχρηστων χώρων, κοινωφελών εγκαταστάσεων και ακάλυπτων χώρων του οικοδομικού τετραγώνου.

Παράγοντες και κριτήρια υποβάθμισης περιοχών κατοικίας⁵⁶

Οι ιδιομορφίες της οικιστικής ανάπτυξης στον ελληνικό χώρο (κατακερματισμός και διασπορά της ιδιοκτησίας της γης, υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης ακόμη και στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αποταμίευση με κύρια κατεύθυνση την απόκτηση κατοικίας, αυτοστέγαση), η απρογραμμάτιστη ταχύρρυθμη ανοικοδόμηση που πραγματοποιήθηκε τα μεταπολεμικά χρόνια από την ιδιωτική πρωτοβουλία, κυρίως μέσω του συστήματος της αντιπαροχής, καθώς και ο περιορισμένος ρόλος του δημόσιου τομέα κατοικίας, είχαν σαν αποτέλεσμα την υποβάθμιση πολλών περιοχών κατοικίας.

56 (Λουκόπουλος Δ., 1990)

ΕΜΠ – Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών – ΔΠΜΣ Πολεοδομία και Χωροταξία
Διπλωματική εργασία, Νοέμβριος 2017

Τα σημαντικότερα προβλήματα που παρουσιάζονται συνήθως σ' αυτές τις περιοχές, είναι (κριτήρια υποβάθμισης):

- Δυσαναλογία ιδιωτικού προς δημόσιο χώρο, ανεπάρκεια εσωτερικού οδικού δικτύου, κοινόχρηστων χώρων, κοινωνικού εξοπλισμού, προβλήματα κυκλοφορίας και στάθμευσης
- Ανάμειξη της κατοικίας με άλλες ασυμβίβαστες και οχλούσες χρήσεις
- Δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες με υπερβολική ρύπανση και ταυτόχρονη έλλειψη πράσινου
- Ανάγκη προστασίας ιστορικών περιοχών και αξιόλογων κτιρίων
- Υψηλή οικοδομική εκμετάλλευση (αυξημένοι ΣΔ, υψηλές πυκνότητες, μεγάλα ποσοστά κάλυψης)
- Κακή οικοδομική κατάσταση και έλλειψη τεχνικού εξοπλισμού των κτιρίων

Με βάση τα κριτήρια υποβάθμισης και τις ιδιομορφίες του ελληνικού συστήματος κατοικίας, διακρίνουμε ορισμένους τύπους υποβαθμισμένων περιοχών κατοικίας, όπως τις:

α. Πυκνοδομημένες περιοχές πολυκατοικιών που κατασκευάστηκαν από το 1950 και μετά με το σύστημα της αντιπαροχής (Κυψέλη, Παγκράτι, Πατήσια, κ.λπ.)

β. Περιοχές προσφυγικών ή εργατικών κατοικιών που χτίστηκαν στο μεσοπόλεμο (Καισαριανή, Ταύρος, Θήβα, κ.λπ.) ή μεταπολεμικά με οργανωμένη δόμηση (προγράμματα ΟΕΚ) και που έχουν υποστεί έντονη φθορά του οικιστικού αποθέματος, μια και δεν υπήρχαν επαρκή κίνητρα για να επέμβει η ιδιωτική πρωτοβουλία

γ. Κεντρικές περιοχές μικτών χρήσεων ιστορικού χαρακτήρα που έχουν υποβαθμιστεί λόγω ανάπτυξης οχλουσών χρήσεων, χονδρεμπορίου, αναψυχής και μεταφορών (Μεταξουργείο, Γκαζοχώρι, Θησείο, Άνω Πόλη Θεσσαλονίκης, κ.λπ.)

δ. Περιαστικές περιοχές αυθαιρέτων ή οικισμών προ του '23 που εντάσσονται σαν πυκνοδομημένες σύμφωνα με τον Ν. 1337/83 και αντιμετωπίζονται με τις μελέτες επεκτάσεων της ΕΠΑ

ε. Περιαστικές περιοχές πρώην αυθαιρέτων που εντάχθηκαν στο σχέδιο τα τελευταία 30 χρόνια, με έντονα προβλήματα λόγω μη έγκαιρης υλοποίησης των σχεδίων και έργων τεχνικής και κοινωνικής υποδομής

στ. Πυκνοδομημένες περιοχές παραθεριστικής κατοικίας. Αποτελούν επίσης πρώην περιοχές αυθαιρέτων που εντάσσονται στο σχέδιο

Τα αρνητικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτού του τύπου είναι το παλιό οικιστικό απόθεμα, υποβαθμισμένες δηλαδή συνθήκες στέγασης από άποψη εμβαδού και ποιότητας κατοικίας, ελλείψεις σε τεχνική υποδομή, κοινόχρηστους χώρους και κοινωνικό εξοπλισμό. Η μέση, αλλά κυρίως η χαμηλή εισοδηματική στάθμη χαρακτηρίζει τους κατοίκους αυτών των περιοχών.

Ως θετικά χαρακτηριστικά κρίνονται οι χαμηλοί πραγματοποιημένοι ΣΔ, η κοινωνική συνοχή των οικιστών και η υιοθέτηση ενός τρόπου ζωής, καθώς και η θέση των περιοχών αυτών που βρίσκονται συνήθως σε άμεση γειτνίαση με κεντρικές περιοχές.

Το κυρίαρχο πρόβλημα αυτών των περιοχών είναι το ιδιόμορφο ιδιοκτησιακό καθεστώς (ανυπαρξία τίτλων κυριότητας σε πολλές περιπτώσεις, ύπαρξη πολλών κληρονόμων, κ.λπ.), καθώς και το γενικότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα που συναντάμε στον ελληνικό χώρο, των πολλών και μικρών ιδιοκτησιών που προκαλεί δυσκολίες στην εφαρμογή των προγραμμάτων μια και δεν υπάρχουν ευέλικτες μορφές αντιμετώπισης μέσω της νομοθεσίας (Αστικός Κώδικας). Ο συνδυασμός των παραπάνω προβλημάτων, με το γεγονός ότι κατοικίες και οικόπεδα ανήκουν στους οικιστές, οδηγεί συχνά σε υιοθέτηση διαδικασιών άλλων από αυτών της απαλλοτρίωσης, εξίσου όμως προβληματικών ως προς την εφαρμογή τους όπως, για παράδειγμα, της σύστασης αναγκαστικού συνεταιρισμού.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, υποβαθμισμένες περιοχές της Αττικής θεωρούνται κυρίως οι περιοχές του Δυτικού Τομέα, της Δυτικής Αττικής, κάποιοι δήμοι του Κεντρικού Τομέα, ενώ από τον Δήμο Αθηναίων τα δυτικά δημοτικά διαμερίσματα.

Η σημασία του πρασίνου στην πόλη

Τα περισσότερα σύγχρονα αστικά κέντρα χαρακτηρίζονται από άναρχη και αυθαίρετη δόμηση, γεγονός που οδηγεί στη συρρίκνωση των ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου και αποτελεί αιτία υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ως ελεύθεροι χώροι της πόλης θεωρούνται οι αδόμητες εκτάσεις, οι δρόμοι, οι νησίδες, οι πεζόδρομοι, οι πλατείες, οι παιδικές χαρές και χώροι παιχνιδιού, οι ακτές, τα ρέματα, οι ανοιχτοί αρχαιολογικοί χώροι, τα δημόσια και ιδιωτικά πάρκα ή άλση, οι κήποι, οι ανοιχτές και χωρίς κτίρια αθλητικές εγκαταστάσεις, οι ελεύθεροι χώροι στρατοπέδων και οι ακάλυπτοι χώροι πολυκατοικιών.

Ως χώροι αστικού πρασίνου θεωρούνται οι ελεύθεροι χώροι μέσα ή σε άμεση επαφή με την πόλη, στους οποίους κυριαρχεί η αυτοφυής ή φυτεμένη βλάστηση και καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα της επιφάνειάς τους, ενώ μπορεί να περιλαμβάνουν χρήσεις συμβατές όπως αναψυχή, αθλητισμός ή πολιτισμός. Στους χώρους αυτούς μπορούν να συμπεριληφθούν πλατείες, πεζόδρομοι με αυτά τα χαρακτηριστικά, όπως και ποτάμια, λίμνες και ρέματα.

Η σημασία των ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου στην πόλη είναι εξαιρετικά μεγάλη, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις πόλεων με υψηλές πυκνότητες δόμησης, καθώς από την ύπαρξη τους προκύπτουν σημαντικά περιβαλλοντικά, οικολογικά, αισθητικά και κοινωνικά οφέλη. Η κατάσταση στα σύγχρονα αστικά κέντρα είναι προβληματική λόγω της έντονης αστικοποίησης των τελευταίων ετών.

Οι ελεύθεροι χώροι και χώροι πρασίνου αποτελούν ίσως το σημαντικότερο παράγοντα βελτίωσης των κλιματικών συνθηκών μιας περιοχής, δημιουργώντας τη βάση για την επίτευξη της βιωσιμότητάς τους.

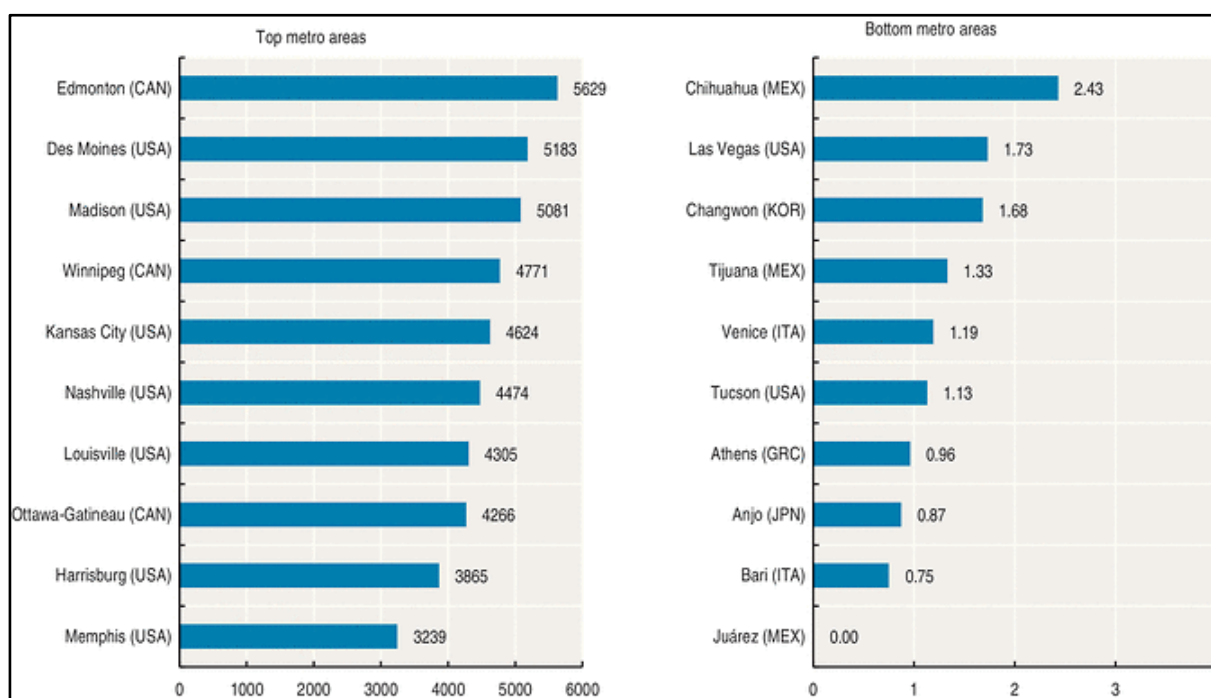
Είναι ευεργετικοί στη βελτίωση του διαφορετικού μικροκλίματος που παρατηρείται στο εσωτερικό των αστικών κέντρων, καθώς και στον μετριασμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, που παρατηρείται με την αύξηση της θερμοκρασίας στα πυκνά αστικά κέντρα σε σχέση με τις περιαστικές και αγροτικές περιοχές.

Η ύπαρξη του πρασίνου σε οποιαδήποτε μορφή συμβάλλει στον έλεγχο της ηλιακής ακτινοβολίας, στον σκιασμό και στη μείωση της θερμοκρασίας, ενώ συμβάλλει στον καθαρισμό της ατμόσφαιρας καθώς βελτιώνει σημαντικά την ποιότητα του αέρα.

Με την εφαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών οι συνθήκες αυτές μπορούν να βελτιστοποιηθούν. Αποτελούν χώρους συγκέντρωσης των κατοίκων σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, όπως σεισμούς και φωτιές, ενώ μειώνουν τον κίνδυνο πλημμύρων, καθώς απορροφούν το νερό της βροχής, εμπλουτίζοντας ταυτόχρονα τον υδροφόρο ορίζοντα. Είναι καταφύγια αναψυχής, χαλάρωσης, άθλησης και κοινωνικής συναναστροφής καθώς αναβαθμίζουν την έννοια της γειτονιάς και τις κοινωνικές σχέσεις στις πόλεις. Η βελτίωση του πρασίνου, σημαίνει αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, βελτίωση της ελκυστικότητας και της επισκεψιμότητας

Η σημασία των ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου στο λεκανοπέδιο Αθηνών είναι σημαντική καθώς αποτελούν το μέσο για να δημιουργηθεί ένας πνεύμονας πρασίνου και να κινηθεί ο αέρας που θα βελτιώσει την ποιότητα των κλιματικών συνθηκών σε όλο το λεκανοπέδιο. Ειδικά εφόσον το φαινόμενο της αστικής νησίδας είναι εξαιρετικά ισχυρό στην Αθήνα και αναπτύσσεται κυρίως στις κεντρικές και δυτικές περιοχές

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, το ελάχιστο απαιτούμενο όριο επιβίωσης αναλογίας πρασίνου είναι 9 (εννέα) τ.μ. ανά κάτοικο. Η κατάταξη του ίδιου οργανισμού τοποθετεί την Αθήνα σε ιδιαίτερα χαμηλή θέση (Εικόνα 10)

Εικόνα 5: Αναλογία Πρασίνων Χώρων Ανά Κάτοικο, ΟΟΣΑ 2014 (πηγή: πρόσβαση: 20.05.2015)

Για να προκύψουν πληρέστερα συμπεράσματα θα πρέπει να υπάρχουν τα ακόλουθα στοιχεία:

- Έκταση Δήμων
- Έκταση κοινόχρηστων χώρων – χώρων πρασίνου εντός δήμου
- Αριθμός κατοίκων

Μία πρώτη προσέγγιση του πρασίνου σε κάθε δήμο, και κατά συνέπεια σε κάθε τομέα, δίνεται στον Πίνακα 20: Οι διοικητικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής και το άθροισμα των πρασίνων που αυτοί έχουν (πηγή στοιχείων: Πηγή Υπουργείο Εσωτερικών και Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος - ΕΜΠ), Ιδία Επεξεργασία. Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται (σε εκτίμηση) το σύνολο πρασίνων. Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται (σε εκτίμηση) το σύνολο πρασίνων, σελ. 87. Χρειάζεται περισσότερη ανάλυση που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

02 Η αστική αναγέννηση ή ανασυγκρότηση (Urban Regeneration)

Ανάπλαση Περιοχής⁵⁷: «το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων, παρεμβάσεων και διαδικασιών πολεοδομικού, κοινωνικού, οικονομικού, οικιστικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, που προκύπτουν από σχετική μελέτη και που αποσκοπούν κυρίως στη βελτίωση των όρων διαβίωσης των κατοίκων, τη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος, την προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών, ιστορικών, μορφολογικών και αισθητικών στοιχείων και χαρακτηριστικών της περιοχής» (ν. 2508/1997, άρθρο 8, παρ. 1)

Στο ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013, ως απώτερος στόχος του άξονα «Αστική Ανάπλαση και Αναζωογόνηση» τίθεται «ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα βάσει των Ευρωπαϊκών κατευθύνσεων για την Πολιτική Συνοχής και τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», με τις εντάξεις των έργων να στοχεύουν σε «επιχειρηματικότητα και ανταγωνιστικότητα», «υλοποίηση και βιωσιμότητα του προγράμματος», «διαχείριση της κοινωνικής κρίσης». Ο γενικός στρατηγικός αναπτυξιακός στόχος που τέθηκε για την Περιφέρεια Αττικής ήταν «η ανάδειξη του διεθνούς ρόλου της πρωτεύουσας με παράλληλη εξομάλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής». Στα δύο προγραμματικά κείμενα που χρησιμοποιούνται ως εργαλεία σε αυτήν την εργασία, οι αναφορές στην οικονομία, την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη είναι πολλές – με ακριβώς αυτήν την σειρά και προτεραιότητα.

Στον κοινοτικό λόγο, η αστική αναγέννηση ή ανασυγκρότηση (urban regeneration) αποτελεί διαδικασία στην οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί πληθώρα μέσων προς επίτευξη των στόχων της που έγκεινται στην προώθηση μιας γενικότερης ανάπτυξης, τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Βασικά τέτοια μέσα αποτελούν ο πολιτισμός και η ψυχαγωγία, καθώς και οι αναπλάσεις.

57 Βλέπε κεφ. Ν. 2508/1997: Ειδικά για τις αναπλάσεις, σελ. 63

Στην αρχή της δεκαετίας του 1990⁵⁸, ο νεοφιλελεύθερο ενδιαφέρον στρέφεται στην επένδυση περιουσιακών στοιχείων σταθερών αποδόσεων: το κεφάλαιο επενδύεται σε νέα «καινοτόμα» άυλα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, στις ιδιωτικοποιήσεις και στην γη. Η τελευταία ήταν πάντα υποδοχέας πλεονάζοντος κεφαλαίου, σε αυτήν όμως την περίοδο οι τρεις αυτές τάσεις συνεργάζονται με στόχο την μονοπωλιακή αύξηση των κερδών και την συγκέντρωση του πλούτου σε μικρότερες κοινωνικές ομάδες. Οι πόλεις μετατρέπονται σε εμπόρευμα και ο επανακαθορισμός τους στον παγκόσμιο χάρτη είναι κρίσιμος παράγοντας της ανάπτυξής τους. Πρέπει να γίνουν ελκυστικές για να προσελκύσουν επενδύσεις και να ενισχύσουν την διεθνή ανταγωνιστικότητα τους, δηλαδή για την συσσώρευση του κεφαλαίου. Οι εθνικές ρυθμίσεις καθορίζουν ένα νέο θεσμικό, διοικητικό και πολιτικό πλαίσιο το οποίο στοχεύει στην αντικατάσταση των εθνικών ρυθμίσεων με νέες υποδομές για μια οικονομική ανάπτυξη προσανατολισμένη στην αγορά, σε σύμψνωση με την παγκοσμιοποιημένη και χρηματοπιστωτική οικονομία. Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν: ιδιωτικοποιήσεις δημόσιας γης και αγαθών, μεγάλα αναπτυξιακά προγράμματα που περικλύουν κοινούς χώρους, νέες χρήσεις γης, δημιουργία επιτηρούμενων / προστατευόμενων δημόσιων χώρων και την μετατροπή τους σε ιδιωτικούς.

Πρόκειται δηλαδή για μία νέου τύπου περίφραξη του χώρου προς όφελος του κεφαλαίου. Οι οριοθετήσεις αυτές αποτελούν τους πρωταρχικούς σκοπούς και αφορούν στα σχετικά με την γη δικαιώματα, μεταξύ άλλων οι χωροταξικές / πολεοδομικές ρυθμίσεις, η αλλαγή των χρήσεων γης, οι αναπλάσεις. Γίνονται αισθητές στην «ιδιωτικοποίηση» δημόσιων χώρων και υπηρεσιών, και την δημιουργία μίας «πόλης-φρουρίου» όπου τα «τείχη» κατοικιών, γραφείων και εμπορικών κέντρων μετασχηματίζουν την εικόνα και τον δημόσιο χαρακτήρα της και επιδιώκουν τον αποκλεισμό και των εκτοπισμό των υπόλοιπων κατοίκων. Από όλους εκείνους που απαξιώνουν την ανταλλακτική του αξία ή διακόπτουν τη διαδικασία κατανάλωσης – τους φτωχούς, τους άστεγους, τους μικροπωλητές των δρόμων, τους πολιτικούς ακτιβιστές, τους εναλλακτικούς, κτλ.

«Οι πολιτικές της Αστικής Αναγέννησης και της Αστικής Βιωσιμότητας αποτελούν και τις βάσεις τις οποίες δομείται, ακόμη και σήμερα, η αναπτυξιακή κατεύθυνση των πόλεων»⁵⁹»

03 Κράτος και Δημόσιο Συμφέρον. Η διαμόρφωση της Αττικής⁶⁰

Το κράτος, δεν είναι παρά ο μηχανισμός Εξουσίας σε κάθε Κοινωνικό Σύστημα. Η άσκηση εξουσίας⁶¹ τυπικά γίνεται σε όφελος του Κοινωνικού Συνόλου και αυτό σημαίνει ότι το Κράτος λειτουργεί ως «απρόσωπο» και έξω από «κυκλώματα» όργανο, με μοναδικό κριτήριο το Σύνταγμα και την Νομοθεσία που απορρέει από αυτό.

⁵⁸ *Ιστορικές τομές: πτώση υπαρκτού σοσιαλισμού και τέλος ψυχρού πολέμου, Συναίνεση της Ουάσινγκτον, Έναρξη ιδιωτικοποιήσεων δημοσίων οργανισμών, Συνέχεια δομικών κρίσεων καπιταλισμού*

⁵⁹ (Πρέπη, 2016)

⁶⁰ «Η Ιστορία είναι κάτι περισσότερο από την προϊστορία του παρόντος. Το κάθε παρελθόν έχει την δική του υπόσταση: ένα ανοικτό μέλλον». Thomas Nipperdey

⁶¹ *Το Κράτος ασκεί την εξουσία με σειρά διαδικασιών και οργάνων, διοικητικών, δικαστικών, εισπρακτικών, καταστολής, κοινωνικών παροχών κ.α. και έχει ως μέσο την Νομοθεσία και τον μηχανισμό κρατικής διοίκησης και ως όργανα όλες τις υπηρεσίες που χαρακτηρίζονται «κρατικές» όπως το Κοινοβούλιο και τα Υπουργεία, η Εφορία, η Αστυνομία και ο Στρατός, η Δικαιοσύνη κ.α.*

Η πραγματικότητα έχει δείξει ότι η άσκηση εξουσίας γίνεται σε όφελος της συγκεκριμένης ομάδας που κατέχει την εξουσία, και συνεπώς το Κράτος έχει δύο στόχους:

- Να ενεργεί σε όφελος της ισχυρότερης ομάδας που το επανδρώνει και το ελέγχει
- Να ενεργεί ως ρυθμιστής των τάσεων και πιέσεων των διαφόρων κοινωνικών ομάδων με στόχο την αποτροπή της αποσταθεροποίησης του Συστήματος.

«Κράτος Δικαίου, κατά την κλασική ελληνική πολιτική παράδοση, είναι μόνο εκείνο, στο οποίο η κυβερνητική λειτουργία ασκείται επί ίσων και ελεύθερων ανθρώπων από τους ομοίους τους και στο οποίο ο νόμος δεν εκφράζει τη βούληση των ισχυρών, ούτε την συναίνεση των πολλών, αλλά την ίδια την ιδέα της δικαιοσύνης»⁶²

Ένα τέτοιο κράτος για να λειτουργήσει χρειάζεται τους υλικούς πόρους που διασφαλίζουν την επιβίωσή του και την εκπλήρωση των σκοπών του. Η διαφοροποίηση ενός σύγχρονου κράτους δικαίου από τις απολυταρχίες είναι η σχέση του ως κυβερνητικό σύστημα (σύνταγμα, νόμοι) με το οικονομικό σύστημα (σύστημα παραγωγής και διαχείρισης των υλικών πόρων).

Η δυτική αντίληψη για το Κράτος και το Δίκαιο, σε αντίθεση με την Αθηναϊκή Πολιτεία⁶³ και το Βυζάντιο⁶⁴, βασίζεται στη δύναμη, ως υπόβαθρο των ανθρωπίνων σχέσεων και το συμβόλαιο ως αποτέλεσμα αναμέτρησης προσδίδει νομιμοποιητικό έρεισμα σε οποιαδήποτε συμπεριφορά ανεξαρτήτως ηθικού περιεχομένου.

Στις αρχές του 16^{ου} αι, αρχίζει να διαφαίνεται η διάκριση του κράτους με δικούς του σκοπούς και υπόσταση διακεκριμένους από το πρόσωπο και την περιουσία του ηγεμόνα. Την εποχή εκείνη αναπτύσσεται η αντίληψη ότι, για την ενίσχυση της εξουσίας του, το κράτος δικαιούται να παρεμβαίνει, να κατευθύνει και να ρυθμίζει τις σχέσεις της οικονομικής ζωής. Η δύναμη λοιπόν του κράτους προκύπτει όχι από την έκταση αλλά από τον πλούτο και την αύξησή του μέσω συστηματικής παρεμβατικής πολιτικής στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Με αυτόν τον τρόπο, εδραιώνεται σταδιακά στην αντίληψη του κοινού η αποικιοκρατική λογική. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της Μ. Βρετανίας, όπου ως χώρα με de facto περιορισμένη δυνατότητα γεωγραφικής επέκτασης, και όπου είχε ήδη διαμορφωθεί ως εμπορική δύναμη, υπήρχε η επιτακτική ανάγκη για διεύρυνση των εμπορικών της κινήσεων σε μια παγκόσμια οικονομία. Την ίδια εποχή ανθίζουν οι πρώτες φιλελεύθερες αντιλήψεις για την υπεροχή του ατομοκεντρικού υπέρ επί του κοινωνιοκεντρικού. Ο ατομικός εγωισμός εξάιρεται ως μοχλός της κοινωνικής ευημερίας και το κράτος οφείλει να απέχει για να μην διαταράσσει την ομαλή λειτουργία των οικονομικών νόμων. Εμπεριέχονται δηλαδή οι αρχές του διεθνούς καταμερισμού του παραγωγικού έργου, της εκμεταλλεύσεως συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας και του ανοίγματος των αγορών εμπορευμάτων, κεφαλαίου και εργασίας.

62 (Καραμανώφ, Μαρία, 2010) κεφ. Κράτος και Οικονομία: Σύντομη αναδρομή σε μια κρίσιμη σχέση της

63 Η Αθηναϊκή Πολιτεία είχε στεγανό διαχωρισμό μεταξύ εκείνων που παρήγαγαν πλούτο και εκείνων που λαμβάνουν πολιτικές αποφάσεις. Καμία σκέψη (πολιτική, φιλοσοφική, ιστορική, ακόμη και οικονομολόγων) δεν προσδίδει στην οικονομία τη θέση αυτοτελούς επιστήμης με δικές της αρχές και νόμους υπέρτερους εκείνων που ορίζει η ηθική και η πολιτική φιλοσοφία. Η σημασία των οικονομικών είναι σημαντική για την καλή λειτουργία της πόλης ως συστήματος, και ο πλούτος δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσον για την ευημερία.

64 Με κρατούσα τη χριστιανική αντίληψη περί κοινωνικής αλληλεγγύης, η δημοσιονομική υπηρεσία είναι ο σπουδαιότερος κλάδος για την εξυπηρέτηση του σκοπού. Αξιοσημείωτο είναι ότι η ιδιωτική διδασκαλία θεωρούταν είδος εμπορικής συναλλαγής.

Στα τέλη του 19^{ου} αι., οι αγορές έχουν ενδυναμωθεί, είναι όμως αντικειμενικά εξαρτημένες από το κράτος: οι δρόμοι στις αποικίες ανοίχτηκαν μέσω κρατικών πολέμων, οι υποδομές έγιναν με κρατικές δαπάνες, και τα όποια λάθη των αδικιών που δεν μπόρεσαν να διορθώσουν τα επωμίστηκε το κράτος. Έτσι, η παρέμβαση του Κράτους στην οικονομική ζωή με στόχο την εξασφάλιση της οικονομικής και πνευματικής ευημερίας των πολιτών και την εξάλειψη των κοινωνικών αδικιών, γίνεται αποδεκτή από τις οικονομικές σχολές αλλά και τις πολιτικές δυνάμεις της Ευρώπης.

Στο διάστημα από το κραχ του 1929 έως το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο κρατικός μηχανισμός αναλαμβάνει να διατυπώσει τους αναγκαίους τεχνικούς όρους συσσώρευσης του κεφαλαίου και επέκτασης της καπιταλιστικής παραγωγής. Αναπτύσσεται η έννοια του φιλελευθερισμού και του κοινωνικού κράτους, ενώ αναδύεται η καταναλωτική κοινωνία ως συνέχιση των αντιφάσεων του καπιταλιστικού συστήματος, αλλά πλέον σε παγκόσμια κλίμακα.

Μετά την λήξη του Β' ΠΠ, και με την ίδρυση των Διεθνών Δημοσίων Οργανισμών και την θεσμική έναρξη της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκινούν συζητήσεις σε κλειστές λέσχες και κύκλους, που αποτελούνται από νέους πολιτικούς και επιστήμονες, κυρίως οικονομολόγους. Οι ετερόκλητες οικονομολογικές θεωρίες τους αντιμετωπίζονται με συγκατάβαση από την επιστημονική κοινότητα. Σταδιακά αρχίζουν να συγκλίνουν προς ένα νεοφιλελεύθερο μοντέλο, το οποίο καταξιώνεται ταχύτατα μέσα από τα μεγάλα αμερικάνικα πανεπιστήμια και think tanks. Θεμέλιο αυτού του ρεύματος (το οποίο αποτελεί ουσιαστικά μία αναβίωση της κλασικής ή φιλελεύθερης σχολής του 18ου και 19ου αιώνα), είναι ο γνωσιολογικός σκεπτικισμός, σύμφωνα με τον οποίο δεν υπάρχει, άρα ματαιώς αναζητείται, αντικειμενική επιστημονική αλήθεια, όπως επίσης και αντικειμενικό και θεμελιώδες σύστημα αξιών. Σε αυτήν την κατεύθυνση, οποιαδήποτε προσήλωση των λαών στο ιστορικό τους παρελθόν και στα πολιτιστικά και εθνικά τους πρότυπα και ιδεώδη αντιμετωπίζεται ως τροχοπέδη⁶⁵.

Στην Ελλάδα, σημαντικές εξελίξεις στον τομέα των δημοσίων έργων έχουμε κυρίως μετά τον ΒΠΠ, την περίοδο από την λήξη του εμφυλίου πολέμου (1949) μέχρι και το τέλος της στρατιωτικής δικτατορίας (1974). Ο κρατικός μηχανισμός αναλαμβάνει να διαμορφώσει τους αναγκαίους τεχνικούς όρους ανάπτυξης του κεφαλαίου και επέκτασης της καπιταλιστικής παραγωγής καθώς διαμορφώνεται ένας ιδιαίτερος κλάδος παραγωγής, ο καπιταλιστικός κατασκευαστικός τομέας. Σ' αυτή την φάση κύριο χαρακτηριστικό είναι η εμφάνιση των πρώτων τεχνικών επιχειρήσεων Ε' Τάξης και το ξεκίνημα και η επέκταση των βασικών έργων τεχνικής υποδομής της χώρας.

Την ίδια εποχή το σχέδιο Μάρσαλ, λειτουργεί ως μέσο ανακατανομής εισοδήματος από τους αμερικάνους φορολογούμενους προς τις κατασκευαστικές εταιρίες των ΗΠΑ που αναλαμβάνουν την ανοικοδόμηση της ισοπεδωμένης Ευρώπης. Χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο για την επιβολή του αμερικάνικου μοντέλου του καπιταλισμού αλλά και τον αποκλεισμό των αριστερών κομμάτων που είχαν γιγαντωθεί χάρη στην ηρωική τους αντίσταση στην ναζιστική κατοχή. (Infowar, 2015)

Η ελληνική οικονομία είναι εξαρτημένη από το παγκόσμιο αλλά κυρίως από το ευρωπαϊκό καπιταλιστικό σύστημα. Έτσι, της «επιτράπηκε» η δραστηριότητα σε κλάδους μη ανταγωνιστικούς για το κυρίαρχο ξένο κεφάλαιο, απαγορεύοντάς της τον βιομηχανικό προσανατολισμό. Η διασφάλιση κεφαλαίων γινόταν μόνο με επενδύσεις στην γη

65 (Καραμανώφ, Μαρία, 2010)

και την οικοδομή, και σε ένα ποσοστό με νόμιμη ή παράνομη μετακίνηση κεφαλαίων σε ασφαλέστερες χώρες. επικυρώνει η έκθεση Βαρβαρέσου, μετά τον εμφύλιο.

Το 1951, σε αυτήν την κατεύθυνση, του καπιταλιστικού κατασκευαστικού τομέα, την απαγόρευση στον βιομηχανικό προσανατολισμό και την στροφή προς την επένδυση σε γη και ακίνητα, δημοσιεύεται η έκθεση Βαρβαρέσου, η οποία αποτελεί καθοριστικό σημείο τομής για την μετέπειτα εξέλιξη της χώρας μας. Σε αυτήν τονίζεται ότι «...η Ελλάδα είναι και θα παραμείνει χώρα με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητας, δηλαδή χώρα πτωχή». Για τον Βαρβαρέσο, η φτώχεια οφείλεται στο άγονο του εδάφους ως προς την γεωργία και στην έλλειψη πρώτων υλών, κεφαλαίων και ειδικευσης ως προς την βιομηχανία. Θεωρεί δε αδύνατη την βιομηχανική ανάπτυξη και την αποδίδει στην έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος και στην τάση κερδοσκοπίας και βραχυπρόθεσμης προοπτικής των επιχειρηματιών, καθώς και στην έλλειψη πολιτικής σταθερότητας. Αντιθέσεις στην έκθεση προέρχονται και από την δεξιά, όπως κείμενα των Ζολώτα, Ευελπίδη, Ζίγδη, Τσάτσου, Κούλη, Κουβέλη, Χριστοδουλοπούλου⁶⁶.

Αντίθετα, για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες, η Ελλάδα ήταν ο ιδανικός τόπος για να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους: κατάλληλη φορολογική πολιτική, παροχή πολλαπλών κινήτρων εγκατάστασης, μειωμένη περιβαλλοντική ευαισθησία, χαμηλού κόστους εργατικό δυναμικό, κατεστραμμένη και κυνηγημένη αριστερά, και άρα αδύναμο συνδικαλιστικό κίνημα. Μεταξύ των ετών 1957 – 1973 παρατηρείται μεγάλη αύξηση των βιομηχανικών ΑΕ και ΕΠΕ, και εξάπλωση της ανάπτυξης πέρα από την Αττική, στα όριά της (λογική «αποκέντρωσης»), και στις μεγάλες πόλεις. Η ανάπτυξη της κεφαλαιοκρατικής οικονομίας απαιτούσε τη διαμόρφωση μιας ευρείας τεχνικής υποδομής απαραίτητη για την συνολική λειτουργία της καπιταλιστικής οικονομίας: την παραγωγή, κυκλοφορία και διάθεση των εμπορευμάτων και υποστηρίχθηκε από τα μεγάλα έργα υποδομής (κυρίως οδικοί άξονες)

Ο καπιταλιστικός κατασκευαστικός τομέας θα παίξει ιδιαίτερο λόγο στην εξέλιξη των δημοσίων έργων, και θα επιβάλλει την πολιτική του, ιδιαίτερα μέσω της εκπροσώπησής του στα κυβερνητικά σχήματα ή στο στενό ή ευρύτερο δημόσιο τομέα, διαμορφώνοντας τα σχήματα που εξυπηρετούν καλύτερα τους σκοπούς του.

Με την Κοινή Αγροτική Πολιτική το 1962, και την έναρξη της απαξίωσης της πρωτογενούς παραγωγής, ολοκληρώνεται η ερήμωση του αγροτικού τοπίου και η γιγάντωση του μεταναστευτικού κύματος προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και ειδικά την Αθήνα. Λίγα χρόνια πριν, η ψήφιση του ν. Ν. 3879/58 που καθιερώνει το σύστημα αντιπαροχής στην οικοδομή, δημιουργεί τις ευνοϊκές συνθήκες για την έντονη οικοδομική δραστηριότητα που ακολουθεί, και οι βασικές αρχές της «ανάπτυξης της χώρας» έχουν τεθεί: τουριστική ανάπτυξη, οικοδομή, μη παραγωγική οικονομία, εισαγωγή του ΙΧ στην καθημερινότητα.

Στα μέσα της δεκαετίας του '60, επέρχεται κορεσμός της οικοδομικής δραστηριότητας στις κεντρικές περιοχές και μία επακολουθούμενη πτώση των τιμών αυτών των ακινήτων. Επιπλέον, οι πιέσεις των κατοίκων των περιοχών αυτών για «υγιεινότερο περιβάλλον», δεν μπορούσε να υλοποιηθεί εμπορευματικά μέσω των μονοκατοικιών των προαστίων. Έτσι με στόχο την αναθέρμανση της οικοδομικής δραστηριότητας ψηφίζεται την εποχή της δικτατορίας ο αναγκαστικός νόμος 395/1968, ο οποίος προβλέπει αύξηση των συντελεστών δόμησης κατά 30%, και συντελεί στην ολοκληρωτική πολυκατοικοποίηση των ελληνικών πόλεων. Η οικοδομή ήταν πεδίο δράσης των μικρομεσαίων

66 (Σαρηγιάννης, 2000)

κεφαλαίων, ενώ η βιομηχανία του μεγάλου κεφαλαίου, και έτσι η δραστηριοποίηση του τελευταίου στον χώρο της οικοδομής (μέσω της λύσης της οργανωμένης δόμησης) δεν πραγματοποιήθηκε.

Η κρίση του 1973 (πετρελαϊκή) σηματοδοτεί και την απαρχή της αποβιομηχάνισης στην Ελλάδα, στην ουσία την μεταφορά του Κεφαλαίου σε χώρες με ευνοϊκότερο περιβάλλον. Η πτώση της δικτατορίας το 1974, και η επακόλουθη αρχική αντίσταση στις επιταγές της, καθώς και η ψήφιση του Συντάγματος του 1975, που εισάγει για πρώτη φορά την έννοια της προστασίας του περιβάλλοντος, συνηγορούν προς αυτήν την τάση.

Η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ σηματοδοτεί την νέα εποχή της εσωτερικής κινητικότητας: διαμορφώνεται μία νέα αστική τάξη η οποία μετακινείται από το κέντρο στα βόρεια και νότια προάστια και στην ευρύτερη περιφέρεια, αναζητώντας με τον τρόπο αυτό περιοχές που πληρούσαν τις προϋποθέσεις ένταξης σε ένα διαφορετικό κοινωνικό επίπεδο. Την εποχή αυτή σταθμός θεωρείται και η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και ο επαναπατρισμός των παλιννοστούντων στην Ελλάδα.

Η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, συμπίπτει χρονικά με την «επιβολή» της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διαδικασιών που αυτή επιβάλλει σε κάθε είδους πολιτικές ή σχεδιασμούς, με αποτέλεσμα την συμβολή προς την απαξίωση κάθε πολιτικής θεωρίας που εξαιρεί την συλλογικότητα και τον σχεδιασμό. Αντιθέτως αρχίζει να προβάλλεται το πρότυπο του ισχυρού ατόμου, το οποίο κατορθώνει να απολυτρωθεί από τα δεσμά της εθνικής, πολιτιστικής και κοινωνικής καταγωγής του και να δεσπόσει στην αρένα της αγοράς, παίζοντας σωστά με τους κανόνες της.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, έθετε ως βασικό στόχο την ευρύτερη κοινωνική και οικονομική συνοχή, έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η ευρωπαϊκή ενοποίηση. Η εισροή των κοινοτικών κονδυλίων βελτιώνει φαινομενικά την αναπτυξιακή εικόνα της Ελλάδας. Είναι η εποχή που η ιδιωτική (υπερβολική) κατανάλωση ήταν ο βασικός πυλώνας του μοντέλου κοινωνικής ανάπτυξης και της συνδεδεμένης με αυτό κοινωνικο-πολιτικής τάξης. Η αύξηση των συντελεστών δόμησης αλλά και η επιθετική πολιτική των τραπεζών για την παροχή δανείων (κυρίως στεγαστικών αλλά και καταναλωτικών) ευνοεί την οικοδομική δραστηριότητα. Η γη παραδίδεται στην οικοδομή. Ο σχεδιασμός είναι ανεπαρκής, ενώ η καταναλωτική διάθεση και η προσδοκία του εύκολου πλουτισμού δεν δίνουν το περιθώριο διεκδικήσεων κοινόχρηστων και ελεύθερων χώρων, ή βιώσιμων λύσεων που αποσκοπούν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η πόλη έγινε ένα εμπόρευμα και το νέο αναπτυξιακό μοντέλο που προτάσσεται είναι η διόγκωση του τριτογενούς τομέα και μία εσωστρέφεια της οικονομίας.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 έως και την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός για την Μητροπολιτική Αθήνα είχαν ως κύριο στόχο την ανάδειξη του «διεθνούς της ρόλου». Στο πλαίσιο αυτό ο σχεδιασμός αδιαφόρησε για τα ουσιαστικά και καθημερινά προβλήματα στις πόλεις και θεμελίωσε ένα έλλειμμα σχεδιασμού για το δημόσιο συμφέρον⁶⁷. Η νέα οικονομία, απαιτεί νέες δραστηριότητες και αδιαφορεί για τα προβλήματα των πόλεων που θα γιγαντωθούν στην περίοδο της κρίσης: η κατοικία, η δομή της ιδιοκτησίας γης και η γαιοπρόσδοος, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης, η κοινωνική συνοχή και η αντιμετώπιση της ανεργίας, οι τεχνικές υποδομές, οι άτυπες δραστηριότητες και οι οικονομικοί

67 Χατζημαχάλης

μετανάστες, η ρύπανση και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, οι διατροφικές ανισότητες στον αστικό χώρο και τέλος τα φαινόμενα gentrification.

Λίγο πριν από την κρίση του 2008, ο κυρίαρχος λόγος για την πόλη και τις κεντρικές συνοικίες αρχίζει να εστιάζει στην αύξηση των λαθρομεταναστών, στους ναρκομανείς, στα άδεια κτίρια, και αρχίζουν τα δημοσιεύματα που οριοθετούν τις περιοχές – γκέτο της Αθήνας.

Με την υπαγωγή της χώρας μας σε καθεστώς μνημονίων, και με την έναρξη των σκληρών φιλελεύθερων πειραμάτων, ξεκινά η περίοδος μίας εξαιρετικά δύσκολης κοινωνικής και οικονομικής κρίσης. Με τον πρώτο νόμο⁶⁸ υποχρέωση ήταν και: «η διαχείριση και αποκρατικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων, όπου μεταξύ άλλων η κυβέρνηση θα επανεξετάσει την αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας, συμπεριλαμβανομένων των εκτάσεων που ανήκουν σε δημόσιες επιχειρήσεις ή στην κυβέρνηση» καθώς και «ενός προγράμματος αποκρατικοποιήσεων για την πώληση περιουσιακών στοιχείων και επιχειρήσεων που ανήκουν στο Κράτος με στόχο την είσπραξη 1 δισεκατομμυρίου ευρώ ανά έτος την περίοδο 2011 – 2013».

Οι ιδιωτικοποιήσεις ως στρατηγική του νεοφιλελευθερισμού ήδη από τη δεκαετία του '80 δεν ήταν παρά η αναζήτηση διεξόδου από την κρίση υπερσυσσώρευσης του κεφαλαίου. Οι ιδιωτικοποιήσεις με όρους μνημονίου πρόσθεσαν σ' αυτή τη μακρόχρονη στρατηγική του κεφαλαίου χαρακτηριστικά αποικιοποίησης της χώρας. Γι' αυτό και το ΤΑΙΠΕΔ συγκροτήθηκε εξ αρχής ως ταμείο εμπράγματης εγγυοδοσίας υπέρ των δανειστών.

68 Ν. 3845/06.05.2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη – μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» (ΦΕΚ 65 Α)

Κεφάλαιο 5 Ανα-Κεφαλαιο-Ση

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, σε μια περίοδο υποχώρησης των παρεμβατικών πολιτικών του κράτους πρόνοιας και αντικατάστασης τους από πλαίσια και κανόνες λειτουργίας της αγοράς και σταδιακής κυριαρχίας των νεοφιλελεύθερων πολιτικών απορύθμισης, η περιβαλλοντική και χωροταξική διάσταση ενσωματώνονται στην διαδικασία αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη. Δημιουργούνται με τον τρόπο αυτό οι προϋποθέσεις για την διαμόρφωση γενικών πλαισίων και κανόνων για την άσκηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, μέσα από πεδία ρυθμίσεων και πολιτικών του νέου τύπου.

Ο κυρίαρχος λόγος αυτών των πολιτικών εμφανίζει ως επίκεντρο το ενδιαφέρον για την αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων, την διάχυση των τεχνολογικών καινοτομιών, την προστασία του περιβάλλοντος και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Ενσωματώνονται οι αρχές της λεγόμενης αειφόρου ανάπτυξης ενώ έρχεται στο προσκήνιο νέο πλαίσιο για το σχεδιασμό και την άσκηση κρατικών πολιτικών και ρυθμίσεων όπου κυριαρχούν οι υπερεθνικές και διαπραγματευτικές πολιτικές. Ο χώρος αναδύεται ως ένα προνομιακό πεδίο σύνθεσης ρυθμίσεων οι οποίες δεν είναι εφικτές μέσα από την τομεακή επιδίωξη επιμέρους αναπτυξιακών, περιβαλλοντικών ή άλλων εξειδικευμένων στόχων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ενσωμάτωση στην εθνική στρατηγική, ξεχωριστού άξονα που στοχεύει «στην αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος... του δημόσιου τομέα», για να μετατραπεί «σε σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο σχεδιασμού και εφαρμογής των δημοσίων πολιτικών». Το ενδιαφέρον προκύπτει όταν συνδιαστεί ο τρόπος υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, η διαχείρισή του και ο δημόσιος τομέας. (οι ειδικές υπηρεσίες δεν είναι δημόσιοι φορείς, όμως εντάσσουν έργα που αφορούν σε δημόσιες υπηρεσίες και αγαθά).

Στην παρούσα εργασία έγινε μία προσπάθεια απεικόνισης της χωρικής κατανομής των έργων που έχει εντάξει στον άξονα της Αναζωογόνησης Αστικών Περιοχών η Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Αττικής, η οποία ήταν και η αρμόδια για την διαχείριση του συνόλου του προϋπολογισμού του συγκεκριμένου άξονα.

Παρουσιάστηκαν σε μορφή πινάκων οι εντάξεις ανά πρόσκληση ενδιαφέροντος (συνολικά τρεις) και εντοπίστηκαν στην εφαρμογή google map τα χωρικά σημεία. Στην συνέχεια έγινε η εξαγωγή συμπερασμάτων για κάθε πρόσκληση αλλά και συνολικά. Για την πληρέστερη απάντηση των αρχικών ερωτημάτων, διατυπώθηκαν τα κριτήρια των υποβαθμισμένων περιοχών, καθώς και έγινε συνοπτική αναφορά στην σημασία του αστικού πρασίνου, αλλά και της έννοιας της αναζωογόνησης.

Από το έλεγχο των ενταγμένων πράξεων, διαπιστώθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού του άξονα πήγε σε δράσεις που αφορούσαν περιοχές που δεν πληρούσαν τα κριτήρια υποβάθμισης και τους στόχους του προγράμματος.

Ανοικτό παραμένει το ερώτημα της διοίκησης και της διαδικασίας ένταξης των έργων και ο καταλογισμός των ευθυνών για το κόστος των έργων. Στο κόστος λειτουργίας και συντήρησης όλου του μηχανισμού που αποτελείται από δαπάνες που αναφέρονται στην σύσταση, την στελέχωση, την λειτουργία των ΑΕ και των ΕΥ, που δημιουργήθηκαν για την παρακολούθηση και την υλοποίηση, και καλύπτονται από το ΠΔΕ. Στο περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος των έργων, τα οποία είναι στην πλειοψηφία τους ασύνδετα όχι μόνο μεταξύ των έργων του συγκεκριμένου προγράμματος,

αλλά και με συναφείς δράσεις και άλλων ΕΠ και ΠΕΠ. Η δημιουργία μίας σύνθετης δομής διαχείρισης, παράλληλης στο δημόσιο η οποία, δεν ακολουθεί τους κανόνες δικαίου του δημοσίου, αλλά των κανονισμών της ΕΕ, είναι δύσκολο (;) να ελεγχθεί και τελικά οδηγεί τις ροές χρηματοδότησης σε κέντρα εξουσίας.

Η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης⁶⁹ συνίσταται στην εκπλήρωση δημοσίων σκοπών χάριν του δημοσίου συμφέροντος και επιτελείται σε δύο σαφώς διακεκριμένα στάδια σύμφωνα με την θεωρία των αποφάσεων:

Α) Λήψη Απόφασης: Τα κατά περίπτωση αρμόδια διοικητικά όργανα, προχωρούν (σε διάφορες φάσεις) στην επεξεργασία όλης εκείνης της πληροφορίας που πρέπει να ληφθεί υπόψη από το τελικώς αποφασίζον αρμόδιο όργανο, προκειμένου αυτό να προβεί νομίμως στην οριστική του επιλογή, δηλαδή στην έκδοση της ατομικής εκτελεστής διοικητικής απόφασης και Β) Εφαρμογή: εκτέλεση όλων εκείνων των υλικών ενεργειών που είναι αναγκαίες για την υλοποίηση της ληφθείσης αποφάσεως, έτσι ώστε τα προβλεπόμενα από αυτήν αποτελέσματα να επέλθουν έτσι ακριβώς όπως σχεδιάστηκαν.

Όμως τελικά, «... η διοίκηση και διαχείριση των υποθέσεων δημοσίου συμφέροντος, η οποία αποτελεί και την πεμπτούσια της κρατικής λειτουργίας, αποσπάται σταδιακά από το κράτος και ανατίθεται σε μια πληθώρα ετερόκλητων φορέων, οι οποίοι ανεξάρτητα από το νομικό τους ένδυμα, είναι πράγματι εντεταγμένοι στην αγορά και υπηρετούν την λογική της⁷⁰». Μέσα στο σύστημα της ελεύθερης αγοράς, όπου οι πόροι ελέγχονται ιδιωτικά και οι κρίσιμες αποφάσεις λαμβάνονται από δεδομένους συσχετισμούς κοινωνικό- οικονομικών συμφερόντων σε χώρους μη ρυθμιζόμενους από την πολιτική και το δημόσιο έλεγχο.

Τα έργα των αναπλάσεων είναι δημόσια έργα που θα έπρεπε να «... καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνατοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην ασφάλεια της χώρας και γενικά αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του λαού. Εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και υλοποιούν επιλογές του δημοκρατικού προγραμματισμού»⁷¹

Με βάση τα στοιχεία των ενταγμένων έργων στον άξονα των Αναπλάσεων του ΠΕΠ Αττική 2007 – 2013, είναι ανάγκη να επανεξεταστούν οι ασκούμενες πολιτικές των περιφερειακών ανισοτήτων, διότι μέσω του μηχανισμού διαχείρισης διαπιστώνεται μία τάση δημιουργίας χωρικών αστικών ανισοτήτων. Αυτό οδηγεί στις ακόλουθες αρχικές παρατηρήσεις/συμπεράσματα:

Τα κριτήρια των υποβαθμισμένων περιοχών, δεν είχαν εντοπιστεί από την αρχή στην διαδικασία των αιτήσεων. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να τεθούν προνομιακοί συντελεστές για την ένταξη των χαρακτηρισμένων ως υποβαθμισμένων περιοχών της Αττικής σε σχέση με τους υπόλοιπους. Ακόμη θα μπορούσε να συνυπολογιστεί το ποσοστό πρασίνου ανά δήμο, και έτσι να μην βλέπουμε το παράδοξο της ένταξης έργων βελτίωση πρασίνου σε περιοχές με παραδοσιακή την ύπαρξη πρασίνου στην περιοχή τους (Κηφισιά, Ψυχικό, Ν. Ερυθραία).

⁶⁹ (Καραμανώφ, Μαρία, 2010)

⁷⁰ (Καραμανώφ, Μαρία, 2010)

⁷¹ Ν. 1418/84 (ΦΕΚ-23 Α'): Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων

Οι δήμοι οι οποίοι είναι πιο προετοιμασμένοι για την διαδικασία υποβολής των αιτήσεων, βρίσκονται σε ευνοϊκότερη θέση σε σχέση με τους άλλους, διότι το σύστημα αξιολόγησης ευνοεί τους «πιο γρήγορους». Μια πρώτη ανάγνωση των ημερομηνιών ένταξης, δείχνει να επιβεβαιώνει την παρατήρηση, αλλά χρειάζεται περισσότερος έλεγχος για να εξάγουμε αξιόπιστα συμπεράσματα. Οι δήμοι αυτοί τυγχάνει (;;;) να είναι ευήμεροι, χωρίς υποβάθμιση, και ο πληθυσμός τους να αποτελείται από μεσαία έως υψηλά εισοδήματα. Δημιουργούνται επιπλέον ερωτήματα σχετικά με τα δίκτυα πολιτικών πιέσεων για την ένταξη των έργων και την κατεύθυνση των χρηματορροών.

Προτεραιότητα δίνεται την απορροφητικότητα των πόρων των προγραμμάτων και όχι στην ορθή κατανομή των πόρων σύμφωνα με τις ευαγγελίες των προγραμματικών κειμένων. Έτσι ο έλεγχος εφαρμογής των στόχων παρουσιάζεται θετικός και η διαδικασία αποτελεί μία ακόμη «γραφειοκρατική αγκύλωση», από αυτές που η ΕΕ ζητά τον εξορθολογιασμό τους.

Στις εντάξεις των έργων υπάρχει εξαιρετική ανομοιογένεια στον προϋπολογισμό των ενταγμένων έργων. Έτσι, αντίστοιχης δυναμικότητας έργα, έχουν διαφορετικές κοστολογήσεις, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται η σημασία της ένταξής τους. Ένα κριτήριο ασφάλειας για την ορθή κατανομή των πόρων θα μπορούσε να είναι η σύνταξη τιμολογίου μονάδων ή/και εργασιών.

Με βάση τα αρχικά συμπεράσματα, είναι εύλογο να προκύψει η εκτίμηση ότι παρόμοια φαινόμενα μη ορθής χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων έχουν παρουσιαστεί και στα έργα των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων, και ότι η διαίωση του φαινομένου οφείλεται στην έλλειψη ποιοτικής αξιολόγησης των προγραμμάτων. Διαπιστώνουμε ότι ένα μεγάλο ΠΕΠ, με σχετικό με την χωρική διάσταση προϋπολογισμό, να εμφανίζει ανεπάρκεια στην διαδικασία σχεδιασμού του, υλοποιώντας δράσεις – έργα τα οποία να τονίζουν το ζήτημα του δυισμού του χώρου, διασπώντας την ζητούμενη κοινωνική και χωρική συνοχή.

Οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις είναι ένας μηχανισμός υλοποίησης νεοφιλελεύθερων πολιτικών. Μέσω των υποδείξεων του οργάνου της Κομισιόν, είναι από την αρχή σχεδιασμένος έτσι ώστε να υπακούει στις αρχές της «ελεύθερης αγοράς». Όπως αναφέρει και ο Αχ. Μητσός⁷² «Το 80% περίπου των εσόδων του κοινοτικού προϋπολογισμού προέρχεται από τις απευθείας εισφορές των κρατών-μελών στη βάση του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματός τους και από τις αντίστοιχες εισφορές στη βάση της αξίας της φορολογητέας ύλης του φόρου προστιθέμενης αξίας (σφ. ΦΠΑ)». Οι πόροι δεν έχουν αναδιανεμητικό ρόλο, «Με άλλα λόγια, δεν ισχύει ότι οι φτωχότερες χώρες ενισχύονται περισσότερο⁷³», και επιπλέον δεν πρέπει να κατευθυνθούν σε δαπάνες συνοχής, βιωσιμότητας, ποιότητας ζωής, «αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιοχών», «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της προστασίας του περιβάλλοντος» η «Δημιουργία προϋποθέσεων για καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας». Η αναπτυξιακή πολιτική, από τον σχεδιασμό της μέχρι την υλοποίηση, καλυπύεται αξιακές έννοιες, για να τις αγνοήσει στην συνέχεια, με μοναδικό σκοπό να εφαρμόσουν τις από την αρχή σχεδιασμένες πολιτικές ανάπτυξης χωρίς κοινωνικό αντίκτυπο.

⁷² Βλ. και Κεφ. Κεφάλαιο 01073790978Υλοποίηση της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κοινοτικός Προϋπολογισμός, σελ.17

⁷³ (Αχιλλέας Μητσός, 2014)

Συνομογραφίες

- ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΠ: Άξονας Προτεραιότητας
ΓΓ: Γενικός Γραμματέας ή Γενική Γραμματεία
ΕΑΣ: Εθνική Αρχή Συντονισμού
ΕΔΑ: Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή
ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥ: Ειδική Υπηρεσία
ΕΥΔ: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΕΥΣΕΕΠ: Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
ΚΘΠ: Κωδικός Θεματικής Προτεραιότητας
ΚΜ: Κράτος μέλος
ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΥΑ: Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΜΕ: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΟΠ: Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
ΠΑΘΕ: Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι (οδικός άξονας)
ΠΑΕ: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΠ: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Π/Υ: Προϋπολογισμός
ΤΣ: Ταμείο Συνοχής
ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

Λοιπές Πηγές

- Περιφερειακή Πολιτική, σειρά: Η Ευρωπαϊκή ένωση με απλά λόγια (2014). Διαθέσιμο στο .

Κείμενα

- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, Αθήνα, Ιανουάριος 2007
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΑΤΤΙΚΗΣ Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013 (Κωδικός ΕΠ: 13 CCI: 2007GR161P) Αθήνα, Δεκέμβριος 2012
- Εγκεκριμένη Ετήσια έκθεση ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 έτους 2011 (Ιούνιος 2012)

Ιστοσελίδες

ΕΔΑ Αττικής: (τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2015)

ΕΣΠΑ: (τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2015)

ΚΠΣ, κλπ: (τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2015)

Στοιχεία Προσκλήσεων και Εντάξεων

Όλα τα στοιχεία ανακτήθηκαν από την ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής: (στο διάστημα από Μάρτιος έως Μάιος 2015)

και έγινε δειγματοληπτικός έλεγχος από την ιστοσελίδα που δημιουργήθηκε στο Υπ. Ανάπτυξης για την παρακολούθηση των έργων: (τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2015)

ΦΕΚ (τεύχος Β'): Περί Εκχώρησης Αρμοδιοτήτων Διαχείρισης του ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013, σε Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ)

1749/05.11.2010: ΕΥΔ ΕΠ ΨΣ	Εκχώρηση ποσού:	225.898.244€
196/11.02.2011: ΕΥΔ ΕΠΠΕΡΑΑ	Εκχώρηση ποσού:	52.651.414€
2175/28.09.2011: ΕΔΑ Αττικής ⁷⁴	Εκχώρηση ποσού:	1.949,644.971€
2484/04.11.2011: ΕΥΣΣΑΑΠ	Εκχώρηση ποσού:	250.000€
2803/09.12.2011: ΕΕΤΑΑ	Εκχώρηση ποσού:	35.627.650€
20/13.01.2012: ΕΥΠΟΤ	Εκχώρηση ποσού:	109.707.035€
1134/10.04.2012: ΜΟΔ ΑΕ	Εκχώρηση ποσού:	4.000.000€
248/11.01.2013: ΕΥΔ ΕΠΑΕ ⁷⁵	Εκχώρηση ποσού:	536.679.343€

Απόφαση Υφ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας: 40839/ΕΥΣ 4684/2011 (ΦΕΚ 2175 Β/28.09.2015)

01 Παράρτημα

01 Ευρετήριο Πινάκων⁷⁶

Πίνακας 1: Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής, Γενικοί Στόχοι του ΕΣΠΑ, Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	27
Πίνακας 2: ΠΕΠ 2007 – 2013 και χωρικές ενότητες	28
Πίνακας 3: Παρουσίαση των αξόνων των τεσσάρων ΠΕΠ του ΕΣΠΑ.....	30

⁷⁴ Με την απόφαση 40839/ΕΥΣ 4684/20.09.2011, από το ποσό των 1.949,644.971,00 € που διαχειρίζεται η ΕΔΑ Αττικής έχει εκχωρηθεί η αρμοδιότητα έκδοσης πρόσκλησης και ένταξης

⁷⁵ Με την υπ' αριθμ. (1356/Β/2010) εκχωρήθηκε από την ΕΥΣ στην ΕΥΔ ΕΠΑΕ ποσό 448.949.382,00 € για την διαχείριση τμήματος των Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ ΑΤΤΙΚΗ. Στην συνέχεια, η ΕΥΔ ΕΠΑΕ προχώρησε σε β' βαθμού εκχωρήσεις σε 10 ΕΦΔ για τον ΑΠ 03. Το συνολικό ποσό των β' βαθμού εκχωρήσεων ανέρχεται σε 367.609.914,00 €, ενώ στην ΕΥΔ ΕΠΑΕ απομένει προς διαχείριση ποσό ίσο με 81.339.468,00 €

⁷⁶ Όλοι οι πίνακες είναι δικιά μου επεξεργασία

Πίνακας 4: Κατάταξη των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά Χρηματοδοτικό Σχήμα (πηγή στοιχείων: Πολλαπλές πηγές. Ιδία Επεξεργασία).....	31
Πίνακας 5: Παρουσίαση των αξόνων προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττικής του ΕΣΠΑ 2007 - 2013.....	36
Πίνακας 6: Χρηματοδοτικό Σχήμα ΠΕΠ Αττική, ανά Άξονα Προτεραιότητας, μετά την τροποποίηση (πηγή στοιχείων: Απόφαση ΕΕ ένταξης. Ιδία Επεξεργασία)	37
Πίνακας 7: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ 2007 – 2013: Πίνακας ΕΦΔ του προγράμματος (πηγή στοιχείων: Εθνικό Τυπογραφείο, τεύχος Β', αναζήτηση σε ημερήσια κυκλοφορία. Αναλυτικά τα ΦΕΚ στην Βιβλιογραφία. Ιδία Επεξεργασία)	40
Πίνακας 8: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ 2007 – 2013: Εκχωρήσεις στους ΕΦΔ ανά Άξονα Προτεραιότητας (πηγή στοιχείων: Από ΦΕΚ Εκχωρήσεων, βλ. βιβλιογραφία. Ιδία Επεξεργασία)	41
Πίνακας 9: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, Προσκλήσεις του ΑΠ 04 (πηγή στοιχείων: Τέσσερις Προσκλήσεις αναρτημένες στην ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)	44
Πίνακας 10: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 1η Πρόσκληση: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη», του ΑΠ 04 προϋπολογισμός ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία)	46
Πίνακας 11: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 2η Πρόσκληση του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία).....	49
Πίνακας 12: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 2η Πρόσκληση: «Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις Ευρείας Κλίμακας», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (ΒΟΡΕΙΟΣ). Ιδία Επεξεργασία)	50
Πίνακας 13: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 3η Πρόσκληση του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Αποφάσεις ένταξης έργων από ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής. Ιδία Επεξεργασία).....	51
Πίνακας 14: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 3η Πρόσκληση: «Ι. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και ΙΙ. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (ΒΟΡΕΙΟΣ). Ιδία Επεξεργασία)	53
Πίνακας 15: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, Σύνολο Προσκλήσεων του ΑΠ 04 προϋπολογισμού ανά γεωγραφική θέση του Δήμου (πηγή στοιχείων: Πίνακας 8, Πίνακας 10 και Πίνακας 11. Ιδία Επεξεργασία).....	54
Πίνακας 16: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, σύνδεση πληθυσμού και προϋπολογισμού ενταγμένων έργων (πηγή στοιχείων: Πίνακας 5και Πίνακας 13. Ιδία Επεξεργασία).....	56
Πίνακας 17: Τομείς Περιφέρειας Αττικής – Αριθμός Δήμων – Πληθυσμός (πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή 2011. Ιδία Επεξεργασία)	80
Πίνακας 18: Πίνακας Διοικητικών Τομέων Αττικής – Αναλυτικά οι δήμοι	83
Πίνακας 19: Οι διοικητικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής (πηγή στοιχείων: Πηγή Υπουργείο Εσωτερικών και Απογραφή 2011 Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΛΣΤΑΤ). Ιδία Επεξεργασία). Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται ο συνολικός αριθμός των δήμων που έχει και συνολικός πληθυσμός του με βάση την Απογραφή του 2011.....	85
Πίνακας 20: Οι διοικητικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής και το άθροισμα των πρασίνων που αυτοί έχουν (πηγή στοιχείων: Πηγή Υπουργείο Εσωτερικών και Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος - ΕΜΠ), Ιδία Επεξεργασία. Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται (σε εκτίμηση) το σύνολο πρασίνων	87
Πίνακας 21: Πρόσκληση «Πράσινη Ζωή στην Πόλη». Θεματικές Προτεραιότητες (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής: Πρόσκληση (2), α.π. 7240/06.018.2008, Για την κατηγορία Πράξης: «Πράσινη Ζωή στην πόλη» (04.61.01.02). Ιδία Επεξεργασία).....	88
Πίνακας 22: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 1η Πρόσκληση: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (ΒΟΡΕΙΟΣ). Ιδία Επεξεργασία).....	95
Πίνακας 23: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ - ΕΔΑ Αττικής: ΑΠ 4 Ενταγμένα Έργα (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής, με την μεθοδολογία που αναλύεται στον , σελ. 112. Ιδία Επεξεργασία).....	106
Πίνακας 24: Μεθοδολογία Ανέυρεσης των Στοιχείων (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδες Βιβλιογραφίας. Ιδία Επεξεργασία)	109

02 Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα 1: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη»: Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία).....	47
Εικόνα 2: «Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)	50
Εικόνα 3: «i. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών, ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία).....	53
Εικόνα 4: ΑΠ 04: «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών». Η χωρική κατανομή των ενταγμένων έργων (Υπόβαθρο χάρτη: Google maps. Ιδία Επεξεργασία)	56
Εικόνα 5: Αναλογία Πρασίνων Χώρων Ανά Κάτοικο, ΟΟΣΑ 2014 (πηγή: πρόσβαση: 20.05.2015)	64
Εικόνα 6: Γεωγραφικοί Τομείς Αττικής.....	80
Εικόνα 7: Κεντρικός Τομέας Αθηνών	81
Εικόνα 8: Βόρειος Τομέας Αθηνών.....	81
Εικόνα 9: Νότιος Τομέας Αθηνών.....	82
Εικόνα 10: Δυτικός Τομέας Αθηνών	82
Εικόνα 11: Ανατολική Αττική.....	82
Εικόνα 12: Η επίσημη ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής	109

03 Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1: Αναπτυξιακοί Στόχοι και Εθνική Στρατηγική.....	22
Γράφημα 2: Θεματικές Προτεραιότητες και Γενικοί Στόχοι	23
Γράφημα 3: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 8. Ιδία Επεξεργασία).....	47
Γράφημα 4: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 10. Ιδία Επεξεργασία).....	49
Γράφημα 5: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 11. Ιδία Επεξεργασία).....	52
Γράφημα 6: (πηγή στοιχείων: Πίνακας 12. Ιδία Επεξεργασία).....	55

04 Πίνακας Διοικητικών Τομέων Αττικής

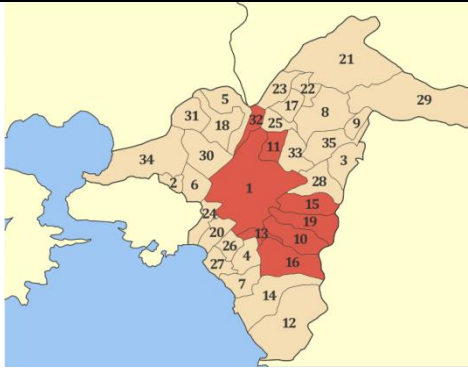
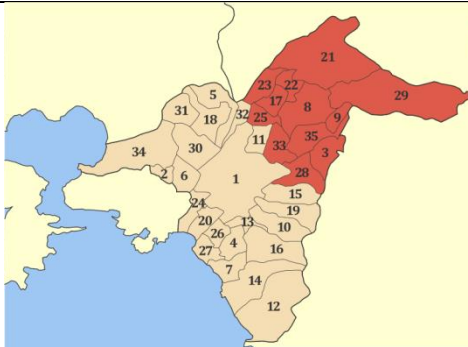
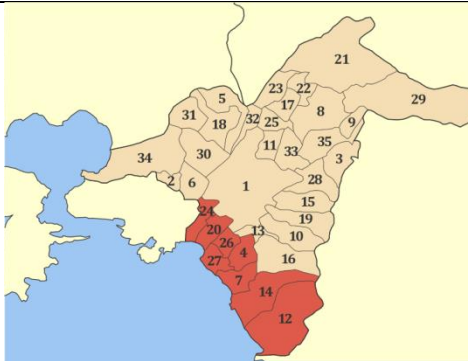
ΤΟΜΕΑΣ	Αριθμός Δήμων	Πληθυσμός
Κεντρικός	8	751.051
Βόρειος	12	447.228
Νότιος	8	394.203
Ανατολικής	13	358.589
Δυτικός	7	386.969
Δυτικής Αττικής	5	141.055
Αττικής – Πειραιώς	5	394.470
Αττικής - Νήσων	8	71.069

Πίνακας 17: Τομείς Περιφέρειας Αττικής – Αριθμός Δήμων – Πληθυσμός (πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή 2011. Ιδία Επεξεργασία)

05 Πίνακας Δήμων Διοικητικών Τομέων Αττικής

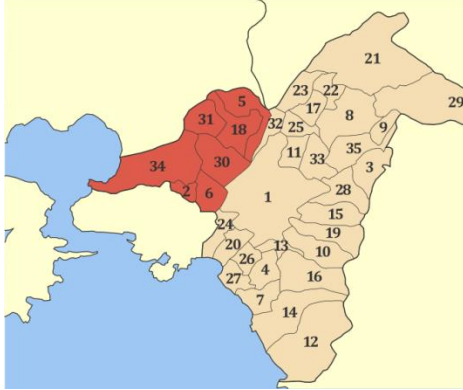

ΔΗΜΟΙ	ΕΙΚΟΝΑ
	<p>Εικόνα 6: Γεωγραφικοί Τομείς Αττικής⁷⁷</p>

⁷⁷ (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-interactive-census-map> προσπέλαση: 20.05.2015)

ΔΗΜΟΙ	ΕΙΚΟΝΑ
<p>ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ</p> <p>Αθηναίων</p> <p>Βύρωνος</p> <p>Γαλασίου</p> <p>Δάφνης - Υμηττού</p> <p>Ζωγράφου</p> <p>Ηλιουπόλεως</p> <p>Καισαριανής</p> <p>Φιλαδέλφειας - Χαλκηδόνος</p>	 <p>Εικόνα 7: Κεντρικός Τομέας Αθηνών⁷⁸</p>
<p>ΒΟΡΕΙΟΣ</p> <p>Αγίας Παρασκευής</p> <p>Αμαρουσίου</p> <p>Βριλησίων</p> <p>Ηρακλείου</p> <p>Κηφισιά (Εκάλη, Ν. Ερυθραία)</p> <p>Λυκόβρυσης – Πεύκης</p> <p>Μεταμορφώσεως</p> <p>Νέας Ιωνίας</p> <p>Παπάγου - Χαλαργού</p> <p>Πεντέλη (Μελίσσια, Ν. Πεντέλη, Πεντέλη)</p> <p>Φιλοθέης - Ψυχικού</p> <p>Χαλανδρίου</p>	 <p>Εικόνα 8: Βόρειος Τομέας Αθηνών⁷⁹</p>
<p>ΝΟΤΙΟΣ</p> <p>Αγίου Δημητρίου</p> <p>Αλίμου</p> <p>Γλυφάδας</p> <p>Ελληνικού – Αργυρούπολης</p> <p>Καλλιθέας</p> <p>Μοσχάτου – Ταύρου</p> <p>Νέας Σμύρνης</p>	

⁷⁸ (πηγή: "2010 Dimi Athinas numbered-C" από τον Pitichinaccio(derivative work: Qoan) - Έργο αυτού που το ανεβάζει. Υπό την άδεια CC BY-SA 3.0 μέσω Wikimedia Commons - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-C.svg#/media/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-C.svg (προσπέλαση: 20.05.2015)

⁷⁹ Πηγή: 2010 Dimi Athinas numbered-N" από τον Pitichinaccio(derivative work: Qoan) - Έργο αυτού που το ανεβάζει. Υπό την άδεια CC BY-SA 3.0 μέσω Wikimedia Commons - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-N.svg#/media/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-N.svg (προσπέλαση: 20.05.2015)

ΔΗΜΟΙ	ΕΙΚΟΝΑ
Παλαιού Φαλήρου	Εικόνα 9: Νότιος Τομέας Αθηνών ⁸⁰
<p>ΔΥΤΙΚΟΣ</p> <p>Αγίας Βαρβάρας</p> <p>Αγίων Αναργύρων - Καματερού</p> <p>Αιγάλεω</p> <p>Ιλίου</p> <p>Περιστερίου</p> <p>Πετρούπολης</p> <p>Χαϊδαρίου</p>	 <p>Εικόνα 10: Δυτικός Τομέας Αθηνών⁸¹</p>
<p>ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ</p> <p>Αχαρνών</p> <p>Βάρης / Καβούρι - Βούλας – Βουλιαγμένης</p> <p>Διονύσου (Αγ. Στέφανος, Άνοιξη, Δροσιά, Κρυονέρι, Ροδόπολη, Σταμάτα)</p> <p>Κρωπίας</p> <p>Λαυρεωτικής</p> <p>Μαραθώνος</p> <p>Μαρκοπούλου Μεσογαίας</p> <p>Παιανίας</p> <p>Παλλήνης</p> <p>Ραφήνας - Πικερμίου</p> <p>Σαρωνικού</p> <p>Σπάτων - Αρτέμιδος</p> <p>Ωρωπού</p>	 <p>Εικόνα 11: Ανατολική Αττική⁸²</p>
<p>ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ</p> <p>Ασπροπύργου</p> <p>Ελευσίνας</p> <p>Μάνδρας - Ειδυλλίας</p>	

⁸⁰ (Πηγή: "2010 Dimi Athinas numbered-S" από τον Pitichinaccio(derivative work:Qoan) - Έργο αυτού που το ανεβάζει. Υπό την άδεια CC BY-SA 3.0 μέσω Wikimedia Commons - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-S.svg#/media/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-S.svg (προσπέλαση: 20.05.2015)

⁸¹ (πηγή: "2010 Dimi Athinas numbered-W" από τον Pitichinaccio(derivative work:Qoan) - Έργο αυτού που το ανεβάζει. Υπό την άδεια CC BY-SA 3.0 μέσω Wikimedia Commons - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-W.svg#/media/File:2010_Dimi_Athinas_numbered-W.svg (προσπέλαση: 20.05.2015)

⁸² (πηγή: google search (προσπέλαση: 27.05.2015)

ΔΗΜΟΙ	ΕΙΚΟΝΑ
Μεγαρέων Φυλής (Άνω Λιόσια)	
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ Κερατσινίου - Δραπετσώνας Κορυδαλλού Νικαίας - Αγίου Ιωάννου Ρέντη Πειραιώς Περάματος	

Πίνακας 18: Πίνακας Διοικητικών Τομέων Αττικής – Αναλυτικά οι δήμοι

06 Πίνακας Πληθυσμού Διοικητικών Τομέων Αττικής

Κεντρικός	Βόρειος	Νότιος	Ανατολικής Αττικής	Δυτικός	Δυτικής Αττικής	Αττικής – Πειραιώς	Αττικής – Νήσων
8	12	8	13	7	5	5	8
751.051	447.228	394.203	358.589	386.969	141.055	394.470	71.069
Αθηναίων	Αγίας Παρασκευής	Αγίου Δημητρίου	Αχαρνών	Αγίας Βαρβάρας	Ασπροπύργου	Κερατσινίου - Δραπετσώνας	Αγκιστρίου
467.160	40.629	49.149	74.886	23.188	26.717	74.790	1.116
Βύρωνος	Αμαρουσίου	Αλίμου	Βάρης / Καβούρι - Βούλας – Βουλιαγμένης	Αγίων Αναργύρων - Καματερού	Ελευσίνας	Κορυδαλλού	Αίγινας
43.680	56.071	31.602	36.194	46.642	26.207	51.653	12.692
Γαλασίου	Βριλησίων	Γλυφάδας	Διονύσου (Αγ. Στέφανος, Ανοιξη, Δροσιά, Κρυονέρι, Ροδόπολη, Σταμάτα)	Αιγάλεω	Μάνδρας - Ειδυλλίας	Νικαίας - Αγίου Ιωάννου Ρέντη	Κυθήρων
41.676	21.419	64.424	28.642	60.504	17.722	89.515	4.579
Δάφνης - Ύμηττου	Ηρακλείου	Ελληνικού - Αργυρούπολης	Κρωπίας	Ιλίου	Μεγαρέων	Πειραιώς	Πόρου
27.828	36.910	39.971	19.475	58.919	30.822	155.278	4.259
Ζωγράφου	Κηφισιά (Εκάλι, Ν. Ερυθραία)	Καλλιθέας	Λαυρεωτικής	Περιστερίου	Φυλής (Άνω Λιόσια)	Περάματος	Σαλαμίνας
49.525	55.291	74.153	21.600	118.893	39.587	23.234	33.491
Ηλιούπολεως	Λυκόβρυσης – Πεύκης	Μοσχάτου – Ταύρου	Μαραθώνος	Πετρούπολης			Σπετσών
64.211	23.392	32.573	24.438	42.282			4.273
Καισαριανής	Μεταμορφώσεως	Νέας Σμύρνης	Μαρκοπούλου Μεσογαίας	Χαϊδαρίου			Τροιζηνίας -

Κεντρικός	Βόρειος	Νότιος	Ανατολικής Αττικής	Λυτικός	Δυτικής Αττικής	Αττικής – Πειραιώς	Αττικής – Νήσων
							Μεθάνων
22.112	21.233	53.665	13.134	36.541			7.811
Φιλαδέλφειας Χαλκηδόνος	- Νέας Ιωνίας	Παλαιού Φαλήρου	Παιανίας				Ύδρας
34.859	49.352	48.666	19.108				2.848
	Παπάγου - Χαλαργού		Παλλήνης				
	38.474		33.475				
	Πεντέλη (Μελίσσια, Ν. Πεντέλη, Πεντέλη)		Ραφήνας - Πικερμίου				
	26.024		13.600				
	Φιλοθέης - Ψυχικού		Σαρωνικού				
	25.827		23.383				
	Χαλανδρίου		Σπάτων - Αρτέμιδος				
	52.606		23.503				
			Ωρωπού				
			27.151				

Πίνακας 19: Οι διοικητικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής (πηγή στοιχείων: Πηγή Υπουργείο Εσωτερικών και Απογραφή 2011 Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΛΣΤΑΤ). Ιδία Επεξεργασία). Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται ο συνολικός αριθμός των δήμων που έχει και συνολικός πληθυσμός του με βάση την Απογραφή του 2011.

07 Πίνακας Πρασίνου Διοικητικών Τομέων Αττικής

Κεντρικός Τομέας	Βόρειος Τομέας	Νότιος Τομέας	Ανατολικής Αττικής	Δυτικός Τομέας	Δυτικής Αττικής	Αττικής – Πειραιώς	Αττικής – Νήσων
3.675	4.315	6.765	1.650	1.225	245	1.060	0 ⁸³
Αθηναίων	Αγίας Παρασκευής	Αγίου Δημητρίου	Αχαρνών	Αγίας Βαρβάρας	Ασπροπύργου	Κερατσινίου - Δραπετσώνας	- Αγικιστρίου
1.845	365	190	520	215		110	
Βύρωνος	Αμαρουσίου	Αλίμου	Βάρης / Καβούρι - Βούλας - Βουλιαγμένης	Αγίων Αναργύρων - Καματερού	Ελευσίνας	Κορυδαλλού	Αίγινας
75	715	305	1.130	370		285	
Γαλατσίου	Βριλησίων	Γλυφάδας	Διονύσου (Αγ. Στέφανος, Άνοιξη, Δροσιά, Κρυονέρι, Ροδόπολη, Σταμάτα)	Αιγάλεω	Μάνδρας - Ειδυλλίας	Νικαίας - Αγίου Ιωάννου Ρέντη	Κυθήρων
400	195	260				365	
Δάφνης - Υμηττού	Ηρακλείου	Ελληνικού - Αργυρούπολης	- Κρωπίας	Ιλίου	Μεγαρέων	Πειραιώς	Πόρου
300	90	5.360		355			
Ζωγράφου	Κηφισιά (Εκάλη, Ν. Ερυθραία)	Καλλιθέας	Λαυρεωτικής	Περιστερίου	Φυλής (Άνω Λιόσια)	Περάματος	Σαλαμίνας
480	630	105			245		
Ηλιουπόλεως	Λυκόβρυσης - Πεύκης	Μοσχάτου - Ταύρου	Μαραθώνος	Πετρούπολης			Σπετσών
145	260	240		165			

83

Δεν υπάρχουν στοιχεία

Κεντρικός Τομέας	Βόρειος Τομέας	Νότιος Τομέας	Ανατολικής Αττικής	Δυτικός Τομέας	Δυτικής Αττικής	Αττικής – Πειραιώς	Αττικής – Νήσων
Καισαριανής	Μεταμορφώσεως	Νέας Σμύρνης	Μαρκοπούλου Μεσογαίας	Χαϊδαρίου			Τροιζηνίας - Μεθάνων
125	135	140					
Φιλαδέλ.-Χαλκηδόνος	Νέας Ιωνίας	Παλαιού Φαλήρου	Παιανίας				Ύδρας
305	120	165					
	Παπάγου - Χαλαργού		Παλλήνης				
	335						
	Πεντέλη (Μελίσσια, Ν. Πεντέλη, Πεντέλη)		Ραφήνας - Πικερμίου				
	300						
	Φιλοθέης - Ψυχικού		Σαρωνικού				
	655						
	Χαλανδρίου		Σπάτων - Αρτέμιδος				
	515						
			Ωρωπού				

Πίνακας 20: Οι διοικητικοί τομείς των δήμων της Περιφέρειας Αττικής και το άθροισμα των πρασίνων που αυτοί έχουν (πηγή στοιχείων: Πηγή Υπουργείο Εσωτερικών και Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος - ΕΜΠ), Ιδία Επεξεργασία. Κάτω από την ονομασία κάθε τομέα εμφανίζεται (σε εκτίμηση 84) το σύνολο πρασίνων

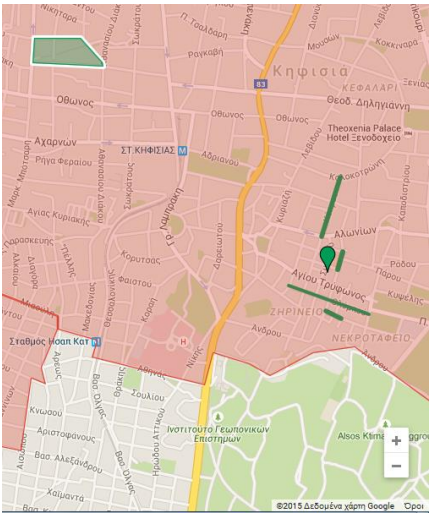
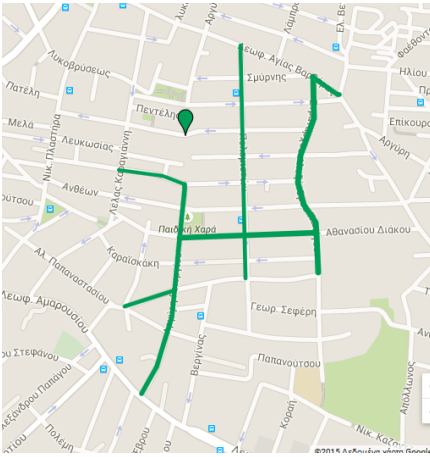
⁸⁴ Κατηγοριοποίηση σύμφωνα με το ΕΜΠ χώρων ως προς την επιφάνεια: 1: 1-10 στρέμματα, 2: 10-100 στρέμματα, 3: >100 στρέμματα. Στην δική μου εκτίμηση έβαλα τον μέσο όρο, δηλ. 1. 5 στρ, 2. 60 στρ. και 3. 100 στρ.

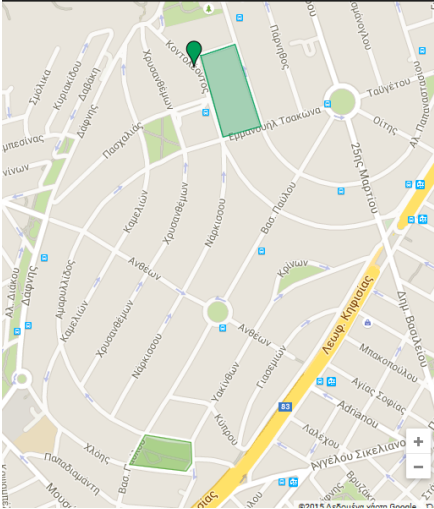
08 Θεματικές Ενότητες της πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη»

Θεματικές Ενότητες της πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη»	
<p><u>1:</u> Έργα που σχετίζονται με την αύξηση / βελτίωση της λειτουργικότητας κοινόχρηστων χώρων και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος</p>	<p>(α) Δημιουργία / βελτίωση / επέκταση παιδικών χαρών – παιδότοπων</p> <p>(β) Αναπλάσεις αστικού χώρου όπως</p> <p>Πεζοδρομήσεις οδών ή/και βελτίωση - επέκταση πεζοδρομίων για πρόσβαση σε πλατείες, Αναπλάσεις πλατειών, Ηλεκτροφωτισμοί πλατειών / πεζοδρομίων</p> <p>(γ) Δημιουργία / βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας / ήπιας μορφής (κυρίως για χρήση από μαθητές / πολίτες)</p> <p>(δ) Δενδροφυτεύσεις (δημιουργία πρασίνου) στα πεζοδρόμια, πλατείες, ελεύθερους χώρους / διευθέτηση αλσυλλίων</p> <p>(ε) Πράσινες στέγες (φυτεύσεις) σε δημοτικά κτήρια</p> <p>(στ) Έργα μείωσης αστικού θορύβου.</p>
<p><u>2:</u> Έργα που σχετίζονται με τη βελτίωση της προσβασιμότητας και της κινητικότητας</p>	<p>(α) Εφαρμογή μέρους ή του συνόλου κυκλοφοριακών μελετών, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας ή/και βελτίωσης της λειτουργικότητας δημοτικών υπαίθριων parking.</p> <p>(β) Πεζοδρομήσεις για κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση (κατά προτεραιότητα εκείνες που αποτελούν μέρος κυκλοφοριακής μελέτης)</p> <p>(γ) Δημιουργία ποδηλατοδρόμων σε κεντρικές οδούς του αστικού ιστού ή/και για σύνδεση κοινόχρηστων χώρων αναψυχής</p> <p>(δ) Βελτίωση των ειδικών οδικών υποδομών για την εξυπηρέτηση ατόμων με κινητικά και άλλα προβλήματα και τη διευκόλυνσή τους για πρόσβαση σε δημόσια κτήρια και κοινόχρηστους χώρους.</p>
<p><u>3:</u> Δράσεις οριζόντιου χαρακτήρα.</p>	<p>(α) Εκπόνηση τεχνικών μελετών εφαρμογής δράσεων του Προγράμματος «Πράσινη ζωή στην πόλη», με ανώτατο χρόνο εκπόνησης και υλοποίησης των αντίστοιχων έργων στο πλαίσιο της Πράξης τα 2,5 έτη</p> <p>(β) Δράσεις δημοσιότητας των φορέων και των πολιτών για το Πρόγραμμα «Πράσινη ζωή στην πόλη» και ευρύτερη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.</p>

Πίνακας 21: Πρόσκληση «Πράσινη Ζωή στην Πόλη». Θεματικές Προτεραιότητες (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδα ΕΛΔ Αττικής: Πρόσκληση (2), α.π. 7240/06.018.2008, Για την κατηγορία Πράξης: «Πράσινη Ζωή στην πόλη» (04.61.01.02). Ίδια Επεξεργασία)

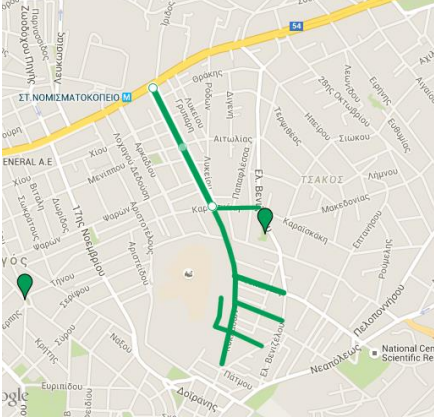
09 Αναλυτικός Πίνακας Εντάξεων Βορείου Τομέα «Πράσινη Ζωή στην πόλη»

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
<p>Πράσινη Κηφισιά 2008</p>	<p>Μετατροπή τεσσάρων οδών σε δρόμους ήπιας κυκλοφορίας</p> <p>Δημιουργία πάρκου – αλσυλλίου οδού Νικολάου από το ύψος της Βαλτετσίου ως την οδό Μπότσαρη</p> <p>Π/Υ: 3.000.000€</p>	
<p>Αναζωογόνηση & Ενίσχυση Πρασίνου στο Δήμο Λυκόβρυσης</p>	<p>Το έργο ενοποιεί δύο πλατείες (Υδατόπυργου και 25ης Μαρτίου) μέσα σε γειτονιές του Δήμου με την κατασκευή ενός πλέγματος πεζοδρόμων.</p> <p>Π/Υ: 1.828.496€</p>	
<p>Ανάπλαση περιοχής 1ης γειτονιάς (Δ. Μελισσίων)</p>	<p>19.000 μ2 αναπλάσεων νέων κοινοχρήστων χώρων (νέα πεζοδρόμια)</p>	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
	Π/Υ: 2.041.405€	
<p>Βελτίωση της Λειτουργικότητας Κοινόχρηστων Χώρων Αναβάθμιση του Αστικού Περιβάλλοντος Βελτίωση της Προσβασιμότητας και της Κινητικότητας, στο Δήμο Ψυχικού</p>	<p>15.600 μ2 αναπλάσεων Δύο Πλατείες</p> <p>Π/Υ: 1.302.526,08</p>	
<p>Περιβαλλοντική Ανάπλαση Κεντρικού Αστικού Ιστού Βριλησσιών</p>	<p>ΥΠΟΕΡΓΟ 1: Επεμβάσεις σε πεζοδρόμια κλπ</p> <p>- ΥΠΟΕΡΓΟ 2: διαμόρφωση του Ο.Τ. 310 σε ένα χώρο πρασίνου</p> <p>Π/Υ: 2.106.300€</p>	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
<p>Διαδρομές Ζωής – Πνοή Περιβάλλοντος στο Μαρούσι</p>	<p>ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΔΥΟ ΠΑΡΚΩΝ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ Π/Υ: 2.722.042,26</p>	
<p>Αύξηση – Βελτίωση Κοινόχρηστων Χώρων, Ενίσχυση της Προσβασιμότητας & Αναβάθμιση του Περιβάλλοντος στο Δήμο Νέου Ψυχικού (Περιοχή Αγίας Σοφίας)</p>	<p>Αναπλάσεις Αστικού Χώρου – Κατασκευή Οδών Ήπιας Κυκλοφορίας, Βελτίωση – Επέκταση Πεζοδρομίων Για Πρόσβαση Σε Πλατείες Και Δημόσια Κτίρια Από Πεζούς, Παιδιά Και Αμεα., Αναπλάσεις Πλατειών, Ηλεκτροφωτισμός Πλατειών Και Πεζοδρομίων, Δενδροφυτεύσεις Πλατειών Και Πεζοδρομίων Π/Υ: 2.000.000€</p>	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
<p>Πράσινη Ζωή στην Πόλη: Βελτίωση Λειτουργικότητας & Προσβασιμότητας Κοινόχρηστων Χώρων και Αναβάθμιση του Αστικού Πράσινου</p> <p>Ν. Ιωνίας</p>	<p>1^ο υποέργο: «Ενοποίηση χώρων πρασίνου και κατασκευή δικτύου οδών ήπιας κυκλοφορίας στην συνοικία Περισσού»</p> <p>2ο υποέργο: «Εφαρμογή κυκλοφοριακών ρυθμίσεων για την ενοποίηση κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή της Ελευθερούπολης»</p> <p>Π/Υ: 2.300.000€</p>	
<p>Αναζωογόνηση περιοχών πρασίνου, κοινόχρηστων χώρων και ήπιων αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Ηρακλείου</p>	<p>Οι περιοχές παρέμβασης είναι 15 και περιλαμβάνουν πλατείες, παιδότοπους, πεζόδρομους, χώρους πρασίνου, νησίδες πρασίνου, χώρους άθλησης καθώς και αδιαμόρφωτους χώρους συνολικής επιφάνειας 34.600 τ.μ.</p> <p>Π/Υ: 2.452.429€</p>	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
<p>Αναβάθμιση της ποιότητας του δημόσιου χώρου της περιοχής ΤΣΑΚΟΥ Αγίας Παρασκευής</p>	<p>11.900μ² επανασχεδιασμοί οδών.</p> <p>Π/Υ: 2.900.000€</p>	
<p>Επέκταση Δικτύου Ποδηλατοδρόμων και Ενίσχυση Πρασίνου σε Κεντρικές Οδούς της Νέας Ερυθραίας</p>	<p>2.600 μέτρα ποδηλατοδρόμου με πλακοστρώσεις και πρόβλεψη για την απορροή ομβρίων και τον ηλεκτροφωτισμό καθώς και 2.000 τ.μ. φυτεμένων νησίδω</p> <p>Π/Υ: 1.650.000€</p>	
<p>Ανάπλαση Οδού Φανερωμένης στο Δήμο Χολαργού</p>	<p>Διευθέτηση του άξονα του δρόμου, 7.620 m² ασφαλτόστρωσης</p> <p>4.000 m² επιφάνεια πεζοδρομίων</p> <p>2.350m² χώροι στάθμευσης</p> <p>705m² επιφάνεια πρασίνου</p> <p>125 τεμάχια φωτιστικών σωμάτων</p> <p>Π/Υ: 2.485.553€</p>	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
<p>ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ</p>	<p>3.000τμ. κοινόχρηστοι χώροι</p> <p>Διαμόρφωση τριών παιδικών χαρών</p> <p>ΔΡΟΜΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΤΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΡΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ</p> <p>Δράσεις δημοσιότητας με ενημερωτικά φυλλάδια, εκδηλώσεις και δράσεις όπως διανομή φυτών κ.α.</p> <p>Π/Υ: 2.242.000€</p>	
<p>ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΥΚΗΣ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΜΕΑ...</p>	<p>Με την ολοκλήρωση της πράξης προβλέπεται να κατασκευαστούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δίκτυο πεζοδρόμων: 2.685 μ² - Αναπλάσεις πεζοδρομίων: 5.330 μ² - Ποδηλατοδρόμοι: 180μμ - Φύτευση: 1420 μ² 	

Έργο / Δήμος	Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων Προϋπολογισμός	Απεικόνιση της επέμβασης στο χάρτη
	Π/Υ: 1.500.000€	
<p>ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΠΑΠΑΓΟΥ</p>	<p>A. Αναπλάσεις πεζοδρομίων B. Ανάπλαση παιδικών χαρών Γ. Ανάπλαση χώρου Ηρώου και οδού Κύπρου Δ. Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου Ιερού Ναού Αγίας Σκέπης E. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων</p> <p>Π/Υ: 2.659.732€</p>	
<p>ΑΝΑΒΑΘ ΜΙΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ</p>	<p>ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ. 9.055,48μ2 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ</p> <p>Π/Υ: 3.000.000</p>	

Πίνακας 22: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ: ΕΔΑ Αττικής, 1η Πρόσκληση: «Πράσινη Ζωή στην Πόλη», του ΑΠ 04. Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου των Ενταγμένων Έργων στον τομέα που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων (**ΒΟΡΕΙΟΣ**). Ιδία Επεξεργασία)

10 Αναλυτικός Πίνακας Ενταγμένων Έργων

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €</i>
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ	3315_21/9/2009	3.575.000,00	ΑΘΗΝΑΙΩΝ "ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ" 215913	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ανάπλαση με βιοκλιματικά κριτήρια της πλατείας Αθ. Διάκου στο 4ο ΔΔ. Η πλατεία έχει έκταση περίπου 4.012,00 τ.μ. από τα οποία τα 1.500,00 διαμορφώνονται σε χώρο πρασίνου. ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ανάπλαση της πλατείας Μεσολογγίου, στο 2ο ΔΔ καθώς και την διαμόρφωση των δύο παράπλευρων οδών της πλατείας σε πεζόδρομους. (ΦΕΚ 1280 Δ'/1986). Η συνολική επιφάνεια είναι 5.850 Μ2, εκ των οποίων 1.580Μ2 είναι πράσινο. ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ανάπλαση της πλατείας Αγίου Θωμά και του παράπλευρου πεζόδρομου έκτασης 14.746,87 Μ2, εκ των οποίων 2.205,49 Μ2 είναι πράσινο. Με την ολοκλήρωση του έργου θα παραδοθούν προς χρήση 24,6 μ2 αναπλάσεων 3 κοινοχρήστων χώρων.
	877_26/5/2009	2.560.000,00	ΓΑΛΑΤΣΙ "ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΛΑΤΕΙΩΝ, ΟΔΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ & ΠΟΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ" 215887	Ανάπλαση των οδών: (α) Βεΐκου σε μήκος 279 μ. (β) Λυσίου σε μήκος 161 μ. (γ) Γαλακίδων σε μήκος 195 μ. - 141 επιπλέον δέντρα με σκοπό την ενίσχυση της υφιστάμενης φύτευσης - 65 φωτοστικά φωτοβολταϊκά σε υψηλό ιστό - Ανάμεσα στα δέντρα θα υπάρχουν 50 κάδοι μικροί και μεγάλοι καθώς επίσης και 55 παγκάκια για τους επισκέπτες της διαδρομής - Δημιουργούνται 18 ζαρντινιέρες - 446 κολωνάκια παρεμπόδισης στάθμευσης στα πεζοδρόμια, οδηγός τυφλού και ράμπες αναπήρων σε κάθε γωνιά των δρόμων.
	9256_23/2/2009	4.000.000,00	ΔΑΦΝΗΣ "ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ ΛΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ, ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΟΥ (ΔΗΜΟΣ ΔΑΦΝΗΣ)" 215876	Η περιοχή δίπλα στο μετρό. - Ανακατασκευή παλιών πεζοδρομίων,- Κατασκευή παρτεριών φύτευσης, - Φύτευση νέου πρασίνου, - Διαμόρφωση θέσεων στάθμευσης, - Ασφαλτόστρωση, - Φωτισμός, - Διαμόρφωση ραμπών ΑΜΕΑ.
	7771_12/5/2010	450.646,38	"ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΣΕ ΔΡΟΜΟΥΣ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΥΜΗΤΤΟΥ" 275769	1)τα πράσινα δώματα των σχολείων θα έχουν συνολική έκταση 526m2 (κατά την κατασκευή τους θα τοποθετηθούν μεμβράνες και υποστρώματα προστασίας της ταράτσας, αποστραγγιστικό σύστημα, εδαφικό υπόστρωμα, και τέλος θα γίνει φύτευση 4356 θάμων Θ3 και θα τοποθετηθεί αυτόματο σύστημα άρδευσης), 2)το υπό διαμόρφωση τμήμα της οδού Ιονίων νήσων έχει συνολικό εμβαδόν 1468m2 εκ των οποίων ο χώρος πρασίνου θα έχει έκταση 431.34 m2, ο πεζόδρομος (βοταλοτό διάπεδο με αρμούς) θα έχει έκταση 513.06m2 και ο δρόμος ήπιας κυκλοφορίας (χτυπητό μπετόν με αρμούς) θα έχει έκταση 331.54m2 . Θα τοποθετηθούν καθαστικοί πάγκοι με ενσωματωμένο φως όγκου 15.75κμ.-105τρ.μ. , 26 τεμάχια φώτα διαπέδου, 24 τεμάχια σταμπατά γράμματα και θα φυτευτούν 21 δένδρα και 3)το υπο διαμόρφωση τμήμα της οδού Καραολή Δημητρίου έχει συνολικό εμβαδόν 415,834m2 εκ των οποίων ο χώρος πρασίνου θα έχει έκταση 165.54 m2, ο πεζόδρομος (βοταλοτό διάπεδο με αρμούς) θα έχει έκταση 61.22m2 και ο δρόμος ήπιας κυκλοφορίας (χτυπητό μπετόν με αρμούς) θα έχει έκταση 55.26m2. Θα τοποθετηθούν καθαστικοί πάγκοι με ενσωματωμένο φως όγκου 7.03κμ.-46.87τρ.μ. , 5 τεμάχια φώτα διαπέδου, 24 τεμάχια σταμπατά γράμματα και θα φυτευτούν 10 δένδρα.
3119_21/9/2009	2.700.000,00	Ζωγράφου "ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ (Δ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ)"	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΖΩΓΚΟΥ (1 στρέμμα) • ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΟΔΟΥ ΓΚΑΝΟΠΙΑΝΝΗ (1 στρέμμα) • ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΟΔΟΥ ΧΡΥΣΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (1 στρέμμα) • ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ – ΡΥΘΜΟΣ (5 στρέμματα) •	

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €</i>
			215897	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥ ΧΩΡΟΥ 8.000 Μ2 ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ - ΠΑΛΜΕ - ΑΛΚΑΙΟΥ - ΓΑΖΙΑΣ
	9238_23/2/2009	2.780.000,00	Ηλιοπούλη "ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΚΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΗΡΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ" 215871	Υπόεργο 1: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΚΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΗΡΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ Υπόεργο 2: ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
	2814_7/9/2009	2.764.433,00	Καισαριανής "ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ" 215909	ανακατασκευή και διαπλάτυνση των πεζοδρομίων (7245m ²) με την προβλεπόμενη δεινροφύτευση - κατασκευή οδούσης τυφλών, - ανακατασκευή οδών περιμετρικά των σχολικών συγκροτημάτων (3300m ²) και - τρεις πρότυπες παιδικές χαρές, μία νέα στον Λη Γιάννη (590m ²) και ανάπλαση μίας στο Σκοπευτήριο (1350m ²) και άλλης μίας στην πλατεία Αλεξάνδρου (840m ²) σύμφωνα με τα οριζόμενα στη μελέτη του έργου.
	3373_7/9/2009	1.710.000,00	Ν. Φιλαδέλφεια «Όπως περιγραφή» 215916	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ & ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΙΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΗΣ ΛΕΩΦ. ΔΕΚΕΛΕΙΑΣ - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ"
	3206_7/9/2009	1.500.000,00	Ν. Χαλκηδόνα "ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ «ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΤΕΓΗΣ» ΣΤΟ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ 1ο & 2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΡΟΜΟ ΤΗΣ Ε.Ο. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΜΙΧ.ΚΑΡΑΟΛΗ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ" 215912	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ «ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΤΕΓΗΣ» ΣΤΟ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ 1ο & 2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΡΟΜΟ ΤΗΣ Ε.Ο. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΜΙΧ.ΚΑΡΑΟΛΗ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €</i>
ΒΟΡΕΙΟΣ	1030_26/5/2009	2.900.000,00	Αγ. Παρασκευής Αναβάθμιση της ποιότητας του δημόσιου χώρου της περιοχής ΤΣΑΚΟΥ 215932	Ανακατασκευή των διαδρόμων και η διαπλάτυνση τους κυρίως για την άνετη κίνηση των ατόμων με κινητικές δυσκολίες. Η παρέμβαση της έκτασης της περιοχής είναι περίπου 11.900μ ² και προβλέπεται η επιστροφή των αξόνων κίνησης με βιοκλιματικά υλικά καθώς και η τοποθέτηση ειδικής πλακόστρωσης για τον οδηγό τυφλών. Η υπάρχουσα φύτευση θα διατηρηθεί και θα ενισχυθεί με φύτευση νέων δέντρων σε σημεία που το πεζοδρόμιο έχει το απαιτούμενο πλάτος. Θα γίνει αύξηση του υπάρχοντος πράσινου (τουλάχιστον στο διπλάσιο) στους άξονες κίνησης, ενώ σε πλατείες οι απαιτήσεις αύξησης του πράσινου θα είναι μεγαλύτερες. Την παραπάνω πορεία συνοδεύουν και όλα τα απαιτούμενα στοιχεία αστικού εξοπλισμού, όπως είναι τα κολονάκια τοποθετημένα σε αποστάσεις που αποτρέπουν τη στάθμευση στα πεζοδρόμια (bollards), οι κάδοι απορριμμάτων για τη διατήρηση του καθαρού περιβάλλοντος και τα φωτιστικά σώματα. Τέλος, ράμπες θα προστεθούν σε όλες τις εισόδους των χώρων στάθμευσης των πολυκατοικιών για ευκολότερη πρόσβαση των οχημάτων. Οι οδοί επανασχεδιάσθηκαν είναι: Σολομού, Νικηταρά, Παπαντωνίου, Κυκλάδων (από Μπουμπουλίνας έως Νικηταρά), Λευκοσίας, Κυκλάδων (από Καραϊσκάκη έως Μπουμπουλίνας), Καραϊσκάκη, Κυκλάδων (από Νικηταρά έως Σύμη), Μπότσαρη – Κριεζότου, στενή διάδος πεζών προέκταση οδού Νικηταρά. Θα επανασχεδιαστούν οι πλατείες έμπροσθεν των παιδικών χαρών στην οδό Σολομού.
	9315_3/3/2009	2.722.042,26	Αμαρουσίου ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΖΩΗΣ – ΠΙΝΟΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΜΑΡΟΥΣΙ 215900	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΚΟΥ ΠΕΝΤΕΛΗΣ ΚΑΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΩΝ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΚΟΥ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΣΥΓΓΡΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΔΑΦΝΗΣ) ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΡΓΟΝΑΥΤΩΝ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ ΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΠΕΝΤΕΛΗΣ) - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ ΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΔΑΦΝΗΣ) ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΔΑΦΝΗΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ ΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ) - ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ
	9123_3/3/2009	2.106.300,00	Βρύλησσιον ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ ΒΡΙΑΗΣΣΙΩΝ 215862	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: πλήρη αποξήλωση των υφιστάμενων κατασκευών, κατασκευή νέων πεζοδρόμων, αποκατάσταση των φρεατίων του δικτύου ύδρευσης, αντικατάσταση τμημάτων του δικτύου ύδρευσης, κατασκευή λωρίδων για την αποκλειστική κίνηση πεζών και ποδηλάτου, την κατασκευή παρτεριού πλάτους 50 – 100 εκατ., οριοθέτηση και κατασκευή μιας λωρίδας κίνησης αυτοκινήτων, πλάτους 3.50 μ., οριοθέτηση θέσεων στάθμευσης παρά την οδό, εγκατάσταση αυτομάτου αρδευτικού συστήματος, εγκατάσταση δικτύου οδοφωτισμού, με σύστημα τηλεματικής για την διαχείριση του οδοφωτισμού από το μηχανογραφικό κέντρο του δήμου, οριζόντια (διαγρμμισίες διαβάσεων και πορειών, τοποθέτηση ανακλαστήρων - μάτια γάτας) για την διαχείριση του οδοφωτισμού από το μηχανογραφικό κέντρο του δήμου, οριζόντια (διαγρμμισίες διαβάσεων και πορειών, τοποθέτηση ανακλαστήρων - μάτια γάτας) για την οριοθέτηση των χώρων στάθμευσης) και κατακόρυφη (ρυθμιστικές πινακίδες της κυκλοφορίας) σήμανση των οδών - ΥΠΟΕΡΓΟ 2: διαμόρφωση του Ο.Τ. 310 σε ένα χώρο πρασίνου
	1005_26/5/2009	2.452.429,35	Ηρακλείου Αναζωογόνηση περιοχών πρασίνου, κοινόχρηστον χώρων και ήπιων αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου 215929	Το φυσικό αντικείμενο του έργου αφορά μια σειρά από παρεμβάσεις στον αστικό ιστό της πόλης του Ηρακλείου Αττικής οι οποίες θα συμβάλλουν στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος της πόλης (αύξηση της αναλογίας πρασίνου, ενίσχυση ηλεκτροφωτισμού, εκσυγχρονισμός πλατειών & παιδικών χαρών, μείωση ηχορύπανσης, κ.λπ.). Οι περιοχές παρέμβασης είναι 15 και περιλαμβάνουν πλατείες, παιδότοπους, πεζοδρόμους, χώρους πρασίνου, νησιδες πρασίνου, χώρους άθλησης καθώς και αδιαιμόρωτους χώρους συνολικής επιφάνειας 34.600 τ.μ.
	9296_23/2/2009	3.000.000,00	Κηφισιάς ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΗΦΙΣΙΑ 2008 215889	οδ. Ολύμπου από Ομήρου έως Καρπάθου, σε ήπιας κυκλοφορίας οδό Θήρας, από την οδό Χ. Λαδά έως την οδό Κτενά, σε ήπιας κυκλοφορίας Κύπρου, Αλωνίων έως Κολοκοτρώνη, σε ήπιας κυκλοφορίας Χρ. Λαδά, από Κυθαριώνος έως Παπανικολάου, σε ήπιας κυκλοφορίας Περιοχή Νικολάου. Ανιμόρφωση μιας έκτασης τεσσάρων περίπου στρεμμάτων (δημιουργία πάρκου – αλσουλίου οδού Νικολάου από το ύψος της Βαλτετισίου ως την οδό Μπότσαρη).

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €</i>
	932_26/5/2009	1.650.000,00	Ν. Ερυθραίας ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΕ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ 215899	Δημιουργία ποδηλατοδρόμων πλάτους 2 μέτρων σε επέκταση του υφιστάμενου πεζοδρομίου, κατασκευαστικές παρεμβάσεις για την οριοθέτηση ζωνών στάθμευσης οχημάτων και απαγόρευση της παράνομης στάθμευσης, ράμπες ΑΜΕΑ και διαβάσεις πεζών σε όλες τις διασταυρώσεις, καθώς και ηλεκτροφορτισμός και διαμόρφωση νησίδων πρασίνου κατά μήκος των οδών με φύτευση. Τα παραδοτέα για το υπόεργο που ταυτίζεται με το έργο είναι 2.600 μέτρα ποδηλατοδρόμου με πλακοστρώσεις και πρόβλεψη για την απορροφή ομβρίων και τον ηλεκτροφορτισμό καθώς και 2.000 τ.μ. φυτεμένων νησίδων πρασίνου.
	9139_23/2/2009	1.828.496,67	Λυκόβρυσης ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ & ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ 215863	Το έργο ενοποιεί δύο πλατείες μέσα σε γειτονιές του Δήμου με την κατασκευή ενός πλέγματος πεζοδρόμων, λαμβάνοντας υπόψη και τις υφιστάμενες υποδομές. Προτείνεται, δηλαδή, συνδυασμένη χρήση χώρων πρασίνου, αναψυχής, περιπάτου με άλλες εγκαταστάσεις απασχόλησης παιδιών ή ενηλίκων. Η μελέτη αναφέρεται στις οδούς Αργύρη, από την οδό Αμαρουσίου έως την οδό Εθν. Μακαρίου, μήκους 436,00 μέτρων, που συνδέεται με την πλατεία του Υδατόπυργου, Αθανασίου Διάκου, από την οδό Αργύρη έως την οδό Παπάγου, μήκους 298,00 μέτρων, Παπάγου, από την οδό Λουντέμη έως την οδό Αγίας Βαρβάρας, μήκους 360,00 μέτρων Αγίας Βαρβάρας, από την οδό Ελ. Βενιζέλου έως την οδό Χρ. Σμύρνης, μήκους 95,00 μέτρων, Πολεμιστών, από την οδό Αγίας Βαρβάρας έως την οδό Μεν. Λουντέμη, μήκους 460,00 μέτρων, Μεν Λουντέμη από την οδό Αργύρη έως την οδό Μάρκου Μπότσαρη, μήκους 112,00 μέτρων, που συνδέεται με τους Ιερούς Ναούς Ζωοδόχου Πηγής και Αγίου Χαραλάμπους και την οδό Εθν. Μακαρίου από την οδό Αργύρη έως την οδό Λέλας Καραγιάννη, μήκους 140,00 μέτρων, που συνδέεται με την πλατεία της 25ης Μαρτίου. Παράλληλα, με το πλέγμα πεζοδρόμων γίνεται η ανάπλαση της πλατείας του Υδατόπυργου, στο Ο.Τ. 120 και η πλατεία 25ης Μαρτίου, στο Ο.Τ. 127.
	944_17/6/2009	1.500.000,00	Πεύκης ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΥΚΗΣ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ 215902	Με την ολοκλήρωση της πράξης προβλέπεται να κατασκευαστούν: - Δίκτυο πεζοδρόμων: 2.685 μ2 - Αναπλάσεις πεζοδρομίων: 5.330 μ2 - Ποδηλατοδρόμοι: 180μ2 - Φύτευση : 1420 μ2
	2865_10/9/2009	3.000.000,00	Μεταμόρφωσης ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ 215910	ΥΠΟΕΡΓΟ: «ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ». Εργασίες αναπλάσεων συνολικής επιφάνειας 9.055,48μ2 στους εξής κοινόχρηστους χώρους: 1. Πλατεία Δημοκρατίας ΟΤ202 (1.837,39μ2) 2. Πλατεία Σταυριανού ΟΤ72 (5.360,84μ2) 3. Πλατεία Εθνικής Αντίστασης ΟΤ373 (1.587,25μ2) ΥΠΟΕΡΓΟ: «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ». Το υπόεργο θα υλοποιηθεί στα παρακάτω οικοδομικά τετράγωνα: 1. ΟΤ325 (456,13μ2) 2. ΟΤ436Α(685,62μ2) ΥΠΟΕΡΓΟ: «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ». Το υπόεργο θα υλοποιηθεί στα παρακάτω οικοδομικά τετράγωνα: 1. Οδός Ιπποκράτους από οδό Ιερού Λόγου έως Χαρ. Τρικούπη (1,100μ2) 2. Οδός Ερμού ς από οδό Αδριάνειου έως Θεοτοκοπούλου (500μ2) 3. Οδός Ιπποκράτους από οδό Ιερού Λόγου έως Χαρ. Τρικούπη (1,100μ2) 4. Ανώνυμη οδός διερχόμενη από ΟΤ294, από Απόλλωνος έως Κόμης (1.200μ2) 5. Οδός Ιπποκράτους από οδό Ασκληπιού έως Καλλιπόλεως (1,100μ2) 6. Οδός Θεοτοκοπούλου από οδό Ασκληπιού έως Καλλιπόλεως (600μ2) 7. Ανώνυμη οδός διερχόμενη από ΟΤ219-220, από Χείρωνος έως Αριστοτέλους (800μ2)

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» Ενταγμένα Έργα: 50 Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €
	980_26/5/2009	2.300.000,00	Ν. Ιωνίας "ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ" 215926	Για το υπόεργο: «Ενοποίηση χώρων πρασίνου και κατασκευή δικτύου οδών ήπιας κυκλοφορίας στην συνοικία Περισσοί» - Βελτίωση πεζοδρομίων για πρόσβαση σε πλατείες 1.195,00μ.μ - Οδοί ήπιας κυκλοφορίας: 645,00 μ.μ - Πεζόδρομοι :100,00μ.μ - Παιδική χαρά τεμάχιο - Ανάπλαση χώρων πρασίνου , ενίσχυση φύτευσης σε κοινόχρηστους χώρους:1.875,00τ.μ - Υδάτινο στοιχείο: 126,00τ.μ - Δίκτυο φωτισμού πλατειών –πεζοδρομίων: 600,00μ.μ - Σήμανση κυκλοφοριακών μελετών. - Βελτίωση ειδικών οδικών Υποδομών για ΑΜΕΑ (ράμπες) : 40 τεμ. - Ράμπες, οδηγός τυφλών: 1305,00 μ.μ Για το υπόεργο: «Εφαρμογή κυκλοφοριακών ρυθμίσεων για την ενοποίηση κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή της Ελευθερούπολης» - Βελτίωση πεζοδρομίων για πρόσβαση σε πλατείες: 385,00μ.μ - Πεζόδρομοι : 164,00 μ.μ - Ανάπλαση χώρων πρασίνου, ενίσχυση φύτευσης σε κοινόχρηστους χώρους:2.850,00 τ.μ -Υδάτινο στοιχείο:76,00τ.μ - Δίκτυο φωτισμού πλατειών –πεζοδρομίων: 1600 μ.μ - Σήμανση κυκλοφοριακών μελετών. - Βελτίωση ειδικών οδικών Υποδομών για ΑΜΕΑ (ράμπες): 10 τεμ. - Ράμπες, οδηγός τυφλών: 100,00μ.μ
	2297_7/9/2009	2.659.732,25	Παπάγου "ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΠΑΠΑΓΟΥ" 215906	Α. Αναπλάσεις πεζοδρομίων Β. Ανάπλαση παιδικών χαρών Γ. Ανάπλαση χώρου Ηρώου και οδού Κύπρου Δ. Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου Ιερού Ναού Αγίας Σκέπης Ε. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων
	966_28/5/2009	2.485.553,00	Χολαργού ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΟΥ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΧΟΛΑΡΓΟΥ 215921	Διευθέτηση του άξονα του δρόμου με σταθερό πλάτος 7 μέτρων, 7.620 m ² κατασκευής ασφαλτόστρωση - βελτίωση και επέκταση των πεζοδρομίων κατά μήκος του δρόμου και περιμετρικά των πλατειών, 4.000 m ² επιφάνεια πεζοδρομίων - τακτοποίηση των χώρων στάθμευσης των αυτοκινήτων, 2.350m ² επιφάνεια χώρων στάθμευσης - αύξηση του πρασίνου της περιοχής, 705m ² επιφάνεια πρασίνου - ηλεκτροφωτισμός πεζοδρομίων, 125 τεμάχια φωτιστικών σωματίων
	9227_23/2/2009	2.041.405,00	Μελισσίων Ανάπλαση περιοχής 1ης γειτονιάς (Δ. Μελισσίων) 215868	19.000 μ2 αναπλάσεων νέων κοινόχρηστων χώρων (νέα πεζοδρόμια)
	9289_23/2/2009	1.302.526,08	Ψυχικού ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΤΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΨΥΧΙΚΟΥ 215884	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΕΡΙΕ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΨΥΧΙΚΟΥ ΘΕΣΗ: ΟΔΟΙ ΚΟΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ, ΜΗΛΑΙΩΝΗ & ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ΟΤ 15). ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ: 5.250 μ2 ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΛΣΟΥΣ ΠΗΓΚΙΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΘΕΣΗ: ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΑΥΛΟΥ, ΑΜΑΡΥΛΛΙΔΟΣ, ΥΑΚΙΝΘΩΝ & ΧΛΟΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ: 10.338 μ2
	9295_26/3/2009	2.000.000,00	ΑΥΞΗΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ & ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΝΕΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ) 215888	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ – ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ ΑΠΟ ΠΕΖΟΥΣ, ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΜΕΑ, - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ, - ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ, - ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΥΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €</i>
	994_1/6/2009	2.242.000,00	Χαλανδρίου ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ 215928	1ο ΥΠΟΕΡΓΟ: ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ - Διαμόρφωση κοινόχρηστου χώρου στην οδό Δροσιάς στο Πατήμια Ι, έκτασης περίπου 1000τμ., με όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές μιας πλατείας, παιδική χαρά, υποδομές Α.μεΑ. και τις κατάλληλες φυτεύσεις. Συγκεκριμένα προτείνονται χώροι πρασίνου, χώροι περιπάτου, φυτεύσεις, παιδική χαρά, έργα ηλεκτροφοτισμού και χώροι «καθιστικοί» με παγκάκια και πέργκολα. - Διαμόρφωση κοινόχρηστου χώρου στο Ο.Τ. 391 του Δήμου Χαλανδρίου [επί των οδών Μαραθόνας, Ρούμελης, Δελφών και Κύπρου], έκτασης περίπου 1.800τμ, με όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές μιας πλατείας, παιδική χαρά, υποδομές Α.μεΑ. και τις κατάλληλες φυτεύσεις. Συγκεκριμένα προτείνονται χώροι πρασίνου, χώροι περιπάτου, φυτεύσεις, παιδική χαρά, έργα ηλεκτροφοτισμού και χώροι «καθιστικοί» με παγκάκια και πέργκολα. - Διαμόρφωση τριών παιδικών χαρών - Στη συμβολή των οδών Ποταμού Καλαμά και Σολομού - Στη συμβολή των οδών Παρνασσίδας και Δουβωνιώτη - Στη συμβολή των οδών Εριφύλης και Χαρωγής (με ειδικές υποδομές και κατάλληλα όργανα για Α.μεΑ.) 2ο ΥΠΟΕΡΓΟ: ΔΡΟΜΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΤΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΡΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ - Κατασκευή δρόμου ήπιας κυκλοφορίας επί της οδού Τομπάζη, από Φιλ. Εταιρείας έως Κόδρου (120μμ), βάσει της εγκεκριμένης κυκλοφοριακής μελέτης (ΑΔΣ: 395/2005) - Κατασκευή δρόμου ήπιας κυκλοφορίας επί της οδού Ίριδος, από Σαρανταπόρου έως Εριφύλης (215μμ), θεσμοθετημένος πεζόδρομος (ΦΕΚ 1157/ Δ/92) - Κατασκευή δρόμου ήπιας κυκλοφορίας επί της οδού Ήφης, από Λ. Πεντέλης έως Διονύσου (70μμ), βάσει της εγκεκριμένης κυκλοφοριακής μελέτης (ΑΔΣ: 395/2005) - Κατασκευή παρτεριών και εργασίες φύτευσης αυτών, καθ' όλο το μήκος των ανωτέρω δρόμων - Επιπλέον προβλέπεται η φύτευση των προαύλιων χώρων των κατωτέρω: - 12θέσιου Δημοτικού και 2θέσιου Νηπιαγωγείου, επί των οδών Αν. Τρίτση - Π. Μπακογιάννη - Αδριανού - Γ. Παπανικολάου στο Ο.Τ. 1257, περιοχή Πάτημα Ι - 8ο Γυμνάσιου Χαλανδρίου, επί των οδών Φιλιππου - Αγ. Φωτεινής - 28ης Οκτωβρίου στο Ο.Τ. 1151, περιοχή Πάτημα Ι - Η' Βρεφονηπιακού Σταθμού επί της οδού Κίρκης- Μίνους και ανωνύμου στο Ο.Τ. 1238, περιοχή Πάτημα Ι 3ο ΥΠΟΕΡΓΟ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ - Δράσεις δημοσιότητας με ενημερωτικά φυλλάδια, εκδηλώσεις και δράσεις όπως διανομή φυτών κ.α.
ΝΟΤΙΟΣ	2386_7/9/2009	2.965.165,00	Αλιμίου ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΚΙΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΛΙΜΟΥ 215907	15.290 m ² επιστρώσεων (πλάκες, κυβόλοθοι, μάρμαρα), 520 τεμ. μεγάλων δένδρων, κολωνάκια προστασίας πεζοδρομίου, Μεταλλικές εσχάρες δένδρων, Παγκάκια, Πέργκολες, φωτιστικά με το δίκτυό τους, Μια σήμανση εισόδου πόλης (σχέδιο).
	9148_23/2/2009	1.524.728,00	Ελληνικού ΠΡΑΣΙΝΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ 215865	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: α. Διαμόρφωση κοινόχρηστου χώρου και τμημάτων οδών Βοσπόρου και Παναγούλη β. Διαμόρφωση οδού Υψηλάντη σε ήπιας κυκλοφορίας, γ. Διαμόρφωση οδού Νικηταρά σε ήπιας κυκλοφορίας, δ. Διαμόρφωση των οδών Δοριδίας και Καραολή & Δημητρίου σε ήπιας κυκλοφορίας, ε. Ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου του Πολιτιστικού Κέντρου έκτασης 7.850 τ.μ. ΥΠΟΕΡΓΟ 2: Ενέργειες Ευαισθητοποίησης- Δημοσιότητας περιλαμβάνονται: (...www.elliniko.gr και www.elliniko.gov.gr
	9552_6/5/2009	2.025.000,00	Αργυρούπολης ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ (Δ. ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ) 215908	Με την υλοποίηση της πράξης θα προκύψουν τα εξής: - Επέκταση των πεζοδρομίων της οδού Μ. Γερούλιανου και ανακατασκευή 18.000 τμ. -Ανακατασκευή επιφάνειας 6.600 τμ. πεζοδρομίων της οδού Αλεξιοπούλου -Δημιουργία τμήματος δικτύου ποδηλατόδρομου, συνολικού μήκους 2.020 μ - Ανακατασκευή και εξοραϊσμός 3 ΚΧ και πλατειών συνολικής επιφάνειας 5.500 τμ - Εξασφάλιση 500 οργανωμένων θέσεων στάθμευσης επί της οδού Μ. Γερούλιανου - Ενίσχυση φωτισμού και επισήμανση πορείας ποδηλατόδρομου με 400 επιδομητικά σώματα (σποτ) - Επαύξηση πρασίνου με φύτευση 190 ψηλών δένδρων και 250 χαμηλών ποδών (θάμνων) κατά μήκος των πεζοδρομίων των οδών Μ. Γερούλιανου, Αλεξιοπούλου και στους 3 ΚΧ. - Κατασκευή δικτύου άρδευσης πρασίνου σε μήκος 3.750 μ. -Δημιουργία 115 ραμπών ΑμεΑ στις διασταυρώσεις και στα περάσματα των διαβάσεων -Διαγραμμίσεις διαβάσεων σε 55 σημεία.

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €</i>
	9812_6/5/2009	1.775.000,00	Μοσχάτου ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΑΡΟΧΘΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΙΛΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΟΔΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗ ΠΟΛΗ) 215927	Η ενίσχυση του πρασίνου στους χώρους παρέμβασης - Διαμόρφωση καθιστικών χώρων έτσι ώστε να είναι χρηστικοί, λειτουργικοί στο κοινό - Διαμόρφωση δευτερευόντων μονοπατιών, - Διαμόρφωση παιδότοπων - Διαμόρφωση πράσινου πετασιμάτων - Συστήματα τηλεδιαχείρισης υδάτινων πόρων - Διαφομιστικές καταχωρήσεις σε τοπικά ΜΜΕ (ραδιοφωνο, εφημερίδες) με προβολή των «πράσινων» έργων. - Ημερίδα για την παρουσίαση των δράσεων του Προγράμματος «Πράσινη Ζωή στην Πόλη».
	6774_12/5/2010	2.986.900,00	Ταύρου ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΤΑΥΡΟΥ 275770	Ανάπλαση αστικού χώρου και περιλαμβάνει την ανακατασκευή και διαπλάτυνση πεζοδρομίου για χρήση από ΑΜΕΑ, τη δημιουργία και δενδροφύτευση παρτεριών και τον εμπλουτισμό του υπάρχοντος πρασίνου. Για την ανακατασκευή και ανάπλαση θα χρησιμοποιηθούν υλικά φιλικά στο περιβάλλον. Η ανάπλαση θα συμβάλει στην αύξηση του αστικού πρασίνου καθώς θα φυτευτούν νέα δέντρα σε πεζοδρόμια και θα δημιουργηθούν παρτέρια στις διαπλάτυνσεις των πεζοδρομίων. Επίσης θα συμβάλει στην αναβάθμιση της περιοχής με την κατασκευή ενός σισοτού και ασφαλοῦς οδικού δικτύου, με σιστά υψομετρικά οδοστρώματα καθώς και πεζοδρόμια ασφαλή για την διακίνηση των κατοίκων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
	3454_7/9/2009	3.000.000,00	Ν. Σμύρνης ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ - ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ 215920	Δημιουργία ενιαίου υπερτοπικού χώρου πρασίνου, περιπάτου και αναψυχής πάνω από το υφιστάμενο υπόγειο γκαράζ της Πλατείας Καρόλου. 9300 τ.μ χώροι πρασίνου πλήρως εξοπλισμένοι, εκ των οποίων 2500τ.μ πεζοδρόμοι.
	9092_6/5/2009	3.000.000,00	Π. Φάληρο ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΑΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ & ΚΑΘΕΤΩΝ ΑΥΤΗΣ 215892	Η ανακατασκευή των πεζοδρομίων σε εμβαδό 5300 τ.μ. (με χρήση βοτσαλόπλακων 3100 τ.μ, φιλέτων μαρμάρου και πελεκητών κυβόλιθων 2200 τ.μ, η ακριβής μορφή και ο τύπος των οποίων θα προκύψει από τη σχετική μελέτη) και των λοιπών σκληρών επιφανειών διαπλάτυνσεων πεζοδρομίων σε σύνολο 1800τ.μ. - Η κατασκευή διαβάσεων ΑμΕΑ σε 100τ.μ. (ράμπες) και 760 τ.μ. (διαδρομές), - 62 καθιστικά, - δίκτυο 120 φωτιστικών σημμάτων, - 82 κάδοι απορριμμάτων, - προμήθεια και φύτευση δένδρων και θάμνων σε έκταση 700 τ.μ. - κατασκευή 35 κ.μ. μικρών πέτρινων τοχείων.
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ	9062_23/2/2009	1.975.000,00	Βούλας ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΒΟΥΛΑΣ & ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ 215860	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΖΕΦΥΡΟΥ, ΉΡΑΣ, ΝΗΡΕΩΣ, ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ, ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΠΑΠΑΓΟΥ, ΜΑΤΡΟΖΟΥ, ΟΔΥΣΣΕΩΣ, ΤΡΙΔΟΣ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΟΤΟΠΩΝ
	10598_25/5/2010	1.702.346,00	Καβούριου ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΒΟΥΡΙΟΥ 215881	Δημιουργία παιδικών χαρών – παιδότοπων: σε έκταση 4.978 m2 - Αναπλάσεις αστικού χώρου όπως: πεζοδρομήσεις: σε έκταση 4.427 m2 - Δενδροφύτευσεις: σε έκταση 74.000 στρέμματα - Εφαρμογή μέρους ή συνόλου κυκλοφοριακών μελετών, συμπεριλαμβανομένης και της λειτουργικότητας δημοτικών υπαίθριων parking: σε έκταση 4.471 m2 - Δημιουργία ποδηλατοδρόμων σε κεντρικές οδούς του αστικού ιστού ή/ και για σύνδεση κοινόχρηστων χώρων αναψυχής: σε έκταση 5.040 m2 - Προγράμματα καθαρισμού ακτών: σε έκταση 2.145 m2 - Αναπλάσεις και αναβαθμίσεις περιοχών (αστική περιοχή): σε έκταση 130.000 m2 - Αρδευτικά δίκτυα: σε έκταση 40.630 m - Έργα προστασίας και αναβάθμισης περιβάλλοντος: σε έκταση 130 στρεμμάτων - Δημιουργία νέων δομών υποστήριξης ευπαθών κοινωνικά ομάδων πληθυσμού: σε έκταση 67,5 m2 - Πράσινο δώμα 100 τετρ.μέτρων

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €</i>
	9182_6/5/2009	1.340.000,00	Άνοιξης ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ 215895	Ανάπλαση των ακόλουθων χώρων: - Πάρκο ΝΑΞΟΥ –οδ. Νάξου (4.036,00m2) - Πάρκο ΑΡΧΙΛΟΧΟΥ–οδ. Αρχιλόχου (3.716,00m2) - Πλατεία ΑΓΓΑΠΗΣ –οδός Σάμου (1.871,00m2) - Πλατεία ΕΙΡΗΝΗΣ/ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ –περιοχή Κοπερέα (1.630,00m2) - Πλατεία ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ –οδός Μυτιλήνης (3.791,00m2) - Πλατεία ΤΕΝΝΙΣ –οδός Αγ.Παρασκευής (3.440,00m2) -ΓΗΠΕΔΟ ΜΠΑΣΚΕΤ ομάδας Προόδου (2.650,00m2) - ΓΗΠΕΔΟ ΜΠΑΣΚΕΤ – τέρμα οδού Ναυαρίνου (4.840,00m2) -Πλατεία 28ης Οκτωβρίου (2.260,00m2) - ΕΥΛΑΠ-Πηλάδα (945,00m2).
	9781_7/9/2009	1.332.800,00	Κρουνερίου ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ 215924	Ανάπλαση Πλατείας Μ. Ασίας έκτασης 1250 τμ - Ανάπλαση Πλατείας Πλαστήρα έκτασης 500 τμ - Αναβάθμιση Λεωφόρου Κρουνερίου μήκους 600μ - Δημιουργία Πλατείας Μπαφίου συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης υπαίθριου χώρου στάθμευσης έκτασης 3000 τμ
ΔΥΤΙΚΟΣ	9672_26/5/2009	2.942.000,00	Αγ. Βαρβάρας Διαμόρφωση Πεζοδρόμων, Στην Κατασκευή Νέων Παιδικών Χαρών, Στην Ανακατασκευή Υπαρχόντων Παιδικών Χαρών Και Στην Κατασκευή Πράσινης Στέγης Στο Δήμο Αγ. Βαρβάρας Και Την Μετατροπή Τους Σε Πρότυπα Βιοκλιματικά Έργα. 215877	Τα προβλεπόμενα παραδοτέα είναι: - 4 Νέοι πεζοδρόμοι, συνολικής επιφάνειας 3.000τ.μ. - Επεμβάσεις σε υφιστάμενες αναβαθμίδες (5 Πεζοδρόμοι), συνολικής επιφάνειας 2.000τ.μ. - Ανακατασκευή σε τρεις (3) υπάρχουσες παιδικές χαρές (2.500 τ.μ.) - Δημιουργία πέντε (5) νέων πρότυπων παιδικών χαρών (3.500 τ.μ.) - Δημιουργία πράσινης στέγης σε ένα νέο δημοτικό κτίριο, συνολικής επιφάνειας 150 τ.μ.
	10814_26/5/2009	1.600.000,00	Αγ. Αναργύρων ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΛΑΤΕΙΩΝ ΜΕ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ 215882	Δύο (2) ανακατασκευασμένες πλατείες, συνολικού εμβαδού 3.565μ2, μία (1) παιδική χαρά εμβαδού 230μ2 και ένας (1) χώρος αθλοπαιδιών εμβαδού 312μ2, επιφάνειες που περιλαμβάνονται στο συνολικό εμβαδό των πλατειών, ποδηλατόδρομος μήκους 0.5χμλ με ειδική σήμανση-διαγράμμιση και ανακατασκευασμένα πεζοδρόμια και πεζοδρομιοι κατά μήκος της διαδρομής του ποδηλατοδρόμου, ενίσχυση πρασίνου με φύτευση κατ'ελάχιστον εκατό (100) δένδρων μεσαίου και μεγάλου μεγέθους κατά μήκος των πεζοδρομίων, πλέον των δένδρων, θάμνων και λοιπών καλλοπιστικών φυτών που θα φυτευτούν στις πλατείες με εμβαδόν παρτεριών ~750μ2 και παράλληλη εγκατάσταση δικτύου άρδευσης, εγκατάσταση εξολεπισμού πόλης (καθιστικό πάγκοι ~25τεμ, κάδοι απορριμμάτων ~80τεμ, κ.λπ.), κεκλιμένα επίπεδα πρόσβασης (~50μ2) σε όλες τις διασταυρώσεις οδών και σε όλους του κοινόχρηστους χώρους (πλατείες, παιδική χαρά, χώρος αθλοπαιδιών) και ενίσχυση του δικτύου φωτισμού με εγκατάσταση περίπου 70 νέων φωτιστικών σωματίων.
	3433_7/9/2009	1.844.500,00	Καματερού ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ 215917	1. Παιδικές χαρές (2): 2047 μ2 2. Κοινόχρηστο πράσινο (1): 604 μ2 3. Κοινόχρηστοι χώροι (1): 2.263 μ2 4. Πλατείες (1): 1.358 μ2 5. Χώροι στάθμευσης (1): 289 μ2 6. Πεζοδρόμοι (12): 1409 μ
	92292_3/2/2009	2.740.000,00	Αιγάλεω ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΔΟΥ ΕΔΕΣΣΗΣ, ΚΟΙΝΟΧΡΗΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΙΚΤΙΝΟΥ, ΙΘΑΚΗΣ, ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΑΛΣΟΥΣ, ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΜΑΤΡΩΖΟΥ, ΛΕΓΑΝΕΣ, Κ.ΛΠ. ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΑΛΕΩ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥ, ΧΩΡΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ & ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ, ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΥΣΕΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ, ΔΡΟΜΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ, ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΨΥΧΡΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΩΝ & ΦΩΤΟΚΑΤΑΛΥΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΡΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΡΥΠΩΝ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΠΟΤΙΣΜΑΤΟΣ, ΝΕΩΝ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΓΚΑΙΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΟΛΗΣ.

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €</i>
			215869	
	89212_3/2/2009	2.857.445,00	Δίου ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ 200000	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ / ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ – ΠΑΙΔΟΤΟΠΩΝ - ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΚΟ "ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ" ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΛΥΛΟΓΟΔΡΟΜΟΥ
	92802_3/2/2009	2.835.411,08	Περιστερίου ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ 215880	1. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ Ο.Τ.1479 και 1479α - ΠΙΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΚΟΤΖΙΑ, 3.500μ2 2. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΚΡΕΣΝΑΣ ΚΑΙ ΑΓ.ΤΡΙΑΔΟΣ , 1.030μ2 3. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΝΗΣΙΔΑΣ ΘΗΒΩΝ, 1.600μ2 4. ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΣΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΣΟΦ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ & ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ, 3.600μ2
	1020_28/5/2009	2.200.000,00	Χαϊδαρίου ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΙΔΑΡΙΟΥ 215930	Δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας - Κατασκευή διαπέδων κυκλοφορίας για την προσπελασιμότητα τους από πεζούς κάθε ηλικίας, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην ανεμπόδιστη πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες 7.940,00μ2. - Δημιουργία παρτεριών και χώρων δεινροφύτευσης, φύτευσης θάμνων, ώστε να υπακούουν στη βιοκλιματική σχεδίαση. - Πυκνή φύτευση για μείωση του αστικού θορύβου, λόγω γεινιάσης με δρόμους ταχείας κυκλοφορίας (π.χ. Ε.Ο. Αθηνών-Κορίνθου) 2.500,00μ2. - Κατασκευή ποδηλατοδρόμου, - Κατασκευή προστατευτικών κυκλοδομάτων (450τεμ.) - στοιχείων δροσισμού (25μ2) – κάδων απορριμμάτων (45τεμ.). - Πρόβλεψη φωτισμού ανάδειξης και ασφαλείας με χρήση φωτοβολταϊκών για την εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας. - Πρόβλεψη δικτύου αυτόματης άρδευσης. - Μέριμνα για την σωστή και ανεμπόδιστη απορροή των ομβρίων υδάτων.
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	9792_6/5/2009	2.975.301,85	Άνω Λιοσίων ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ 215925	Για το υπόεργο «Αναβάθμιση της οδού Θεοφίλου» μήκους 570μ. τα παραδοτέα είναι η κατασκευή ποδηλατοδρόμου, πεζοδρόμηση με κυβόλιθους, δεινροφύτευσεις. Προβλέφθηκε και η κατασκευή ειδικών υποδομών για άτομα που παρουσιάζουν ειδικές ικανότητες. Για το υπόεργο «Ανακατασκευή και κατασκευή κοινόχρηστων χώρων και εφαρμογή κυκλοφοριακής μελέτης» τα παραδοτέα είναι: - Πλατεία Αγ. Σοφίας στην περιοχή Αγ. Ιωάννη επιφάνειας 3.755τ.μ., - Πλατεία Φιλικής Εταιρείας στην περιοχή Αγ. Γεωργίου εμβαδού 3.315τ.μ., - Κεντρικός κυκλικός κόμβος επιφάνειας 1.800τ.μ. στη συμβολή των οδών Φυλής, Αγαίου Πελάγους και Κρητικού Πελάγους - Τοποθέτηση οριζόντιας και κατακόρυφης σήμανσης. Για το υπόεργο «Κατασκευή πεζόδρομων παιδικών χαρών στο Δήμο Άνω Λιοσίων» τα παραδοτέα είναι: κατασκευή 4 παιδικών χαρών στα Ο.Τ. 921 Π.Ε. Κέντρο εμβαδού 253,20τ.μ., Ο.Τ. Κ1389 εμβαδού 862,29τ.μ. και των περιμετρικών πεζοδρόμων Κορυωτάκη Κ. και Κρυστάλλη Κ. Π.Ε. Αγ. Νικόλαος, Ο.Τ. 2182 Π.Ε. Ζωφριά ΙΙ επιφάνειας 127,50τ.μ., Ο.Τ. ΚΧ258Α επιφάνειας 1009,51 τ.μ. και του πεζοδρόμου Νέγρη Θ. Π.Ε. Αγ. Γεώργιος Για το υπόεργο «Ανάπλαση Πλατείας Περνερί και κατασκευή Πράσινης στέγης στην Αίθουσα Μελίνα Μερκούρη του Δημαρχείου» τα παραδοτέα είναι: - Πλατεία Περνερί εμβαδού 2.550τ.μ. - Πράσινη Στέγη στην Αίθουσα Μελίνα Μερκούρη του Δημαρχείου Τέλος για το υπόεργο «Δράσεις δημοσιότητας για περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση» τα παραδοτέα είναι: - «Πράσινη Ζωή στο Δήμο Άνω Λιοσίων» - ημερίδα, - ιστοσελίδα, ευαισθητοποίηση σχολείων, - δράση ενεργοποίησης: «Υιοθετώ ένα δέντρο», «Πράσινοι Πολίτες», «πράσινη στέγη» - ημερίδα, - ραδιοφωνικά σποτ, καταχωρήσεις σε τοπικό τύπο, - φυλλάδια ευαισθητοποίησης, - ημερίδα λήξης του έργου.
ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΗΣ ΠΕ/Π	5763_12/5/2010	1.998.228,37	Κερατσίνι Βελτίωση χώρων πράσινου και κοινόχρηστων χώρων για την	ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ 21,7 ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ ΟΠΟΥ ΘΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ • ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΣΕ ΕΚΤΑΣΗ 800Μ2 ΠΕΡΙΠΟΥ • ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ ΣΕ ΕΚΤΑΣΗ 880Μ2 ΠΕΡΙΠΟΥ • ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΕΩΣ

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €</i>
			αναβάθμιση τής ζωής στο Δήμο Κερατσινίου 216867	2.200Μ2 ΠΕΡΙΠΟΥ • ΒΕΛΤΙΩΣΗ – ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ (ΦΥΤΕΥΣΕΙΣ – ΑΡΔΕΥΣΗ) ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΙΣΟΔΥΝΑΜΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ 18 ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΠΟΥ • ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
	9329_28/5/2009	2.740.000,00	Κορυδαλλού ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ 215872	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: - Πεζοδρόμια συμπεριλαμβανομένων και των λωρίδων όδευσης ΑΜΕΑ 4700,00m2 - Οδός ήπιας κυκλοφορίας (συμπεριλαμβάνονται και οι διασταυρώσεις με κυβόλαθο) 565,00 μήκους - Ποδηλατόδρομος 415,00μήκους - Υπαίθριοι χώροι στάθμευσης 860,00 m2 - Φυτεύσεις χώροι πρασίνου παρτέρια 600,00 m2 - Δίκτυο Ηλεκτροφωτισμού - Δίκτυο αυτόματης άρδευσης - Υπαίθρια καθιστικά - Υδάτινο στοιχείο- συντριβάνι και εγκαταστάσεις του - εξοπλισμός ΥΠΟΕΡΓΟ 2: - Αποξυλώσεις φθαρμένων πλακοστρώσεων 640,00 m2 - Αποξυλώσεις φθαρμένων οργάνων παιδικών χαρών 25 τμχ - Αποξυλώσεις φθαρμένου ελαστικού διαπέδου 489,00 m2 - Επίστρωση με ελαστικό δάπεδο ασφαλείας Παιδικών Χαρών 1730,00 m2 - Επισκευές πεζοδρομίων με επίστρωση εγχρόμων τετραγωνικών πλακίων 360,00 m2 - Νέο υδροχρωματισμό ή ανακαινίσεις τους σε περιτοιχίσεις και λοιπές επιφάνειες - Μικροκατασκευές - Τοποθέτηση οργάνων παιδικών χαρών (με την προμήθεια τους) διαφόρων τύπων 64 τμχ. - Ξύλινες Περιφράξεις παιδικών χαρών 231,00 μήκους - Ενίσχυση φωτισμού με τοποθέτηση νέων φωτιστικών σωμάτων και λαμπτήρων 214 τμχ. - Τοποθέτηση νέων πάγκων 41 τμχ. - Εξοπλισμός ΥΠΟΕΡΓΟ 3: - Πεζοδρόμια συμπεριλαμβανομένων και των λωρίδων όδευσης ΑΜΕΑ 1550,00m2 - Οδός (συμπεριλαμβάνονται και οι διασταυρώσεις με κυβόλαθο) 165,00 μήκους - Υπαίθριοι χώροι στάθμευσης 405,00m2 - Φυτεύσεις, χώροι πρασίνου-παρτέρια 215,00m2 - Δίκτυο Ηλεκτροφωτισμού - Δίκτυο αυτόματης άρδευσης - Εξοπλισμός
	5630_7/5/2010	3.000.000,00	Νίκαιας ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΝΙΚΑΙΑ 216864	ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΤΗΣ ΟΔΟΥ Π. ΡΑΛΛΗ ΑΠΟ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ ΕΩΣ ΘΗΒΩΝ, ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΔΟΥ Π. ΡΑΛΛΗ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΑΒΑΚΗ - ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΑΥΞΗΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ 176 %, ΑΥΞΗΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΥΛΩΝ ΜΟΝΟΥ ΒΡΑΧΙΟΝΑ ΚΑΤΑ 3 ΤΕΜΑΧΙΑ (ΑΥΞΗΣΗ 80%), ΔΙΠΛΟΥ ΒΡΑΧΙΟΝΑ 20 ΤΕΜΑΧΙΑ (ΑΥΞΗΣΗ 60%), ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑ 700 Μ2 ΜΕ ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑ ΚΑΙ 28 ΔΕΝΔΡΑ, ΣΤΟ ΝΟΤΙΟ ΚΑΤΑ 600 Μ2 ΜΕ ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑ ΚΑΙ 48 ΔΕΝΔΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ Π. ΡΑΛΛΗ ΚΑΤΑ 2.100 Μ2. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ Η ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΠΛΑΚΟ-ΣΤΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ. ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ 9 ΝΕΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΔΕΚΤΩΝ ΚΑΙ 4 ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΠΑΡΚΙΓΚ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ. - ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΡΩΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ «ΒΙΚΤΩΡΙΑ» ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 708 Μ2, ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΕΙΡΗΝΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 4.453Μ2 ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΣΤΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΑΒΑΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 200 Μ2. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ 5.361 Μ2
	9294_23/2/2009	3.000.000,00	Πειραιά ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ 215886	Με την ολοκλήρωση του έργου θα παραδοθούν προς χρήση 18.000 μ2 αναπλάσεων κοινοχρήστων χώρων

Τομέας	Αρ. Πρωτ. Ημερομηνία	Π/Υ Ένταξης	Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: 68 Δήμοι της Αττικής)	Περιγραφή Ενταγμένου Έργου Πρόσκλησης «Πράσινη Ζωή στην πόλη» <i>Ενταγμένα Έργα: 50</i> <i>Συνολικός Προϋπολογισμός: 100 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €</i>
	3453_18/9/2009	2.409.155,00	Περάματος ΒΕΛΤΙΩΣΗ – ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 215919	19 περιοχές του Δήμου Περάματος, συνολικής εκτάσεως 50.700 τετραγωνικών μέτρων . 1. Αναβάθμιση και επισκευή 6 παιδικών χαρών (δάπεδα ασφαλείας, όργανα παιδικής χαράς και περιφράξεις σε 6 παιδικές χαρές) 2. Διάφορες οικοδομικές εργασίες (πλακοστρώσεις 1000 m ² , καθαράσεις, βαφές, επιχρίσματα και εξοπλισμός σε παγκάκια, καλάθια απορριμμάτων κλπ σε περιοχές συνολικής επιφάνειας 1900 m ²) 3. Δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας συνολικής επιφάνειας 3850m ² 4. Φυτεύσεις σε περιοχές συνολικής επιφάνειας 14.800 m ² 5. Αρδεύσεις σε πράσινο συνολικής επιφάνειας 24.000 m ² 6. Φωτισμός κοινόχρηστον χώρων συνολικής επιφάνειας 1400 m ²
	960_3/8/2009	1.592.112,93	Περ. Αττικής ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ – ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 215911	Κατασκευή – ανάπλαση της πλατείας Αφροδίτης - Κατασκευή – ανάπλαση της πλατείας Αριάδνης - Κατασκευή πράσινης διαδρομής κατά μήκος της οδού Κέδρων και μέχρι τον χώρο των Αθλητικών εγκαταστάσεων όπου βρίσκεται το γήπεδο ποδοσφαίρου. Κατά μήκος της διαδρομής θα γίνει κατασκευή: α) Κατασκευή πεζοδρομίων β) Κατασκευή δένδροφύτευσης γ) Δημιουργία ποδηλατόδρομου και δ) Κατασκευή ηλεκτροφωτισμού. - Βελτίωση της προσβασιμότητας και λειτουργικότητας των πεζοδρομίων ώστε να είναι προσβάσιμα και για ΑΜΕΑ με παράλληλη κατασκευή δένδροφύτευσης και ηλεκτροφωτισμού στις παρακάτω οδούς : α) Οδός Δημοκρατίας από Α. Διονύσου – 25ης Μαρτίου συνολικού μήκους παρέμβασης 980,00 μέτρων β) Οδός Αμαρυιάδων από Α. Διονύσου – Πλατεία Σεμέλης συνολικού μήκους παρέμβασης 345,00 μέτρων γ) Οδός Γρ. Λαμπράκη από Α. Μαραθόνας – Μαραθονομάχων συνολικού μήκους παρέμβασης 1199,00 μέτρων δ) Α.Αθηνών συνολικού μήκους παρέμβασης 950,00 μέτρων Επί της Α. Αθηνών θα γίνει και κατασκευή πεζοδρομίων και θα ενοποιηθεί η υφιστάμενη πλατεία Σεμέλης με τις υπό κατασκευή πλατείες Αριάδνης και Αφροδίτης

Πίνακας 23: ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ - ΕΔΑ Αττικής: ΑΠ 4 Ενταγμένα Έργα (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδα ΕΔΑ Αττικής, με την μεθοδολογία που αναλύεται στον , σελ. 109. Ιδία Επεξεργασία)

Τομέας	Π/Υ Ένταξης Συνολικός Προϋπολογισμός: 50 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ. €	Πρόσκληση «Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας» Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΑ, Περιφέρεια Αττικής (Δ/νση Δημοσίων Έργων), Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Περιφέρειας Αττικής, ΟΤΑ (Α' βαθμού) Περιφέρειας Αττικής) - Ενταγμένα Έργα: 9
Βόρειος	7.195.500	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ 371535
	1.215.879	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΡΟΜΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΠΕΥΚΗ 457199
Νότιος	2.025.000	ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ – ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ (Δ. ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ) 215908

Τομέας	Π/Υ Ένταξης Συνολικός Προϋπολογισμός: 50 εκ. €, Ενταγμένα: 74 εκ €	Πρόσκληση «Ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας» Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Δυνητικοί Δικαιούχοι: ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΑ, Περιφέρεια Αττικής (Δ/νση Δημοσίων Έργων), Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Περιφέρειας Αττικής, ΟΤΑ (Α' βαθμού) Περιφέρειας Αττικής) - Ενταγμένα Έργα: 9
	3.000.000	ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ, ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΩΝ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΑμΕΑ 215861
Ανατολικής	3.000.000	ΠΑΛΛΗΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗ/ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΠΙΟΙΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ, ΣΧΟΛΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ, ΧΩΡΟΥΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ & ΑΝΑΨΥΧΗΣ (Δ. Γέρακα) 215923
Δυτικός	4.600.000	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΘΗΒΩΝ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ 453313
	1.400.000	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΠΡΟΥΣΣΗΣ, ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΤΥΠΙΑ ΚΑΙ ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΑΙΓΑΛΕΩ ΚΑΙ ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ 457085
Αττικής - Πειραιώς	1.500.000	ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ – ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΑΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΚΑΙ 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ ΣΤΗ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ 275767
Jessica	50.000.000	ΤΑΜΕΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ JESSICA ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΟΥ - ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ 298802

Τομέας	Π/Υ Ένταξης Συνολικός Προϋπολογισμός: 30 εκ. €, Ενταγμένα: 23 εκ €	Πρόσκληση «i. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών, ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων» Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Περ. Αττικής, ΥΠΕΚΑ, ΕΤΑ - Ολυμπιακά Ακίνητα, ΕΑΧΑ, Αποκ. Διοίκηση Αττικής) - Ενταγμένα Έργα: 9
Κεντρικός	2.260.000	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΤΤΙΚΟΥ ΑΛΣΟΥΣ 277783
Κεντρικός	104.343	ΕΝΟΠΙΟΙΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ Α.Ε ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΘΕΑΤΡΟΥ 355321

Τομέας	Π/Υ Ένταξης Συνολικός Προϋπολογισμός: 30 εκ. €, Ενταγμένα: 23 εκ. €	Πρόσκληση «i. Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών, ii. Κατασκευή ποδηλατοδρόμων» Δικαιούχος Δήμος / Έργο / MIS (Περ. Αττικής, ΥΠΕΚΑ, ΕΤΑ - Ολυμπιακά Ακίνητα, ΕΑΧΑ, Αποκ. Διοίκηση Αττικής) - Ενταγμένα Έργα: 9
Κεντρικός	5.345.987	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ 279374
Βόρειος	8.304.675	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 456964
Νότιος	4.830.000	Υ.Π.Ε.Κ.Α. - Δ/ΝΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ "ΦΑΛΗΡΙΚΟΣ ΟΡΜΟΣ - ΚΗΦΙΣΙΑ" ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΟΥ - ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ 444690
Αττικής - Νήσων	2.027.000	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΠΟΡΟΥ 277625

11 Μεθοδολογία Ανεύρεσης Των Στοιχείων

Πίνακας 24: Μεθοδολογία Ανεύρεσης των Στοιχείων (πηγή στοιχείων: Ιστοσελίδες Βιβλιογραφίας. Ιδία Επεξεργασία)

Εικόνα 12: Η επίσημη ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής

ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2007-2013						
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 05-05-2014						
ΚΩΔΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ Π/Σ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΣΥΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΥΤΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ				17.200.000	17.200.000	
ΑΘΩΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ						
61	200000	ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ	2.857.445	2.000.000	23/2/2009
61	215860	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΒΟΥΛΑΣ & ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	1.975.000	1.000.000	23/2/2009
61	215861	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ, ΕΣΘΗΜΑΛΥΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΩΝ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΣΗ ΑΙΜΑ	ΔΗΜΟΣ ΓΥΦΘΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.000.000	2.000.000	3/3/2009
61	215862	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ ΒΡΗΛΗΣΣΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΒΡΗΛΗΣΣΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.106.300	1.500.000	3/3/2009
61	215863	ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ & ΕΠΙΣΚΥΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ - ΠΕΥΚΗΣ	1.828.497	1.000.000	23/2/2009
61	215865	ΠΡΑΣΙΝΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	1.524.728	1.000.000	23/2/2009
61	215868	Ανάπλαση περιοχής 1ης γειτονιάς (Δ. Μεσοίων)	ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	2.041.405	1.500.000	23/2/2009
61	215869	ΑΝΗΛΙΘΑΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΔΩΝ ΕΔΕΣΣΗΣ, ΚΟΙΝΟΧΡΗΜΑΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΙΚΤΙΝΟΥ, ΙΘΑΚΗΣ, ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΑΛΕΞΟΥ, ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΜΑΤΡΟΣΟΥ, ΛΕΓΑΝΕΣ, Κ.Λ.Π. ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΑΛΕΩ	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	2.740.000	2.500.000	23/2/2009
61	215871	ΣΧΕΔΙΟ «ΠΡΑΣΙΝΗ ΖΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΝΗ ΔΗΜΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ»	ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ	2.780.000	2.000.000	23/2/2009

Το αρχείο .xls από την ιστοσελίδα της ΕΔΑ Αττικής, περιλαμβάνει 64 έργα

Υποστήριξη και επέκταση της λειτουργίας του cluster Μικροεπιχειρησικής και Ενταγμένων Συστημάτων στην Αθήνα	"ΑΘΗΝΑ"	3.260.000,00	2.733.469,00	2.733.087,00	Συμβασιολογημένο
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΤΙΚΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΤΗΜΑΤΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	"ΑΘΗΝΑ"	1.200.000,00	1.094.654,00	420.900,00	Συμβασιολογημένο
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΤΙΚΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΧΟΜΕΝΟΥ	"ΑΘΗΝΑ"	1.200.000,00	1.200.000,00	426.676,00	Συμβασιολογημένο
Προστατευόμενη φάση διευτού Γλωσσικών Πόρων και Τεχνολογίας	"ΑΘΗΝΑ"	125.000,00	125.000,00	75.000,00	Συμβασιολογημένο
Αποκατάσταση μεγάλου περιβάλλοντος της Ι.Μ. Δαφνίου (Α' Φάση) στην Αττική	1η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	730.000,00	730.000,00	617.413,00	Συμβασιολογημένο
Αναβάθμιση εξοπλισμού γαστροεπηρεολογικού της Α' Π.Π.Κ. στο Γ.Ν.Α. "Μαθημό"	2η ΥΠΕΙΘΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	660.510,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Παροχή υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου για τη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων ΕΠΠΑ της 1ης Υγειονομικής Περιφέρειας Αττικής	1η ΥΠΕΙΘΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	73.500,00	58.800,00	14.700,00	Συμβασιολογημένο
Τεχνική υποστήριξη στην προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση συγχρηματοδοτούμενων έργων της 2ης Υγειονομικής Περιφέρειας Πελοποννήσου και Αιγαίου	2η ΥΠΕΙΘΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΕΔΟΣ & ΑΙΓΑΙΟΥ	73.000,00	51.660,00	0,00	Συμβασιολογημένο
7ο Διαθέσιμα Φορητά Επιστημονικά Ταμεία της Αθήνας: Επιστήμη και Επιστημονική Φωνασία	ΣΑΙΔ-ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΓΕΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ	100.000,00	100.000,00	56.668,00	Συμβασιολογημένο
ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΒΙΒΑΣΕΩΝ	ΕΛ.ΤΑ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ	2.887.181,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΠΙΤΡΕΦΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	ΕΛ.ΤΑ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ	6.918.607,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Παρακολούθηση της οικολογικής ποιότητας υδάτων ποταμών, παραποτάμων και μεταποταμίων υδάτων της Ελλάδας σε εφαρμογή του άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, παράρτημα Α' τεύχος	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	566.047,00	566.047,00	153.356,00	Συμβασιολογημένο
Ελληνική υποδομή αυτονομίας παραρτημάτων "κλιμακίων" ARSO για την παρατήρηση των υδατιών - ΑΡΓΩ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	780.000,00	759.993,00	278.162,00	Συμβασιολογημένο
Παρακολούθηση της οικολογικής ποιότητας υδάτων ποταμών, παραποτάμων και μεταποταμίων υδάτων της Ελλάδας σε εφαρμογή του άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, τεύχος Β	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	865.309,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Ελληνική Πολυεπιστημονικά Μέτρα Συστήματα Βυθού ΕΜΕΟ-Ελληνική θέση	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	3.700.000,00	3.617.610,00	675.664,00	Συμβασιολογημένο
Ανάπτυξη συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης λακωνικής απορροής και της συνδεδεμένης παρόχιας και θαλάσσιας γίνισης	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	880.650,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Ολοκληρωμένα παρατηρητήρια των Ελλήνων Θαλάσσιων	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.)	1.498.100,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Εκθεση "Η Ναυπηγία της Ναυπλίας του Έτος Γράφο 2014	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΜΟΝΕΙΟ ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	450.690,00	413.438,00	44.423,00	Συμβασιολογημένο
Φορητά ψηφιακών τεχνικών και νέων μέσων της Ελλάδας	MULTITRAB PRODUCTIONS ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	260.000,00	0,00	0,00	Ενταγμένο
Προστασία και αποκατάσταση της αλιείας της Κλεψιδράς στη βόρεια κλιτύ Ακροπόλεως	Α' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΩΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	722.000,00	722.000,00	559.149,00	Συμβασιολογημένο
Αναβάθμιση, συντήρηση και ανάδειξη του Οδείου Ηρώδου του Αττικού, της Στέγης Εμφάνισης και του Αποθηκείου νεοκλασικού Ακροπόλεως	Α' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΩΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	1.250.000,00	1.250.000,00	142.067,00	Συμβασιολογημένο
Συντήρηση και ανάδειξη του Προαγγίου Ανδρονίκου Κυρηναίου,					

Από την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης, με φίλτρο τα ενταγμένα έργα στην Περιφέρεια Αττικής, βρίσκεις τα έργα με τον κωδικό τους

Α' ΜΕΡΟΣ			Β' ΜΕΡΟΣ			Γ' ΜΕΡΟΣ		
Προσκληση	Ημερομηνία	Περιγραφή	Προσκληση	Ημερομηνία	Περιγραφή	Προσκληση	Ημερομηνία	Περιγραφή
100	26/2/2009	2.800.000,00αυ Παρακολούθηση	973	26/2/2009	1.100.000,00αυ Στήριξη	918	26/2/2009	1.340.000,00αυ Στήριξη
912	3/3/2009	2.108.000,00αυ Απορρύθμιση	913	3/3/2009	2.108.000,00αυ Απορρύθμιση	913	3/3/2009	2.108.000,00αυ Απορρύθμιση
977	26/2/2009	2.800.000,00αυ Στήριξη						

Δημιουργία νέου αρχείου, που συνδέει τα τρία προηγούμενα και στόχο έχει να απεικονίσει τα έργα ανά πρόσκληση